Spelregels

Nederlands Handbal Verbond

afgeleid van de IHF spelregels

uitgave juli 2025

Classification: Internal

Inhoudsopgave

Spelregels uitgave 1 juli 2025 (versie 1.1)

I. Voorwoord 4

Regel 1: Het speeloppervlak 5

Afbeelding 1a: Het speeloppervlak met alleen een middenlijn 7

Afbeelding 1b: Het speeloppervlak met beginworp-gebied 8

Afbeelding 2a: Het doel 9

Afbeelding 2b: Het doel – zijaanzicht 10

Afbeelding 3: Wissellijnen en wisselzone 10

Regel 2: De speeltijd, het eindsignaal, de time-out 11

Regel 3: De bal 15

Regel 4: Het team, het wisselen, de uitrusting, blessure speler 16

Regel 5: De doelverdediger 20

Regel 6: Het doelgebied 21

Regel 7: Het spelen van de bal, passief spel 23

Regel 8: Overtredingen en onsportief gedrag 26

Regel 9: Het maken van een doelpunt 33

Afbeelding 4: doelpunt maken 34

Regel 10: De beginworp 35

Regel 11: De inworp 36

Regel 12: De uitworp 37

Regel 13: De vrije worp 38

Regel 14: De 7-meterworp 41

Regel 15: Algemene aanwijzingen voor de uitvoering van worpen (beginworp, inworp, uitworp, vrije worp, 7-meterworp) 43

Regel 16: De straffen. 46

Regel 17: De scheidsrechters 50

Regel 18: De tijdwaarnemer en de secretaris 52

De uniforme IHF gebaren 53

1. Betreden van het doelgebied 54
2. Vang-, stuit- of tipfout 54
3. Loopfout of meer dan 3 seconden vasthouden van de bal 55
4. Omklemmen, vasthouden of duwen 55
5. Slaan 56
6. Aanvallersfout, aanlopen, inspringen 56
7. Inworp + richting 57
8. Uitworp 57
9. Vrije worp + richting 58
10. In acht nemen van 3 meter afstand 58
11. Passief spel 59
12. Doelpunt 59
13. Waarschuwing (geel), Diskwalificatie (rood), Informatie schriftelijk rapport (blauw) 60
14. Tijdelijke uitsluiting (2-minuten) 60
15. Speeltijdonderbreking 61
16. Toestemming voor 2 personen om het speeloppervlak te betreden bij speeltijdonderbreking 61
17. Waarschuwingsgebaar voor passief spel 62
II. Toelichting op de spelregels 63
1. Uitvoering van de vrije worp na het eindsignaal (2:4-6) 63
2. Time-out (2:8) 64
3. Team time-out (2:10) 65
4. Passief spel (7:11-12) 67
Tabel 1: voortzetting van het spel in verschillende situaties 71
5. De beginworp (10:3) 78
6. Definitie van een "vrije doelkans" (14:1) 79
7. Onderbreking door tijdwaarnemer of waarnemer (18:1) 80
8. Geblesseerde speler (4:11) 82
III. Wisselzonereglement 83
IV. Richtlijnen en Interpretaties 85
Bijlage 1 – hulp bij tellen van de passes 94
V. Richtlijnen voor het speelveld en de doelen 96

I. Voorwoord

Deze spelregels zijn met ingang van 1 juli 2025 van kracht.

De spelregels, het commentaar op de spelregels, de uniforme IHF gebaren, de toelichting op de spelregels en het wisselzonereglement maken onderdeel uit van de spelregels. Daarnaast zijn voor enkele spelregels ook “Richtlijnen en interpretaties” beschreven. Indien noodzakelijk zullen deze Richtlijnen en interpretaties worden uitgebreid en of bijgesteld.

De “Richtlijnen voor het speelveld en de doelen” zijn voor de duidelijkheid toegevoegd aan dit document, maar maken geen integraal deel uit van de spelregels.

Ten behoeve van de leesbaarheid wordt in dit document slechts gebruik gemaakt van de mannelijke schrijfvorm als gesproken wordt over spelers, officials, scheidsrechters en andere personen. De spelregels gelden echter voor mannelijke en vrouwelijke deelnemers. Een uitzondering hierop vormt de maten van de ballen (zie spelregel 3).
Als in deze spelregels wordt gesproken van een wedstrijdformulier wordt hiermee ook het digitale wedstrijdformulier bedoeld.

In tegenstelling tot wat in spelregel 2 staat beschreven, is in Nederland ervoor gekozen om de team time-outs alleen toe te staan in de Super Handball League, HandbalNL League, Next Handball League, eerste divisie heren en A-jeugd divisie. Per wedstrijd kan ieder team maximaal 3 team time-outs aanvragen. Daarnaast worden de regels van de geblesseerde speler (spelregel 4) en het beginworp-gebied ook alleen toegepast in de Super Handball League, HandbalNL League, Next Handball League, eerste divisie heren en A-jeugd divisie.

Deze spelregels zijn een vertaling van de officiële spelregels van de Internationale Handbal Federatie (IHF). Deze vertaling kwam tot stand onder verantwoordelijkheid van het NHV.

Dit is een officiële uitgave van het Nederlands Handbal Verbond / © NHV – 2025 (juli 2025).

Regel 1: Het speeloppervlak

1:1 Het speeloppervlak (zie afbeelding 1a en 1b) is een rechthoek van 40 meter lang en 20 meter breed en omvat een speelveld en twee doelgebieden (zie 1:4 en 1:6). De lengtelijnen worden zijlijnen genoemd; de breedtelijnen heten achterlijnen en die tussen de doelpalen doellijnen.

Er moet een veiligheidszone rond het speeloppervlak zijn van minstens 1 meter naast de zijlijn en 2 meter achter de achterlijn.

Het speelveld mag niet in het voordeel van een team worden veranderd.

1:2 In het midden van beide achterlijnen staat een doel (zie afbeelding 2a en 2b). De doelen moeten verankerd zijn aan de grond of aan de muur. De doelen zijn 2 meter hoog en 3 meter breed.

De palen van het doel zijn door een dwarslat met elkaar verbonden. De achterzijde van de palen moet samenvallen met de achterzijde van de doellijn. De doelpalen en de dwarslat moeten vierkant zijn (8 cm). De drie zijden die vanuit het speelveld zichtbaar zijn, moeten geverfd zijn in twee contrasterende kleuren, die ook duidelijk afsteken tegen de achtergrond.

Elk doel moet voorzien zijn van een net. Dit moet zodanig zijn bevestigd, dat een in het doel geworpen bal normaliter in het doel blijft liggen.

1:3 Alle lijnen op het speelveld zijn integraal onderdeel van het vlak dat zij begrenzen. De doellijnen tussen de doelpalen zijn 8 cm breed (zie afbeelding 2a), alle andere lijnen zijn 5 cm breed. Twee naast elkaar gelegen vlakken kunnen in plaats van lijnen ook door kleurverschil van elkaar gescheiden worden.

1:4 Voor elk doel bevindt zich het doelgebied (zie afbeelding 5, “Richtlijnen voor het speelveld en de doelen”). Het doelgebied wordt door de doelgebiedlijn (6-meterlijn) als volgt begrensd:

a) Voor het doel wordt op een afstand van 6 meter, evenwijdig aan de doellijn een 3 meter lange lijn getrokken (gemeten van de achterkant van de doellijn tot de voorkant van de doelgebiedlijn).
b) Twee kwartcirkels met ieder een straal van 6 meter (gemeten vanaf de binnenkant aan de achterkant van de doelpaal) verbinden de 3 meter lange lijn met de doellijn (zie afbeelding 1 en 2a).

1:5 De vrijeworplijn (9-meterlijn) wordt op een afstand van 3 meter evenwijdig aan de doelgebiedlijn getrokken. De strepen van de vrijeworplijn en die van de tussenruimtes bedragen 15 cm (zie afbeelding 1).

1:6 De 7-meterlijn is een 1 meter lange lijn voor het doel. Hij loopt evenwijdig aan de doellijn en wordt getrokken op een afstand van 7 meter, gemeten vanaf de achterzijde van de doellijn tot aan de voorkant van de 7-meterlijn (zie afbeelding 1).

1:7 De doelverdedigersgrenslijn (4-meterlijn) is een 15 cm lange lijn voor het doel. Hij loopt evenwijdig aan de doellijn en wordt getrokken op een afstand van 4 meter, gemeten vanaf de achterzijde van de doellijn tot aan de voorzijde van de 4-meterlijn (zie afbeelding 1).

1:8 De middenlijn verbindt de midden punten van de beide zijlijnen met elkaar (zie afbeelding 1 en 3).

1:9 Een cirkel met een diameter van 4 meter, ook wel het beginworp-gebied genoemd, bevindt zich in het midden van de middenlijn (zie afbeelding 1b en spelregel 10:3b).
Het beginworp-gebied kan zijn:
a) Een gebied met een andere kleur dan het speeloppervlak (diameter 4 meter)
b) Een cirkel

Opmerking:
Het beginworp-gebied is verplicht bij IHF evenementen en professionele senioren competities. Het is optioneel voor continentale federaties en elk ander evenement georganiseerd door een nationale bond.

1:10 De wissellijn (een deel van de zijlijn) loopt voor beide teams vanaf de middenlijn tot aan een punt op 4,5 meter vanaf de middenlijn. Vanaf dit punt op de wissellijn wordt evenwijdig aan de middenlijn en aan beide zijde van de zijlijn een 15 cm lange lijn getrokken (zie afbeelding 1 en 3).

1:11 De coachingszone begint 3,5 meter vanaf de middenlijn en eindigt op 8 meter van de betreffende achterlijn. De coachingszone is inclusief (zo ver als mogelijk), het gebied direct achter de bank.

Opmerking:
Meer gedetailleerde technische eisen ten aan zien van het speelveld en het doel zijn te vinden aan het einde van dit document in de "Richtlijnen voor het speelveld en doelen".

Afbeelding 1a: Het speeloppervlak met alleen een middenlijn

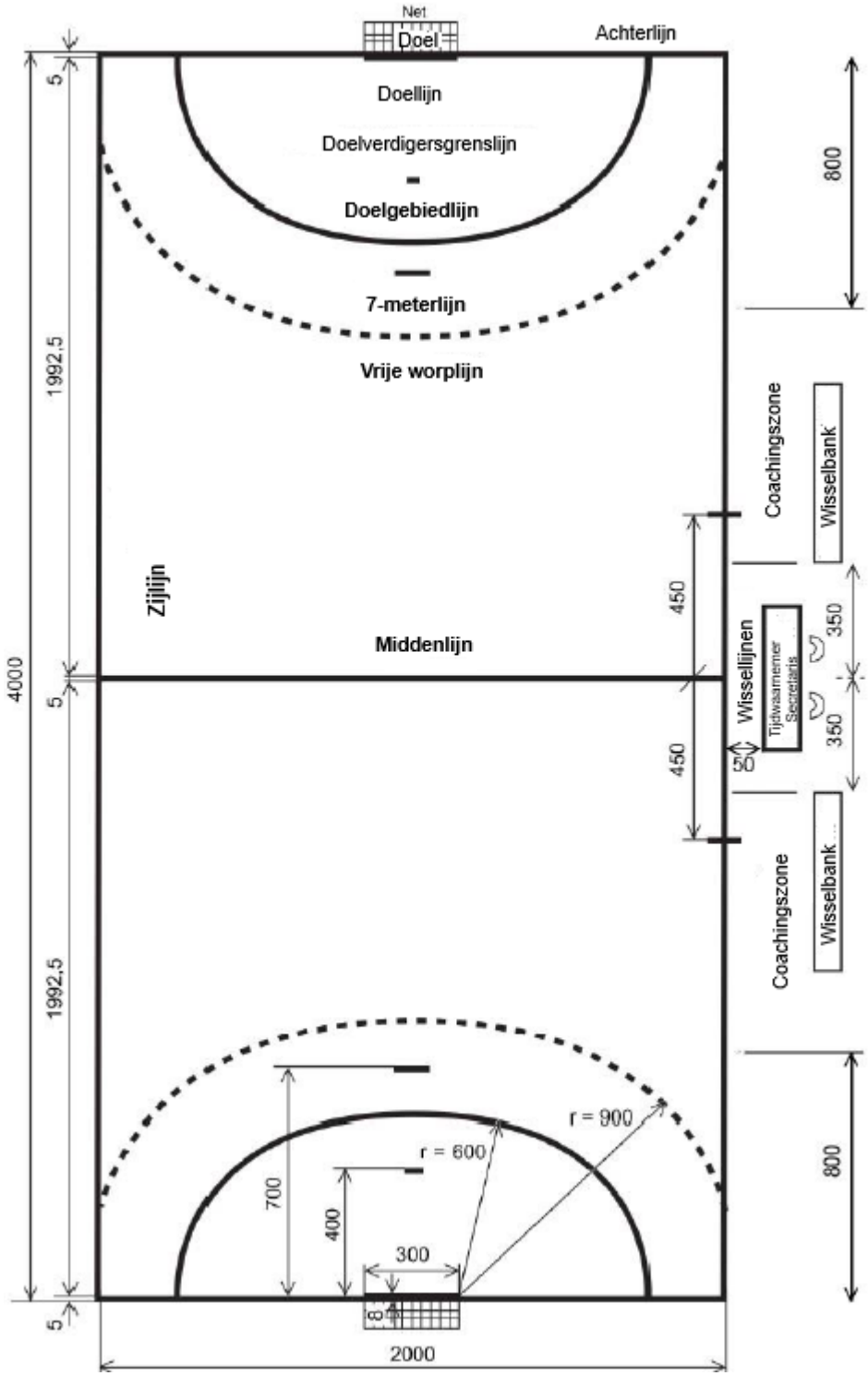

Afbeelding 1b: Het speeloppervlak met beginworp-gebied

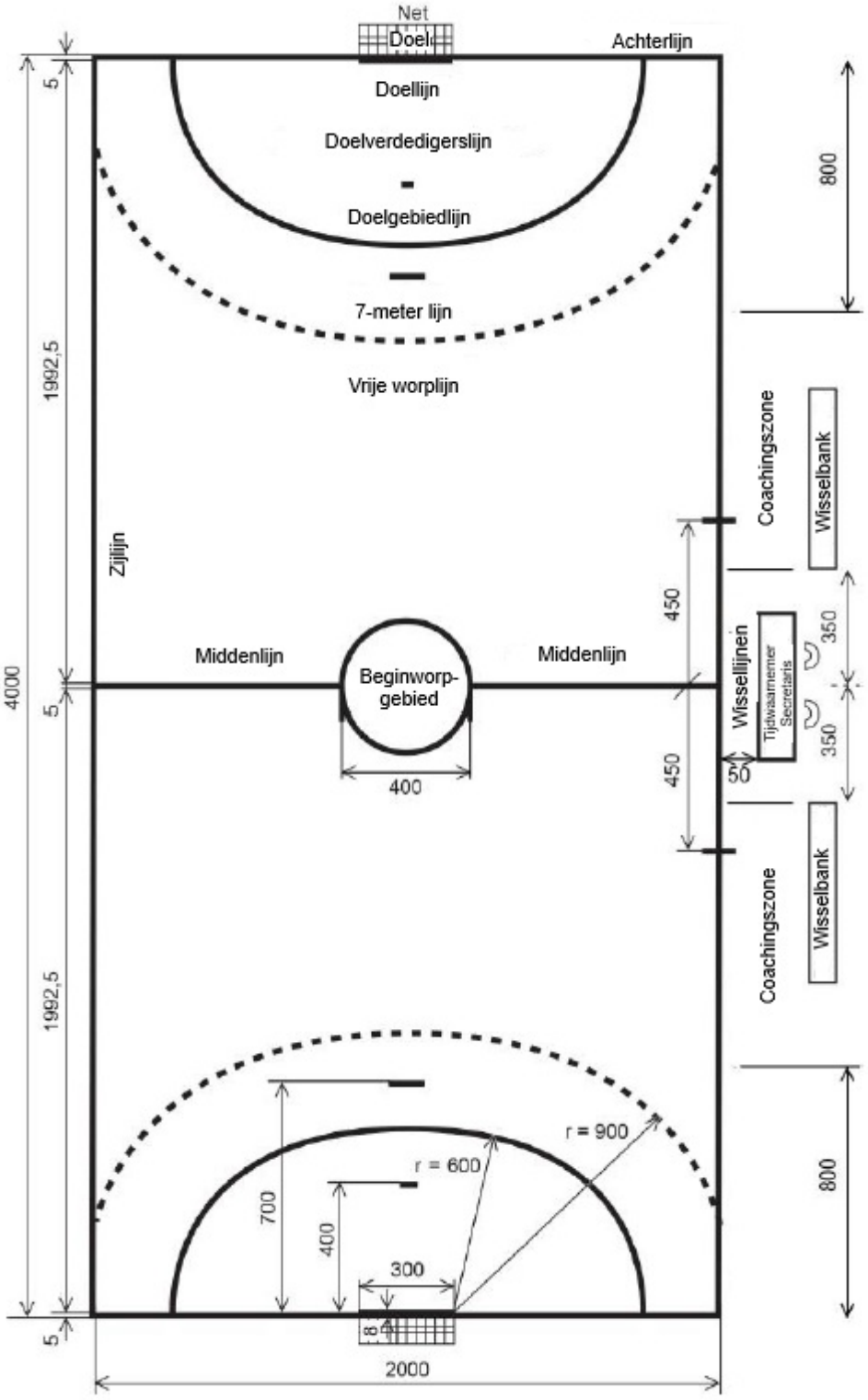

Afbeelding 2a: Het doel

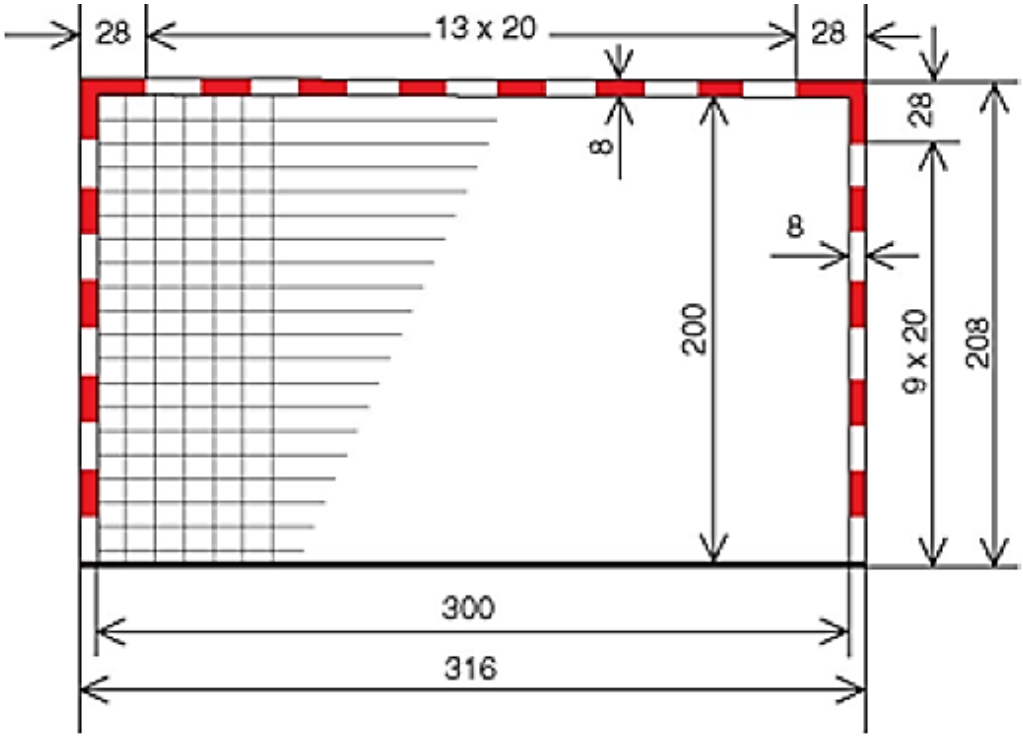

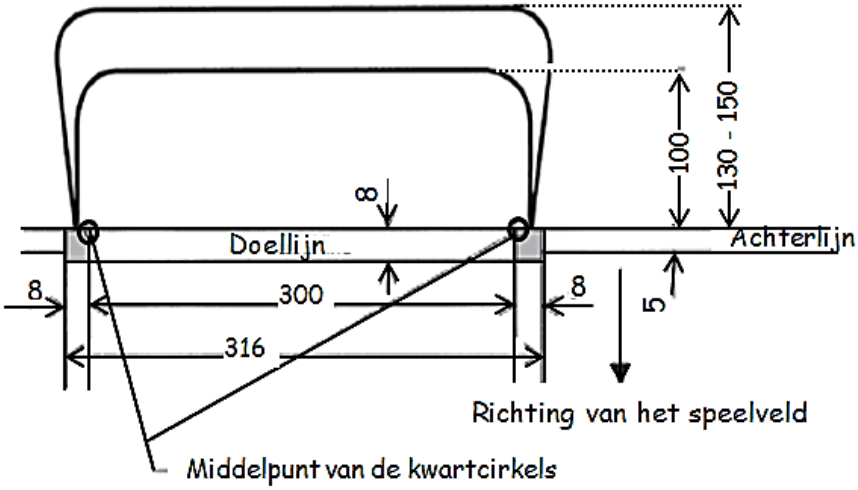

Afbeelding 2b: Het doel – zijaanzicht

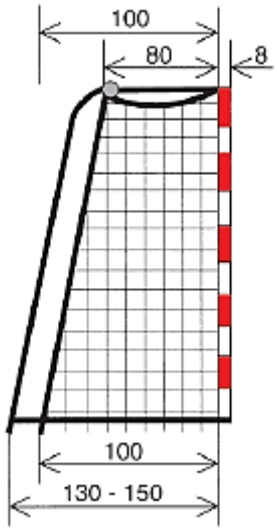

Afbeelding 3: Wissellijnen en wisselzone

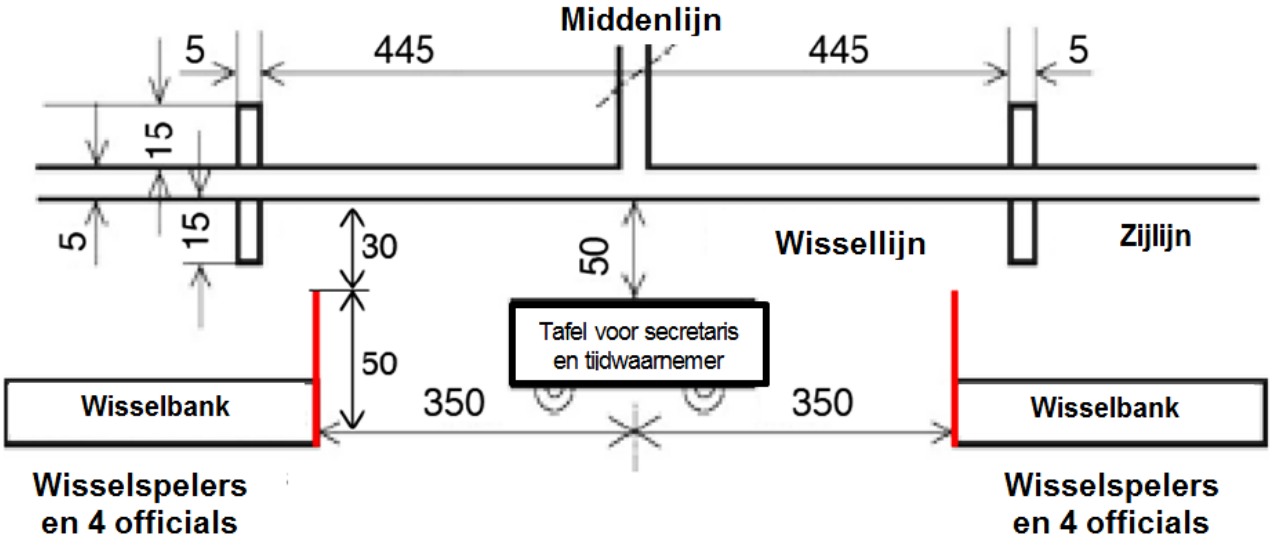

De tafel van de tijdwaarnemer en de secretaris en de bank van de wisselspelers moeten op een dergelijke manier worden geplaatst dat de tijdwaarnemer/secretaris de wissellijn kunnen zien.

De tafel moet dichterbij de zijlijn worden geplaatst dan de banken, maar ten minste 50 centimeter buiten de zijlijn.

Regel 2: De speeltijd, het eindsignaal, de time-out

De speeltijd

2:1 De normale speeltijd voor alle teams met spelers van 16 jaar en ouder bedraagt 2 x 30 minuten. De pauze bedraagt 10 minuten.

De normale speeltijd voor jeugdteams van 8-12 jaar bedraagt 2 x 20 minuten. De speeltijd voor de categorie 12-16 jaar bedraagt 2 x 25 minuten; in beide gevallen is de pauze 10 minuten.

Opmerking:
IHF, continentale federaties en nationalen bonden, hebben het recht om afwijkende regels te hanteren ten aanzien van de pauze. De pauze is maximaal 15 minuten.

2:2 Is een wedstrijd na afloop van de regulaire speeltijd in een gelijkspel geëindigd en moet er tot een beslissing worden doorgespeeld, dan volgt na een pauze van 5 minuten een verlenging van 2 x 5 minuten, met tussen de speelhelften een pauze van 1 minuut.

Is de wedstrijd na de eerste verlenging nog niet beslist, dan volgt na een pauze van 5 minuten een tweede verlenging van 2 x 5 minuten, met tussen de speelhelften een pauze van 1 minuut.

Is hierna nog steeds geen beslissing gevallen, dan wordt de winnaar in overeenstemming met de bepalingen van het desbetreffende wedstrijdreglement vastgesteld.

Indien gebruik wordt gemaakt van 7-meterworpen om de wedstrijd te beslissen dient gehandeld te worden volgens de procedure zoals die hieronder is weergegeven.

Commentaar:
Indien het nemen van 7-meterworpen wordt gebruikt om een wedstrijd te beslissen, mogen hier alleen spelers aan deelnemen die aan het eind van de wedstrijd niet tijdelijk zijn uitgesloten en niet gediskwalificeerd zijn (zie ook spelregel 4:1 alinea 4).

Elk team wijst 5 spelers aan. Deze spelers nemen om en om met de spelers van het andere team ieder één 7-meterworp. De teams zijn niet verplicht om van tevoren de volgorde waarin de spelers de 7-meterworpen gaan nemen aan te geven.

Doelverdedigers mogen vrij gekozen worden uit de groep spelers die op dat moment deelnamegerechtigd zijn om te spelen en er mag onbeperkt van doelverdediger gewisseld worden. Spelers mogen tijdens het nemen van de 7-meterworpen als doelverdediger en als werper deelnemen. De scheidsrechters beslissen welk doel gebruikt gaat worden.

De scheidsrechters tossen voor aanvang van het nemen van de 7-meterworpen. Het team dat de toss wint mag aangeven of zij beginnen met het nemen van de 7-meterworpen. Indien nog geen beslissing is gevallen, nadat 5 spelers van ieder team de 7-meterworpen hebben genomen, zal bij de iedere volgende serie van 5 worpen het andere team beginnen met het nemen van 7-meterworpen.

Bij een dergelijk vervolg wijst ieder team opnieuw 5 spelers aan. Alle spelers of een aantal spelers mogen dezelfde zijn als in de eerste ronde. Dit systeem van aanwijzen van 5 spelers gaat net zo lang door tot een beslissing is gevallen. Echter de winnaar wordt nu bepaald zodra een verschil in doelpunten ontstaat nadat elk team evenveel 7-meterworpen heeft genomen. Indien het nemen van

7-meterworpen is beslist in de eerste ronde voordat beide teams 5 worpen hebben genomen, is het niet noodzakelijk om de overige 7-meterworpen te nemen.

Spelers kunnen tijdens het nemen van de 7-meterworpen worden gediskwalificeerd in geval van uiterst of herhaald onsportief gedrag (16:6e). Als een speler wordt gediskwalificeerd die is aangewezen in de groep van 5 spelers om een 7-meterworp te nemen, dan moet het team een andere speler aanwijzen om te werpen.

Het eindsignaal

2:3 De speeltijd begint met het fluitsignaal voor de beginworp van één van de scheidsrechters en eindigt bij het automatische eindsignaal van de elektronische klok of het eindsignaal van de tijdwaarnemer. Klinkt één van deze signalen niet, dan fluit de scheidsrechter om aan te geven dat de speeltijd voorbij is (17:9).

Commentaar:
Indien er geen elektronische klok met een automatisch eindsignaal beschikbaar is, gebruikt de tijdwaarnemer een tafelklok of een stopwatch en beëindigt hij de wedstrijd met een eindsignaal (18:2, 2e alinea).

2:4 Het in strijd handelen met de spelregels en onsportief gedrag, begaan voorafgaand of gelijktijdig met het eindsignaal (voor de pauze of het eind van de wedstrijd, als ook bij verlengingen) moet worden bestraft, ook als de daarmee gepaard gaande vrije worp (volgens spelregel 13:1) of 7-meterworp pas genomen kan worden nadat het eindsignaal heeft geklonken.

De worp dient te worden overgenomen, als het eindsignaal (voor de pauze, het einde van de wedstrijd, eveneens bij verlengingen) precies dan klinkt als de vrije worp of 7-meterworp wordt uitgevoerd en de bal al de hand van de werper heeft verlaten.

In beide situaties beëindigen de scheidsrechters de wedstrijd pas nadat de vrije worp of de 7-meterworp is genomen (of opnieuw is genomen) en het directe resultaat van de worp is afgewacht.

2:5 Bij het nemen (of overnemen) van vrije worpen zoals beschreven in spelregel 2:4 gelden speciale restricties ten aanzien van de plaats waar de spelers zich op het speeloppervlak mogen begeven en het wisselen van spelers. Als uitzondering op de normale vrijheid van wisselen zoals beschreven in spelregel 4:4, mag één speler van het aanvallende team worden gewisseld. Tevens mag het verdedigende team een veldspeler wisselen voor een doelverdediger, als het team zonder doelverdediger speelt op het moment dat het eindsignaal wordt gegeven.

Overtredingen van de spelregels worden bestraft volgens spelregel 4:5, 1e alinea. Verder dienen de medespelers van de werper op minimaal 3 meter afstand van de werper te staan, dit als aanvulling op de spelregel dat zij buiten de vrijeworplijn van de tegenstander moeten staan (13:7, 15:6; zie ook toelichting 1). De plaats van de verdedigende spelers is bepaald in spelregel 13:8.

2:6 Bij de onder spelregel 2:4 en 2:5 beschreven omstandigheden kan aan een speler of een teamofficial wegens het in strijd handelen met de spelregels of wegens onsportief gedrag, tijdens de uitvoering van de vrije worp of de 7-meterworp, een persoonlijke straf gegeven

worden. Het in strijd handelen met de spelregels kan echter geen vrije worp in de andere richting tot gevolg hebben.

2:7 Constateren de scheidsrechters, dat de tijdwaarnemer de wedstrijd te vroeg met het eindsignaal (voor de pauze of het einde van de wedstrijd, eveneens bij verlengingen) heeft beëindigd, dan zijn zij verplicht de spelers op het speelveld te houden om de nog resterende speeltijd te laten spelen.

Bij de hervatting van de wedstrijd is het balbezit voor het team dat in balbezit was op het moment dat het fluitsignaal klonk. Was de bal niet in het spel dan wordt de wedstrijd hervat met de bij de spelsituatie behorende worp. In overige situaties is spelregel 13:4a-b van toepassing.

Heeft de eerste helft van een wedstrijd (of van een verlenging) te lang geduurd, dan moet de tweede helft met de te veel gespeelde tijd worden ingekort. Heeft de tweede helft van een wedstrijd (of van een verlenging) te lang geduurd, dan kunnen de scheidsrechters niets meer aan de situatie veranderen.

De time-out

2:8 Een time-out is verplicht indien:

a) een tijdelijke uitsluiting of een diskwalificatie wordt gegeven;
b) een team time-out wordt toegekend;
c) door de tijdwaarnemer of de waarnemer een fluitsignaal wordt gegeven;
d) overleg tussen de scheidsrechters noodzakelijk is overeenkomstig spelregel 17:7.

Afhankelijk van de omstandigheden wordt een time-out ook in bepaalde andere situaties gegeven (zie toelichting 2).
Het handelen in strijd met de spelregels gedurende een time-out wordt op dezelfde wijze bestraft als het handelen in strijd met de spelregels gedurende de speeltijd (16:10).

2:9 Bij een time-out bepalen in principe de scheidsrechters wanneer de speeltijd wordt stilgezet en gestart. De speeltijdonderbreking moet aan de tijdwaarnemer worden aangegeven door middel van drie korte fluitsignalen en gebaar 15.

Echter, als de wedstrijd wordt onderbroken door het fluitsignaal van de tijdwaarnemer of waarnemer (2:8b-c) in het kader van een verplichte time-out, moet de tijdwaarnemer de speeltijd direct stopzetten, zonder de bevestiging af te wachten van de scheidsrechters. Na een time-out moet de wedstrijd altijd worden hervat met een fluitsignaal van de scheidsrechters (15:5b).

Commentaar:
Een fluitsignaal van de tijdwaarnemer of de waarnemer heeft tot gevolg dat de wedstrijd wordt stilgelegd. Zelfs als de scheidsrechters (en de spelers) niet direct realiseren dat de wedstrijd is gestopt, is elke actie die plaatsvindt op het speelveld na dit fluitsignaal ongeldig. Dit betekent dat wanneer een doelpunt wordt gescoord na het fluitsignaal van de tafel, het doelpunt moet worden afgekeurd. Overeenkomstig zijn ook beslissingen ongeldig bij het toekennen van worpen (7- meterworp, vrije worp, inworp, beginworp of uitworp). De wedstrijd dient in plaats hiervan te worden hervat op een wijze die overeenkomt met de situatie die bestond toen de tijdwaarnemer of de waarnemer floot (Hierbij moet in acht worden genomen, dat een speciale reden voor het ingrijpen een team time-out of een foute wissel kan zijn).

Echter, elke persoonlijke bestraffing die door de scheidsrechters wordt gegeven, tussen het moment van fluiten vanaf de tafel en het stoppen van de actie door de scheidsrechters, blijft geldig. Dit geldt ongeacht de aard van de overtreding en ongeacht de zwaarte van de bestraffing.

2:10 Elk team heeft per speelhelft van de reguliere speeltijd recht op een team time-out van 1 minuut, echter niet bij verlengingen (toelichting 3).

Opmerking:
De IHF, de continentale federaties of nationale bonden hebben het recht afwijkende regels te hanteren ten aanzien van het aantal team time-outs voor zover het wedstrijden betreft onder haar verantwoordelijkheid. Daarbij moet in acht genomen worden dat het maximale aantal toe te kennen time-outs per wedstrijd 3 bedraagt (in verlengingen mogen geen team time-outs worden genomen). Het maximale aantal team time-outs per team per helft bedraagt 2 (maximaal 1 team time-out per team in de laatste 5 minuten van de wedstrijd).

Regel 3: De bal

3:1 De bal is gemaakt van leer of kunststof. De bal moet rond zijn. Het buitenmateriaal van de bal mag niet glanzend of glad zijn (17:3).

3:2 De volgende twee categorieën handballen zijn toegestaan:

a) Handbal gespeeld mét hars

De verschillende leeftijdscategorieën moeten ballen gebruiken met omvang en gewicht zoals hieronder aangegeven:

- 58-60 cm en 425-475 gram (IHF-maat 3) voor heren senioren en heren A-jeugd;
- 54-56 cm en 325-375 gram (IHF-maat 2) voor dames senioren, dames A-jeugd en B-jeugd en heren B-jeugd en C-jeugd;
- 50-52 cm en 290-330 gram (IHF-maat 1) voor dames C-jeugd en dames en heren D-jeugd.

b) Handbal gespeeld zonder hars

De verschillende leeftijdscategorieën moeten ballen gebruiken met omvang en gewicht zoals hieronder aangegeven:

- 55,5-57,5 cm en 400-425 gram (IHF-maat 3) voor heren senioren en heren A-jeugd;
- 51,5-53,5 cm en 300-325 gram (IHF-maat 2) voor dames senioren, dames A-jeugd en B-jeugd en heren B-jeugd en C-jeugd;
- 49-51 cm en 290-315 gram (IHF-maat 1) voor dames C-jeugd en dames en heren D-jeugd.

Commentaar

Het "IHF-ballenreglement" bevat de technische eisen welke voor ballen gelden, die bij alle officiële internationale wedstrijden gebruikt worden.

Deze spelregels bevatten geen maten en gewichten voor ballen die gebruikt worden voor "minihandbal".

3:3 Bij elke wedstrijd moeten minstens twee ballen beschikbaar zijn. De reserveballen moeten gedurende de wedstrijd bij de tafel van de secretaris/tijdwaarnemer direct beschikbaar zijn. De ballen moeten voldoen aan het gestelde in spelregels 3:1 en 3:2.

3:4 De scheidsrechters beslissen wanneer een reservebal wordt ingezet. In dat geval moet de reservebal direct in het spel worden gebracht, dit om de spelonderbreking zo kort mogelijk te houden en om time-outs te vermijden.

Regel 4: Het team, het wisselen, de uitrusting, blessure speler

Het team

4:1 Een team bestaat uit maximaal 16 spelers.
Op het speeloppervlak mogen zich gelijktijdig ten hoogste 7 spelers bevinden. De overige spelers zijn wisselspelers.

Een speler die als doelverdediger is aangewezen, mag te allen tijde de plaats als veldspeler innemen (let echter op spelregel 8:5 commentaar 2e alinea), zoals een veldspeler ook te allen tijde de plaats van doelverdediger mag innemen, zolang hij herkenbaar is als doelverdediger (let echter op spelregel 4:4 en 4:7). Er mag slechts 1 speler van elk team als doelverdediger herkenbaar zijn op het speelveld.

Als een team zonder doelverdediger speelt, mogen maximaal 7 veldspelers zich tegelijkertijd op het speeloppervlak bevinden (zie de spelregels: 4:7, 6:1, 6:2c, 6:3c, 8:7f, 14:1.a).

De spelregels 4:4 tot en met 4:7 gelden ook voor het wisselen van een doelverdediger voor een veldspeler.

Bij aanvang van een wedstrijd dienen zich minstens 5 spelers op het speeloppervlak te bevinden. Het aantal spelers van een team mag gedurende de gehele wedstrijd, inclusief de verlengingen, worden aangevuld tot 16 spelers.

Daalt het aantal spelers van een team gedurende de wedstrijd beneden de 5, dan kan worden doorgespeeld. Het wordt aan het oordeel van de scheidsrechters overgelaten, of en wanneer de wedstrijd moet worden gestaakt (17:12).

Opmerking
IHF, continentale federaties en nationale bonden, hebben het recht om afwijkende regels te hanteren met betrekking tot het aantal spelers. Er zijn echter maximaal 16 spelers toegestaan.

4:2 Gedurende een wedstrijd is het een team toegestaan om maximaal 5 teamofficials aan te wijzen. Deze teamofficials mogen gedurende de wedstrijd niet worden vervangen. Eén van de teamofficials dient als teamverantwoordelijke te worden aangewezen. Slechts aan deze teamverantwoordelijke is het toegestaan in gesprek te treden met de secretaris/tijdwaarnemer of de scheidsrechters (zie echter toelichting 3; team time-out).

In het algemeen is het een teamofficial niet toegestaan om het speelveld te betreden. Inbreuk op deze spelregel moet als onsportief gedrag worden bestraft (8:7-10, 16:1b, 16:3e-g en 16:6c). De wedstrijd wordt hervat met een vrije worp voor de tegenstander (13:1a-b; zie echter toelichting 7).

De teamverantwoordelijke is ervoor verantwoordelijk, dat zich bij het begin van de wedstrijd en gedurende de wedstrijd geen andere personen in de wisselzone bevinden dan de (maximaal 5) geregistreerde teamofficials en de spelers die gerechtigd zijn om te spelen (zie 4:3). Een overtreding van deze spelregel leidt tot een progressieve bestraffing voor de teamverantwoordelijke (16:1b, 16:3e, en 16:6c).

Opmerking
IHF, continentale federaties en nationale bonden, hebben het recht om afwijkende regels te hanteren met betrekking tot het aantal officials. Er zijn echter maximaal 5 officials toegestaan.

4:3 Een speler of teamofficial is gerechtigd om aan de wedstrijd deel te nemen, als hij bij het beginsignaal aanwezig is en op het wedstrijdformulier is vermeld.

Spelers en teamofficials die na het begin van de wedstrijd arriveren, moeten van de secretaris/tijdwaarnemer toestemming krijgen, alvorens zij aan de wedstrijd deel kunnen nemen. Tevens moeten zij aan het wedstrijdformulier worden toegevoegd.

Een speelgerechtigde speler mag op elk gewenst moment het speelveld via zijn eigen wissellijn betreden (zie echter spelregel 4:4 en 4:6). De teamverantwoordelijke dient ervoor te zorgen, dat alleen speelgerechtigde spelers het speelveld betreden. Bij een overtreding dient de teamverantwoordelijke te worden bestraft voor onsportief gedrag (13:1a-b, 16:1b, 16:3e, en 16:6c; zie echter toelichting 7).

Het wisselen van spelers

4:4 Indien de te vervangen speler het speelveld heeft verlaten, mogen wisselspelers gedurende de wedstrijd op elk moment en herhaaldelijk worden ingezet (zie echter spelregel 2:5 en spelregel 4:11), zonder melding aan de secretaris/tijdwaarnemer (4:5).

Het verlaten en betreden van het speelveld mag alleen via de eigen wissellijn plaatsvinden (4:5). Dit geldt ook voor het wisselen van de doelverdediger (zie ook 4:7 en 14:10).
De regels met betrekking tot het wisselen zijn ook bij een time-out (uitgezonderd een team time-out) van toepassing.

Commentaar
Het doel van de wissellijn is ervoor te zorgen dat de wissels eerlijk en ordelijk verlopen. Het is niet de bedoeling dat dit tot extra bestraffing leidt, bijvoorbeeld daar waar een speler op onschuldige wijze en zonder de intentie hier voordeel uit te halen over de zijlijn of achterlijn stapt (onder andere om water of een handdoek te pakken net buiten de wisselzone, het op sportieve wijze verlaten van het speeloppervlak net buiten de 15 cm. lijn na een tijdelijke uitsluiting).

Tactisch en oneigenlijk gebruik van het gebied buiten het speelveld wordt afzonderlijk behandeld in spelregel 7:10.

4:5 Een wisselfout moet met een tijdelijke uitsluiting voor de betreffende speler worden bestraft. Begaan in een bepaalde situatie meerdere spelers tegelijkertijd een wisselfout, dan moet slechts de eerste speler die in strijd met de spelregels handelde, worden bestraft.
De wedstrijd wordt hervat met een vrije worp voor de tegenstander (13:1a-b; zie echter toelichting 7).

4:6 Als een extra speler het speeloppervlak betreedt zonder dat een spelerswissel plaatsvindt, of als een speler vanuit het wisselgebied onrechtmatig ingrijpt in het spelgebeuren, dan krijgt deze speler een tijdelijke uitsluiting. Het team moet voor de eerstvolgende twee minuten met een speler op het speelveld worden verminderd (waarbij de extra veldspeler het speelveld dient te verlaten).

Als een tijdelijk uitgesloten speler het speelveld betreedt, dan krijgt deze speler opnieuw een tijdelijke uitsluiting. Deze tijdelijke uitsluiting gaat direct in. Het team moet gedurende de resttijd van de oorspronkelijke tijdelijke uitsluiting met een extra speler op het speelveld verminderd worden.

De wedstrijd wordt in beide gevallen hervat met een vrije worp voor de tegenstander (13:1a-b; zie echter toelichting 7).

De uitrusting

4:7 Alle veldspelers van een team dienen gelijke speelkleding te dragen. De combinatie van kleur en ontwerp van de kleding van beide teams moet zodanig zijn, dat de teams duidelijk te onderscheiden zijn. Alle spelers van een team, die de positie van doelverdediger innemen moeten een shirt dragen van dezelfde kleur. De kleur dient duidelijk af te steken tegen de kleuren van beide teams en van de doelverdediger(s) van het andere team (17:3).

4:8 De spelers moeten op de rug een rugnummer dragen van minstens 20 cm hoog en op de borst een borstnummer van minstens 10 cm hoog. De gebruikte nummers mogen 1 tot en met 99 zijn. Een speler die wisselt tussen de positie van veldspeler en doelverdediger dient in beide posities hetzelfde nummer te dragen.
De kleur van de nummers moet goed afsteken ten opzichte van kleur en ontwerp van de speelkleding.

4:9 De spelers zijn verplicht om sportschoenen te dragen.
Het dragen van voorwerpen die spelers in gevaar kunnen brengen zijn niet toegestaan. Hieronder wordt verstaan: hoofdbescherming, gezichtsmaskers, armbanden, polshorloges, (hals)kettingen, oorsieraden, zichtbare piercings, brillen zonder hoofdband of met een vast montuur, voorwerpen welke snijwonden of schaafwonden kunnen veroorzaken (vingernagels dienen kort en niet scherp te zijn), en alle andere voorwerpen welke een gevaar kunnen opleveren (17:3).

Spelers die niet aan deze voorwaarden voldoen mogen niet meespelen, totdat het probleem verholpen is.
Platte ringen, kleine oorbellen en zichtbare piercings zijn toegestaan zolang deze zodanig worden ingetapet, dat ze geen gevaar meer opleveren voor andere spelers. Het dragen van voorhoofdsbanden, hoofddoeken en aanvoerdersbanden van zacht elastisch materiaal is toegestaan.

De teamverantwoordelijke is ervoor verantwoordelijk dat de uitrusting van de spelers aan de voorwaarden voldoet voordat de wedstrijd wordt aangevangen (d.m.v. ondertekenen/bevestigen van het wedstrijdformulier). Als de scheidsrechters na het begin van de wedstrijd onregelmatigheden in de uitrusting (volgens spelregel 4: 9) constateren krijgt de teamverantwoordelijke een progressieve bestraffing. De betrokken speler mag het speeloppervlak niet betreden totdat zijn uitrusting voldoet aan de voorwaarden.

Als het team enige twijfel heeft over de uitrusting, dan moet de teamverantwoordelijke dit voor het begin van de wedstrijd aan de scheidsrechters of waarnemer voorleggen (zie ook “Richtlijnen en Interpretaties”, bijlage 2).

Blessure speler

4:10 Een speler die bloedt of die bloed aan lichaam of speelkleding heeft, moet het speeloppervlak direct en op eigen initiatief (door middel van een reguliere spelerswissel) verlaten om het bloeden te stelpen, de wond af te dekken en lichaam en speelkleding schoon te maken. Daarna mag hij pas het speeloppervlak weer betreden.

Een speler die in dit verband de aanwijzingen van de scheidsrechters niet opvolgt, maakt zich schuldig aan onsportief gedrag (8:7, 16:1b en 16:3d).

4:11 In geval van een blessure mogen de scheidsrechters (door gebaren 15 en 16) aan twee personen, die gerechtigd zijn om aan de wedstrijd deel te nemen (zie 4:3), toestemming geven om het speeloppervlak te betreden bij een time-out. Deze twee personen mogen uitsluitend de geblesseerde speler van hun team assisteren.

Na medische verzorging op het speelveld moet de speler het veld onmiddellijk verlaten. Hij mag het speelveld pas weer betreden nadat de 3e aanval van zijn team is voltooid (voor de procedure en de uitzonderingen zie Toelichting 8).
De speler mag ongeacht het aantal aanvallen na de pauze het speelveld weer betreden. Als een speler het speelveld te vroeg betreedt, wordt hij bestraft op grond van spelregel 4:4 – 4:6.

***Opmerking**:*
Alleen nationale bonden mogen de spelregel 4:11 2e alinea opschorten in jeugdcategorieën.

Indien, nadat de twee personen het speelveld hebben betreden, verder nog personen het speelveld betreden, inclusief personen van het andere team, dient dit bestraft te worden als onreglementair betreden van het speelveld. In geval het een speler betreft vindt de bestraffing plaats conform spelregels 4:6 en 16:3a en indien het een teamofficial betreft conform spelregels 4:2, 16:1b, 16:3e en 16:6c.

Indien een persoon aan wie toestemming is verleend om het speelveld te betreden op grond van spelregel 4:11 1e alinea, in plaats van de geblesseerde speler te assisteren, instructies gaat geven aan spelers/tegenstanders of de scheidsrechters gaat benaderen, dan dient deze persoon bestraft te worden als zijnde schuldig aan onsportief gedrag (16:1b, 16:3d-e, en 16:6c).

Regel 5: De doelverdediger

Het is de doelverdediger **toegestaan**:

5:1 bij het afweren in het doelgebied de bal met alle lichaamsdelen aan te raken;

5:2 zich in het doelgebied met de bal te bewegen los van de aan veldspelers opgelegde beperkingen (regel 7:2-4, 7:7). Hij mag echter de uitvoering van de uitworp niet vertragen (6:4-5, 12:2 en 15:5b);

5:3 het doelgebied zonder bal te verlaten en op het speelveldoppervlak mee te spelen. In dit geval gelden voor de doelverdediger dezelfde regels die ook van toepassing zijn voor veldspelers. Het doelgebied wordt als verlaten beschouwd, zodra de doelverdediger met een deel van het lichaam de vloer (veld) buiten de doelgebiedlijn aanraakt (behalve in situaties zoals beschreven in spelregel 8:5 commentaar alinea 2);

5:4 het doelgebied te verlaten met de niet onder controle gebrachte bal en daar verder te spelen, indien hij niet in staat is geweest de bal onder controle te brengen en/of lichaamscontrole te krijgen.

Het is de doelverdediger **niet toegestaan**:

5:5 bij het afweren, de tegenstander in gevaar te brengen (8:3, 8:5, 8:5 commentaar, 13:1b);

5:6 het doelgebied met de onder controle gebrachte bal te verlaten. Dit heeft een vrije worp tot gevolg (volgens 6:1, 13:1a en 15:7, 3e alinea) indien de scheidsrechters hadden gefloten voor de uitvoering van de uitworp. In andere gevallen dient de uitworp gewoon opnieuw genomen te worden (15:7, 2e alinea, zie echter de interpretatie van voordeel in 15:7, als de doelverdediger de bal verliest nadat hij met de bal in de hand de doelgebiedlijn is gepasseerd);

5:7 de buiten het doelgebied op de grond liggende of rollende bal aan te raken, zolang hij zich in het doelgebied bevindt (6:1, 13:1a);

5:8 de buiten het doelgebied op de grond liggende of rollende bal in het doelgebied te halen (6:1, 13:1a);

5:9 met de bal vanuit het speelveld in het doelgebied terug te keren (6:1, 13:1a);

5:10 de zich in de richting van het speelveld bewegende bal met het onderbeen of de voet aan te raken (13:1a);

5:11 bij de uitvoering van een 7-meterworp de doelverdedigersgrenslijn (4-meterlijn) of de denkbeeldige verlenging aan een van de zijden van deze lijn te overschrijden, voordat de bal de hand van de werper heeft verlaten (14:9).

Commentaar:
Zolang de doelverdediger een voet achter of op de doelverdedigersgrenslijn (4-meterlijn) op de grond heeft, is het toegestaan, de andere voet of een ander lichaamsdeel in de lucht over deze lijn te bewegen.

Regel 6: Het doelgebied

6:1 Het doelgebied mag alleen door de doelverdediger worden betreden (zie echter 6:3). Het doelgebied, inclusief de doelgebiedlijn, is betreden zodra het door een veldspeler met een deel van het lichaam wordt aangeraakt.

6:2 Bij het betreden van het doelgebied door een veldspeler moet als volgt worden beslist:

a) uitworp, indien een veldspeler van het aanvallende team met de bal het doelgebied betreedt of zonder bal het doelgebied betreedt en hieruit voordeel behaalt (12:1);
b) vrije worp, indien een veldspeler van het verdedigende team het doelgebied betreedt en hieruit voordeel behaalt, zonder hierbij een doelkans te verhinderen (13:1b, zie ook 8:7f);
c) 7-meterworp, indien een veldspeler van het verdedigende team het doelgebied betreedt en hierdoor een vrije doelkans verhindert (14:1a; zie ook 8:8i ~~8:8h~~). Voor een juiste toepassing van deze spelregel, het "betreden van het doelgebied", houdt in het raken van de doelgebiedlijn, of het duidelijk betreden van het doelgebied.

6:3 Het betreden van het doelgebied wordt niet bestraft:

a) wanneer een speler, nadat hij de bal heeft gespeeld, het doelgebied betreedt, voor zover dit voor de tegenstander geen nadeel oplevert;
b) wanneer een speler van één van de teams zonder bal het doelgebied betreedt en hij zich daardoor geen voordeel verschaft.

6:4 De bal wordt geacht niet meer in het spel te zijn, als de doelverdediger de bal onder controle heeft binnen zijn doelgebied (12:1). De bal moet weer in het spel worden gebracht door een uitworp (12:2).

6:5 De bal blijft in het spel wanneer hij in het doelgebied over de grond rolt. De bal is in het bezit van het team van de doelverdediger en alleen de doelverdediger mag de bal aanraken. De doelverdediger mag de bal oppakken, waardoor de bal niet meer in het spel is en dan weer in het spel brengen overeenkomstig spelregel 6:4 en 12:1-2 (zie echter 6:7b). Een vrije worp (13:1a) wordt gegeven als de bal, terwijl hij in het doelgebied rolt, wordt aangeraakt door een teamgenoot van de doelverdediger (zie echter 14:1a in samenhang met toelichting 6c). Het spel wordt hervat met een uitworp (12:1 (III)) als de bal wordt aangeraakt door een tegenstander.

De bal is niet meer in het spel als de bal stil ligt op de grond in het doelgebied (12:1 (II)). De bal is dan in het bezit van het team van de doelverdediger en alleen de doelverdediger mag de bal aanraken. De doelverdediger is verplicht de bal op te pakken en weer in het spel te brengen overeenkomstig spelregel 6:4 en 12:2 (zie echter 6:7b). Het blijft een uitworp wanneer de bal wordt aangeraakt door een andere speler van beide teams (12:1 2e alinea, 13:3).

Een bal die zich boven het doelgebied in de lucht bevindt, mag met in acht name van de spelregels 7:1 en 7:8 gespeeld worden.

6:6 Raakt een speler van het verdedigende team bij een verdedigingsactie de bal en wordt deze door de doelverdediger gevangen of blijft deze in het doelgebied liggen, dan wordt de wedstrijd voortgezet met een uitworp (6:4-5).

6:7 Wanneer de bal het eigen doelgebied in wordt gespeeld, moet als volgt worden beslist:

a) doelpunt, als de bal de doellijn passeert;
b) vrije worp, als de bal in het doelgebied blijft liggen, of als de doelverdediger de bal aanraakt, zonder dat deze in het doel belandt (13:1b);
c) inworp, als de bal over de achterlijn gaat (11:1);
d) doorspelen, als de bal het doelgebied doorkruist en weer in het speeloppervlak terugkomt, zonder dat de doelverdediger deze aanraakt.

6:8 Een bal die uit het doelgebied terugkomt in het speeloppervlak, blijft in het spel.

Regel 7: Het spelen van de bal, passief spel

Het spelen van de bal

De bal wordt beschouwd als “in het spel” vanaf het moment dat een formele worp is genomen tot het moment waarop het spel is onderbroken door het fluitsignaal van de scheidsrechters, de tijdwaarnemer of de waarnemer, of de beslissing tot een uitworp of inworp is genomen door de scheidsrechters.

Het is **toegestaan**:

7:1 de bal met gebruikmaking van handen (open of gesloten), armen, hoofd, bovenbeen en knieën, te werpen, te vangen, te stoppen, te stoten of te slaan;

7:2 de bal maximaal 3 seconden vast te houden, ook wanneer deze op de grond ligt (13:1a);

7:3 met de bal hoogstens 3 passen te maken (13:1a) na het ontvangen van de bal van een andere speler, of het vangen van de bal na het stuiten. Wanneer een speler de bal krijgt of ontvangt terwijl zijn voeten geen contact hebben met de grond, wordt het neerzetten van één voet of het tegelijk neerzetten van beide voeten, niet gezien als een pas. Een pas is gemaakt wanneer:

a) een met beide voeten op de grond staande speler een voet optilt en deze weer neerzet of een voet van een plaats naar een andere plaats beweegt;
b) een speler met slechts één voet de grond raakt, de bal vangt en daarna met de andere voet de grond raakt;
c) een speler na een sprong met één voet de grond aanraakt en daarna met dezelfde voet een sprong uitvoert of de grond met de andere voet aanraakt;
d) een speler na een sprong met beide voeten tegelijk de grond aanraakt en daarna een voet optilt en weer neerzet of een voet van een plaats naar een andere beweegt.

Commentaar
Als na het verplaatsen van een voet de andere voet wordt aangeschoven, dan wordt dit als één stap beschouwd.
Valt een speler met de bal op de grond, dan opstaat met de bal in de hand en vervolgens verder speelt dan is dat geheel volgens de regels. Dit geldt ook als hij naar een bal duikt, de bal onder controle brengt, opstaat en dan weer verder speelt.

7:4 de bal zowel op de plaats als in de loop
a) éénmaal te stuiten en met één of beide handen weer te vangen;
b) herhaaldelijk met één hand te tippen en daarna met één of met beide handen weer te vangen of op te rapen;
c) de bal met één hand over de grond herhaaldelijk voort te rollen en daarna met één of beide handen weer te vangen of op te rapen.

Zodra de bal daarna met één hand of beide handen wordt vastgepakt, moet de bal binnen 3 seconden, respectievelijk na ten hoogste 3 passen (13:1a) worden afgespeeld.
Het tippen of stuiten van de bal begint wanneer de speler met enig lichaamsdeel de bal aanraakt en naar de grond speelt.
Wanneer de bal een andere speler of het doel geraakt heeft, is opnieuw tippen of stuiten en vangen toegestaan (zie echter 14:6).

7:5 de bal van de ene hand in de andere over te nemen;

7:6 de bal knielend, zittend of liggend verder te spelen. (zie echter 15:1)

Het is **niet toegestaan**:

7:7 nadat de bal onder controle is gebracht, de bal meer dan éénmaal aan te raken, tenzij deze in de tussentijd de grond, een andere speler of het doel heeft geraakt (13:1a). Het meer dan éénmaal aanraken van de bal blijft echter onbestraft indien de speler onhandig de bal probeert te vangen, met andere woorden er niet direct in slaagt de bal onder controle te krijgen bij het vangen of stoppen van de bal;

7:8 de bal met de voet of het onderbeen aan te raken, tenzij deze er door een tegenstander tegenaan wordt gegooid (13:1a-b; zie ook 8:7e, 8:8f);

7:9 Raakt de bal een scheidsrechter op het speeloppervlak, dan wordt verder gespeeld;

7:10 Het is niet toegestaan de bal aan te raken terwijl enig lichaamsdeel de grond raakt buiten het speelveld. Dit leidt tot een vrije worp voor de tegenstander (13:1a).

Als een speler van het team dat in balbezit is zich opstelt buiten het speelveld, dan moeten de scheidsrechters de speler aangeven dat hij in het speelveld moet komen. Als de speler dit niet doet of als een dergelijke actie later wordt herhaald door hetzelfde team, dan volgt een vrije worp voor de tegenstander (13:1a) zonder voorafgaande waarschuwing. Deze acties leiden niet tot een persoonlijke bestraffing zoals bedoeld in spelregel 8 en 16.

Passief spel:

7:11 Het is niet toegestaan om de bal in het bezit van het eigen team te houden zonder dat er een herkenbare poging wordt gedaan om aan te vallen of tot een schot op het doel te komen. Eveneens is het niet toegestaan om herhaaldelijk de uitvoering te vertragen van een beginworp, vrije worp, inworp, of uitworp van het eigen team (zie toelichting 4). Dit wordt beschouwd als passief spel, wat bestraft moet worden met een vrije worp tegen het team dat in balbezit is, in principe nadat het waarschuwingsgebaar passief spel is gegeven (13-1a).

De vrije worp moet worden genomen op de plaats waar de bal zich bevond op het moment dat de wedstrijd werd onderbroken.

7:12 Als een mogelijke tendens naar passief spel wordt herkend, wordt het waarschuwingsgebaar (gebaar 17) gegeven. Dit geeft het team dat in balbezit is de gelegenheid om de wijze van aanvallen te wijzigen om balverlies te vermijden. Indien de wijze van aanvallen, na het tonen van het waarschuwingsgebaar niet verandert, kunnen de scheidsrechters op elk moment voor passief spel fluiten. Als er geen schot op doel wordt genomen door het aanvallende team na maximaal 4 passes, d.w.z. als de 5e pass wordt ontvangen door een teamgenoot, dan wordt er een vrije worp toegekend tegen dit team (13.1a voor de procedure en uitzonderingen zie toelichting 4 sectie D).

De beslissing ten aanzien van het aantal passes vindt plaats op basis van de waarneming van de feiten door de scheidsrechter(s) (Spelregel 17:11).

In bepaalde situaties (bijvoorbeeld het opzettelijk voorbij laten gaan van een vrije doelkans) kunnen de scheidsrechters, ook zonder vooraf het waarschuwingsgebaar te tonen, besluiten een vrije worp te geven tegen het team dat in balbezit is.

Regel 8: Overtredingen en onsportief gedrag

Acties, die zijn toegestaan.

Het is **toegestaan**:

8:1

a) de bal met geopende hand uit de hand van een tegenstander te spelen;
b) met gebogen armen lichaamscontact te maken met een tegenstander en hem zo te controleren en te begeleiden;
c) de romp te gebruiken om een tegenstander te sperren in een strijd om positie.

Commentaar:
Sperren betekent: een tegenstander verhinderen in de vrije ruimte te lopen. Een sper zetten, het gedrag tijdens het sperren en het weglopen uit een sper moet in principe, passief t.o.v. een tegenstander gebeuren. (zie echter 8:2b).

Overtredingen, die normaal gesproken, niet tot een persoonlijke straf leiden (let hierbij echter op de beoordelingscriteria 8:3 a-d)

Het is **niet toegestaan**:

8:2

a) de bal uit de handen van een tegenstander te trekken of te slaan;
b) de tegenstander te sperren met armen, handen of benen of hem weg te dringen door het gebruik van het lichaam. Hiertoe behoort ook het gevaarlijke gebruik van de ellenboog bij het innemen van een uitgangspositie of tijdens een beweging;
c) een tegenstander vast te houden (bij het lichaam of het shirt), zelfs als hij gewoon verder kan spelen;
d) tegen de tegenstander aan te lopen of tegen hem aan te springen.

Overtredingen die tot een persoonlijke straf leiden volgens spelregel 8:3-6.

8:3 Overtredingen, waarbij de actie overwegend of uitsluitend op het lichaam van een tegenstander is gericht, moeten tot een persoonlijke straf leiden. Dit betekent, dat de vrije worp of de 7-meterworp minstens gevolgd moet worden door een progressieve bestraffing, te beginnen met een waarschuwing (16:1a), daarna een tijdelijke uitsluiting (16:3b) of een diskwalificatie (16:6d).

Voor zwaardere overtredingen zijn er 3 andere strafniveaus, die gebaseerd zijn op de hierna genoemde beoordelingscriteria:
- overtredingen, die direct bestraft moeten worden met een tijdelijke uitsluiting (8:4);
- overtredingen, die bestraft moeten worden met een diskwalificatie (8:5);
- overtredingen, die bestraft moeten worden met een diskwalificatie én een schriftelijk rapport (8:6).

De beoordelingscriteria:

Bij de beoordeling tot welke persoonlijke straffen de overtredingen leidt, zijn de volgende beoordelingscriteria van toepassing, die afhankelijk van de situatie ook te combineren zijn:

a) De positie die de speler die de overtreding maakt inneemt, t.o.v. de tegenstander. (frontaal, van opzij of van achteren);
b) Het lichaamsdeel, waarop de actie is gericht (bovenlichaam, werparm, benen, hoofd/keel/nek);
c) De dynamiek van de overtreding (hoe intensief was de overtreding tegen de tegenstander, die in volle beweging is);
d) Het effect van de overtreding:
   - de uitwerking op het lichaam en balcontrole;
   - de beperking of verhindering van de bewegingsvrijheid;
   - het verhinderen van de voortgang van het spel.

Voor de beoordeling van de overtreding is ook de spelsituatie relevant (Is er bijvoorbeeld: sprake van een schotactie, mogelijkheid tot vrijkomen of situatie met hoge loopsnelheid).

Overtredingen, die direct bestraft moeten worden met een tijdelijke uitsluiting

8:4 In bepaalde gevallen is de straf een directe tijdelijke uitsluiting, ongeacht of de betreffende speler vooraf een waarschuwing heeft gehad.
Dat geldt vooral voor die overtredingen, waarbij de schuldige speler geen rekening houdt met het eventuele gevaar voor de tegenstander (let ook op 8:5 en 8:6).

Rekening houdend met de beoordelingscriteria onder 8:3 zijn bijvoorbeeld de volgende overtredingen mogelijk:

a) overtredingen begaan met hoge intensiteit of tegen een tegenstander die op volle snelheid is;
b) een tegenstander lang vasthouden, neerdrukken of naar de grond trekken;
c) overtredingen tegen hoofd, keel of nek;
d) hard slaan tegen de romp of de werparm;
e) proberen de tegenstander uit balans te brengen, zodat hij de lichaamscontrole verliest (bijvoorbeeld door het been of de voet te grijpen van een springende speler); (zie echter 8:5a);
f) met grote snelheid tegen een tegenstander aanlopen of springen.

Overtredingen die direct bestraft moeten worden met diskwalificatie

8:5 Een speler die een tegenstander zodanig aanvalt, dat daarmee zijn gezondheid in gevaar wordt gebracht, dient te worden gediskwalificeerd (16:6a). Dit gevaar is een gevolg van de hoge intensiteit van de overtreding of een gevolg van het feit, dat de tegenstander totaal onvoorbereid is op de overtreding en daardoor zichzelf niet kan beschermen (zie onderstaand commentaar bij deze spelregel 8:5).

Naast de criteria van 8:3 en 8:4 zijn ook de volgende beoordelingscriteria van toepassing:

a) Het verliezen van de lichaamscontrole tijdens de loop, tijdens het springen, of tijdens een werp- of schotactie;

b) Een bijzonder agressieve actie tegen een lichaamsdeel van de tegenstander, speciaal tegen het gezicht, keel of nek; (intensiteit van het contact);
c) Het meedogenloze karakter van het gedrag dat een speler toont, die de overtreding begaat.

Commentaar:
Ook overtredingen, die gepaard gaan met gering lichaamscontact kunnen zeer gevaarlijke uitwerking hebben en tot ernstige blessures leiden op een moment, dat een speler zich in loop of sprong bevindt en niet in staat is zich te beschermen.
In een dergelijk geval is niet de intensiteit van het contact de basis voor de straf, maar het gevaar voor de tegenstander bepalend voor de directe diskwalificatie.

Dit is ook van toepassing als een doelverdediger het doelgebied verlaat om de bal te vangen die bestemd is voor een tegenstander. De keeper draagt dan de verantwoordelijkheid voor het voorkomen van een voor de gezondheid van de tegenstander gevaarlijke situatie.

Hij zal dan moeten worden gediskwalificeerd, als hij:
a) in balbezit komt, maar tijdens zijn actie een botsing met de tegenstander veroorzaakt;
b) de bal niet kan bereiken of onder controle kan brengen en daarbij een botsing met de tegenstander veroorzaakt.

Als de scheidsrechters in een dergelijke situatie ervan overtuigd zijn, dat de tegenstander, zonder deze niet toegestane actie van de doelverdediger, de bal zou hebben bereikt, moet ook een 7-meterworp worden toegekend.

Diskwalificatie op grond van een meedogenloze, bijzonder gevaarlijke, opzettelijke of kwaadaardige actie (en die ook een schriftelijk rapport vereist)

8:6 Als de scheidsrechters een actie inschatten als meedogenloos, bijzonder gevaarlijk, opzettelijk of vals, dan moet na de wedstrijd ook een schriftelijk rapport worden ingediend, zodat de verantwoordelijke instantie in staat wordt gesteld om een beslissing tot verdere maatregelen te nemen.

Richtlijnen en karakteristieken, die de beoordelingscriteria van spelregel 8:5 kunnen aanvullen zijn:
a) een bijzonder meedogenloze of bijzonder gevaarlijke actie;
b) een opzettelijke of kwaadaardige actie, die in geen enkele verhouding staat met de spelsituatie.

Commentaar:
Als tijdens de laatste 30 seconden van de wedstrijd een overtreding begaan wordt die valt onder de spelregel 8:5 of 8:6, met de bedoeling een doelpunt te verhinderen, dan moet de actie beschouwd worden als "uiterst onsportief gedrag" volgens spelregel 8:11b en daarom als zodanig worden bestraft.

Onsportief gedrag dat leidt tot een persoonlijke straf volgens spelregel 8:7-11

Tot “onsportief gedrag” worden alle verbale en non-verbale uitdrukkingen gerekend, die niet in overeenstemming zijn met de geest van de sport. Dit geldt zowel voor spelers als officials binnen en buiten het speelveld. Bij onsportief gedrag en uiterst onsportief gedrag worden de volgende 4 niveaus onderscheiden:

- gedrag, dat progressief bestraft moeten worden (8:7);
- gedrag, dat direct bestraft moet worden met een tijdelijke uitsluiting (8:8);
- gedrag, dat bestraft moet worden met een diskwalificatie (8:9);
- gedrag, dat bestraft moet worden met een diskwalificatie én een schriftelijk rapport (8:10a, b).

Onsportief gedrag dat leidt tot een progressieve straf.

8:7 Gedragingen die onderstaand onder a t/m f zijn opgesomd, zijn voorbeelden van gedrag dat progressief moet worden bestraft, beginnend met een waarschuwing (16:1b):

a) protesten tegen beslissingen van de scheidsrechters of verbale of non-verbale acties, die een bepaalde beslissing van de scheidsrechters willen uitlokken;
b) een tegenstander of medespeler verbaal of met bewegingen te storen of te schreeuwen om hem in verwarring te brengen;
c) de uitvoering van een formele worp door een tegenstander vertragen door de 3 meter afstand niet in acht te nemen of door een andere actie;
d) door uitlokkingen of overdreven reacties proberen de scheidsrechters te misleiden met het oog op acties van tegenstanders of het overdrijven van een actie om zo een time-out of een onverdiende straf voor de tegenstander te provoceren (zie ook 8:8h ~~8:8g~~);
e) met de voet of onderbeen actief een schot of een pass tegen te houden wanneer deze beweging het lichaamsoppervlak van de speler vergroot. Zuivere reflexbewegingen, zoals bijvoorbeeld het sluiten van de benen, worden niet bestraft (zie ook spelregels 7:8 en 8:8f ~~8:8e~~);
f) het om tactische redenen herhaald betreden van het doelgebied.

Onsportief gedrag dat leidt tot een directe tijdelijke uitsluiting.

8:8 Bepaalde onsportieve gedragingen worden, vanwege het karakter ervan, gezien als ernstiger en moeten leiden tot een directe tijdelijke uitsluiting, ongeacht of de speler of official eerder een waarschuwing heeft gekregen. Hiertoe behoren:

a) luide protesten met veel misbaar, of provocerend gedrag;
b) indien een beslissing genomen is tegen een team dat in balbezit is en de speler de bal niet onmiddellijk laat vallen of op de grond legt, zodat het verder spelen door de tegenstander niet meteen mogelijk is;
c) een tegenstander hinderen zodat deze de bal niet kan pakken, die in de wisselzone terecht is gekomen.
d) wanneer het schot van een speler, die niet gehinderd wordt en zich in een open situatie bevindt, het hoofd van de doelverdediger raakt; of wanneer een 7-meterworp het hoofd van de doelverdediger raakt, als de doelverdediger zijn hoofd niet in de richting van de bal beweegt met het doel het schot te blokkeren;.
e) als de werper van een vrije worp, uitgevoerd na het laatste fluitsignaal (volgens spelregel 2:4) het hoofd van een verdediger raakt, als de verdediger zijn hoofd niet in de richting van de bal beweegt met het doel het schot te blokkeren;

f) Duidelijk spreiden of optillen van één of beide onderbenen of voeten met als doel het blokkeren of (weg)trappen van een pass of schot, wat een duidelijke invloed heeft op de spelsituatie (zie ook spelregels 7:8 en 8:7e);
g) Actief voorkomen dat de tegenstanders een formele worp kunnen uitvoeren door de 3-meter afstand niet te respecteren en/of andere overtredingen begaan die voorkomen dat de worp wordt uitgevoerd;
h) Door simulatie de scheidsrechters proberen te misleiden wanneer er zeer beperkt of geen contact is geweest om de scheidsrechters de wedstrijd te laten onderbreken of een tegenstander onterecht te bestraffen (zie ook 8:7d);
i) Een veldspeler die een op een leeg doel gericht schot blokkeert of vangt terwijl door de veldspeler doelgebied betreden wordt;
j) Een team official welke buiten het speelveld onopzettelijk het spel onderbreekt door het raken van de bal of een speler (zie ook spelregel 8:10b (l)) tijdens het geven van instructies aan zijn team.

Opmerking:
Criteria voor het raken van het hoofd van de doelverdediger met de bal:

- De regel is alléén van toepassing in open situaties, waarbij er geen verdediger zich tussen de werper en de doelverdediger bevindt.
- Het hoofd moet het eerste contact met de bal zijn. Deze regel geldt niet als de bal het hoofd van de doelverdediger raakt nadat de bal eerst een ander lichaamsdeel van de doelverdediger heeft geraakt.
- Deze regel geldt niet als de doelverdediger met zijn hoofd een beweging in de richting van de bal maakt.
- Als de doelverdediger de scheidsrechters probeert te misleiden om zo een straf uit te lokken voor de werper (bijvoorbeeld nadat de bal de borst van de keeper heeft geraakt), zal de doelverdediger gestraft worden volgens spelregel 8:8h ~~8:8g~~.

Zeer onsportief gedrag dat leidt tot een directe diskwalificatie.

8:9 Bepaalde vormen van onsportief gedrag worden beschouwd als ernstig en moeten met een diskwalificatie worden bestraft. Hieronder volgen voorbeelden van zulk gedrag:
a) de bal op een demonstratieve manier weggooien of wegslaan na een beslissing van de scheidsrechters;
b) als doelverdediger demonstratief weigeren om te proberen een 7-meterworp te stoppen;
c) de bal tijdens een spelonderbreking opzettelijk tegen een tegenstander gooien. Is de worp hard en van zeer dichtbij, dan kan het ook beschouwd worden als “een meedogenloze actie” in de zin van spelregel 8:6;
d) een wraakactie na een overtreding door een tegenstander.

Commentaar:
Bij een 7-meterworp of een vrije worp heeft de schutter de verantwoordelijkheid om de doelverdediger of de verdediger niet in gevaar te brengen.

Diskwalificatie in het geval van uiterst onsportief gedrag (met de verplichting tot het schrijven van een rapport)

8:10 Als de scheidsrechters een overtreding beoordelen als uiterst onsportief gedrag, dan moeten zij, naast de directe diskwalificatie (a en b), na de wedstrijd een schriftelijk rapport indienen, zodat de verantwoordelijke instantie in staat wordt gesteld om een beslissing te nemen omtrent verder te nemen maatregelen.

De volgende gedragingen gelden als voorbeeld:

a) beledigend of dreigend gedrag ten opzichte van een andere persoon, bijvoorbeeld scheidsrechter, tijdwaarnemer, wedstrijdsecretaris, waarnemer, team official of toeschouwer. Dit kan op een verbale of non-verbale wijze gebeuren (mimiek, gebaar, lichaamstaal of lichamelijk contact);

b) (I) ingrijpen in de wedstrijd door een teamofficial, op het speeloppervlak of vanuit de wisselzone,
(II) voorkomen van een vrije doelkans door een speler door het in strijd met de regels betreden van het speelveld (spelregel 4:6) of vanuit de wisselzone;

In geval van overtredingen die vallen onder de hierna genoemde situaties c) en d) moet bovendien een 7-meterworp worden toegekend aan de tegenstander (zie ook spelregel 8:8j);

Diskwalificatie en 7-meterworp wegens specifiek onsportief gedrag of specifieke afwijkend gedraging in de laatste 30 seconden.

8.11 In gevallen waarin de volgende overtredingen (a, b) zich voordoen, wordt een 7-meterworp toegekend aan de tegenstander.

a) Als de bal tijdens de laatste 30 seconden van de wedstrijd **“niet in het spel”** is en een speler of teamofficial verhindert of vertraagt de uitvoering van een formele worp van de tegenstander om zodoende een schot op doel te voorkomen of om hem een vrije doelkans te ontnemen wordt de schuldige speler of teamofficial gediskwalificeerd. Tevens wordt bovendien een 7-meterworp toegekend aan de tegenstander.

Dit geldt ook voor alle andere vergelijkbare vormen van hinderen als de bal niet in het spel is. Voorbeelden kunnen zijn met relatief weinig fysieke actie hinderen van de uitvoering van een worp door het onderbreken van een pass, het storen van het vangen van de bal of het niet loslaten van de bal;

b) als tijdens de laatste 30 seconden van een wedstrijd de bal **“in het spel is”**, en de tegenstanders

1. door een overtreding van een speler volgens de Spelregels 8:5 of 8:6 evenals 8:9, 8:10a of 8:10b (II)
2. door een overtreding van een official volgens de Spelregels 8:10a of 8:10b (I)

voorkomt dat het team dat in bezit is van de bal op doel kan schieten of een vrije doelkans kan krijgen dan wordt de schuldige speler of teamofficial gediskwalificeerd en zal een 7-meterworp toegekend worden aan het team in balbezit. Als de speler op wie de overtreding is gemaakt of een teamgenoot een doelpunt scoort voordat de wedstrijd is onderbroken, dan zal de 7-meterworp niet worden

Commentaar:
In gevallen van overtredingen van Spelregels 8:6 of 8:10, moet door de scheidsrechters een schriftelijk rapport worden opgesteld.

Regel 9: Het maken van een doelpunt

9:1 Een doelpunt is gemaakt wanneer de bal in volle omvang de doellijn is gepasseerd (zie afbeelding 4), mits voor of tijdens de worp door de werper, een medespeler of teamofficial geen overtreding is gemaakt. De doelscheidsrechter bevestigt door middel van twee korte fluitsignalen en gebaar 12, dat een doelpunt is gemaakt.

Gaat de bal, ondanks dat een speler van het verdedigende team een overtreding heeft gemaakt, het doel in, dan moet het doelpunt worden toegekend.

Heeft een scheidsrechter, tijdwaarnemer of waarnemer de wedstrijd onderbroken voordat de bal in volle omvang de doellijn is gepasseerd, dan mag geen doelpunt worden toegekend.

Gooit een speler de bal in het eigen doel, dan leidt dit tot een doelpunt voor de tegenstander, uitgezonderd wanneer de doelverdediger een uitworp uitvoert (12:2, 2e alinea).

Commentaar:
Wordt een op het doel geworpen bal door iets of iemand die niet aan de wedstrijd deelneemt (toeschouwers enz.) met succes afgeweerd, dan moet een doelpunt worden toegekend als de scheidsrechters ervan overtuigd zijn, dat de bal zonder deze ingreep het doel zou zijn ingegaan.

9:2 Een toegekend doelpunt kan niet meer worden geannuleerd indien de scheidsrechter voor de uitvoering van de beginworp heeft gefloten. (zie echter spelregel 2:9 commentaar).

Klinkt direct na het doelpunt en vóór de uitvoering van de beginworp het eindsignaal (voor de rust of het eind van de wedstrijd), dan moeten de scheidsrechters (zonder beginworp) duidelijk aangeven, dat zij een doelpunt hebben toegekend.

Commentaar:
Een door de scheidsrechters toegekend doelpunt wordt direct nadat het is toegekend op het scorebord vermeld.

9:3 Het team dat meer doelpunten heeft gescoord dan de tegenstander is de winnaar. Hebben beide teams een gelijk aantal doelpunten of geen doelpunten gescoord, dan is de wedstrijd onbeslist (zie 2:2).

Afbeelding 4: doelpunt maken

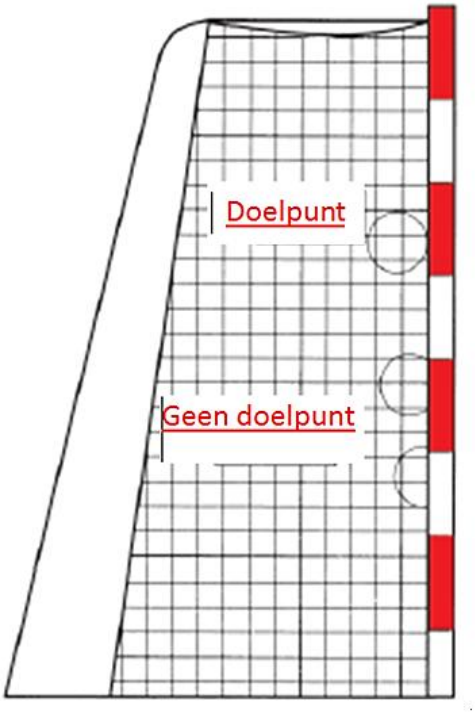

Regel 10: De beginworp

10:1 De beginworp bij het begin van de wedstrijd wordt uitgevoerd door het team, dat bij het tossen heeft gewonnen en de bal heeft gekozen. Het andere team heeft het recht de speelkant te kiezen. Kiest daarentegen het team dat de toss gewonnen heeft de speelkant, dan heeft het andere team de beginworp.

Voor het begin van de tweede helft wisselen de teams van speelkant. De beginworp wordt uitgevoerd door het team, dat bij het begin van de wedstrijd niet de beginworp had.

Voor elke verlenging wordt opnieuw getost, waarbij alle bepalingen van spelregel 10:1 van toepassing zijn.

10:2 Na een doelpunt wordt de wedstrijd met een beginworp hervat door het team, waartegen het doelpunt is gescoord (zie echter 9:2, 2e alinea).

10:3 De volgende 2 beginworp mogelijkheden zijn aanwezig:

a) Beginworp vanaf de middenlijn
De beginworp moet binnen drie seconden na het fluitsignaal vanaf de middenlijn (met een zijwaartse tolerantie van 1,5 meter van het midden van het speelveld) in willekeurige richting worden uitgevoerd (13:1a, 15:7, 3e alinea). De worp wordt vooraf gegaan door een fluitsignaal waarna de worp binnen drie seconden genomen moet worden (13:1a; 15:7, 3e alinea). Degene die de beginworp uitvoert moet met minstens één voet de middenlijn aanraken terwijl de ander voet zich op of achter de middenlijn moet bevinden (15:6). Deze positie dient te worden gehandhaafd tot de bal zijn hand heeft verlaten (13:1a; 15:7, 3e alinea)(zie ook toelichting 5).

Medespelers van de werper mogen vóór het fluitsignaal van de beginworp de middenlijn niet passeren (15:6).

b) Beginworp met een beginworp-gebied
- De beginworp moet binnen drie seconden na het fluitsignaal vanuit het beginworp-gebied in willekeurige richting worden uitgevoerd (13:1a, 15:7, 3e alinea).
- Het fluitsignaal van de scheidsrechters mag alleen gegeven worden als de bal en de werper zich volledig binnen het beginworp-gebied begeven(15:6).
- De werper mag het beginworp-gebied niet verlaten met enig lichaamsdeel voordat de beginworp genomen is (13:1a, 15:7 3e alinea).
- De werper mag zich vrij bewegen binnen het beginworp-gebied, maar hij mag niet stuiten met de bal na het fluitsignaal (13:1a, 15:7 3e alinea).
- De uitvoering van de beginworp mag rennend gebeuren. Het is echter niet toegestaan om te springen tijdens het uitvoeren van de worp (13:1a, 15:7 3e alinea).
- De beginworp wordt beschouwd als uitgevoerd indien:
    - De bal de hand van de werper verlaten heeft en volledig de lijn van het beginworp-gebied heeft overschreden; óf
    - De bal wordt overgespeeld en aangeraakt of gecontroleerd door een medespeler ook al gebeurt dit binnen het beginworp-gebied.
- Medespelers van de werper mogen vóór het fluitsignaal van de beginworp de middenlijn niet passeren tenzij ze zich in het beginworp-gebied begeven (15:6).
- Tegenstanders mogen niet in het beginworp-gebied komen en mogen de bal of de spelers binnen het beginworp-gebied niet aanraken totdat de beginworp is uitgevoerd

(15:4, 8:7c, 8:8g ~~8:8f~~). De tegenstanders mogen zich direct buiten het beginworp-gebied bevinden.

10:4 Bij de beginworp aan het begin van elke speelhelft (en van eventuele verlengingen) moeten alle spelers zich op de eigen speelhelft bevinden of in het beginworp-gebied indien dit beschikbaar is.

Bij de beginworp na een doelpunt mogen de tegenstanders van de werper zich echter op beide speelhelften bevinden.

Indien de beginworp vanaf de middenlijn wordt genomen (10.3a) moeten de tegenstanders minimaal 3 meter afstand houden van degene die de beginworp uitvoert (15:4, 15:9, 8:7c, 8:8g ~~8:8f~~).

Indien de beginworp vanuit een beginworp-gebied wordt genomen (10.3b) moeten de tegenstanders zich met hun gehele lichaam buiten het beginworp-gebied bevinden. (15:4, 15:9, 8:7c, 8:8g ~~8:8f~~).

Regel 11: De inworp

11:1 Een inworp moet worden toegekend, wanneer de bal de zijlijn volledig is gepasseerd of wanneer een veldspeler van het verdedigende team de bal het laatst heeft aangeraakt, voordat deze de achterlijn van zijn team passeert.

Een inworp wordt ook toegekend als de bal het plafond of een voorwerp boven het speelveld raakt.

11:2 De inworp wordt zonder fluitsignaal van de scheidsrechters uitgevoerd (zie echter 15:5b) door het team, waarvan de spelers de bal niet als laatste hebben aangeraakt voordat deze over de lijn ging of het plafond of voorwerp boven het speelveld raakte.

11:3 De inworp wordt uitgevoerd van de plaats waar de bal de zijlijn gepasseerd is. Indien de bal de achterlijn is gepasseerd dient de inworp op de plaats waar de zijlijn en doellijn samenkomen aan die betreffende zijde te worden genomen.

Nadat de bal het plafond of een voorwerp boven het speelveld heeft geraakt, wordt de inworp genomen op de dichtstbijzijnde plaats van de dichtstbijzijnde zijlijn in relatie met het punt waar de bal het plafond of het voorwerp boven het speelveld raakte.

11:4 De werper moet met een voet op de zijlijn staan en de juiste positie aanhouden, tot de bal zijn hand heeft verlaten. Er zijn geen beperkingen voor het plaatsen van de andere voet (13:1a, 15:6, 15:7, 2^{e} en 3^{e} alinea).

11:5 De spelers van het andere team mogen zich bij het nemen van de inworp niet dichterbij dan 3 meter van de werper bevinden (15:4, 15:9, 8:7c, 8:8g ~~8:8f~~).

Zij mogen zich echter altijd direct aan de eigen doelgebiedlijn opstellen, ook wanneer de afstand tussen hen en de werper minder dan 3 meter bedraagt.

Regel 12: De uitworp

12:1 Een uitworp wordt **toegekend** indien

(I) een tegenstander het doelgebied betreedt zoals beschreven in spelregel 6:2a;

(II) de doelverdediger de bal onder controle heeft in het doelgebied of de bal stil ligt op de grond in het doelgebied (6:4-5);

(III) een tegenstander de bal aanraakt als deze door het doelgebied rolt (6:5 1e alinea) of

(IV) wanneer de bal over de achterlijn is gegaan, nadat deze het laatst is aangeraakt door de doelverdediger of een speler van het aanvallende team.

Dit betekent, dat in al deze gevallen de bal beschouwd wordt niet meer in het spel te zijn en dat de wedstrijd wordt hervat met een uitworp (13:3). Indien een overtreding plaatsvindt nadat de uitworp is toegekend en voordat deze is uitgevoerd, heeft dit tot gevolg dat het spel wordt hervat met een uitworp.

12:2 De uitworp wordt **uitgevoerd** door de doelverdediger vanuit het doelgebied zonder een fluitsignaal van de scheidsrechter (zie echter 15:5b).

Als het team een uitworp moet uitvoeren en het team speelt zonder een doelverdediger, dan moet een doelverdediger een veldspeler vervangen om de uitworp uit te voeren (spelregel 4:4). De scheidsrechters besluiten of in een dergelijk geval een time-out noodzakelijk is (spelregel 2:8, 2e alinea, Toelichting 2).

De uitworp geldt als uitgevoerd wanneer de door de doelverdediger gespeelde bal de doelgebiedlijn in zijn geheel is gepasseerd.

De spelers van het andere team mogen zich aan de doelgebiedlijn bevinden, maar mogen de bal pas aanraken wanneer deze de doelgebiedlijn in zijn geheel is gepasseerd. (15:4, 15:9, 8:7c, 8:8g ~~8:8f~~).

Regel 13: De vrije worp

De beslissing voor een vrije worp

13:1 In beginsel wordt de wedstrijd door de scheidsrechters onderbroken en wordt hervat met een vrije worp voor de tegenstander, wanneer:

a) het team in balbezit handelt in strijd met de spelregels, zodat dit tot verlies van balbezit moet leiden. (zie 4:2-3, 4:5-6, 5:6-10, 6:5 1e alinea, 6:7b, 7:2-4, 7:7-8, 7:10, 7:11, 7:12, 8:2-10, 10:3, 11:4, 13:7, 14:4-7 15:7 3e alinea en 15:8);

b) de tegenstander handelt in strijd met de spelregels, zodat dit leidt tot verlies van de bal door het team in balbezit (zie 4:2-3, 4:5-6, 5:5, 6:2b, 6:7b, 7:8, 8:2-10).

13:2 De scheidsrechters moeten de continuïteit in de wedstrijd waarborgen en voorkomen dat de wedstrijd door een beslissing voor een vrije worp te vroeg of onnodig wordt onderbroken.

Dit betekent dat de scheidsrechters in overeenstemming met spelregel 13:1a geen vrije worp moeten toekennen, wanneer het verdedigende team direct na de door het aanvallende team begane overtreding in balbezit komt.

Eveneens moeten de scheidsrechters overeenkomstig spelregel 13:1b pas dan ingrijpen, wanneer het duidelijk is dat het aanvallende team als gevolg van de door het verdedigende team begane overtreding balbezit verliest of niet in staat is de aanval voort te zetten.

Wanneer als gevolg van een overtreding een persoonlijke straf gegeven moet worden, mogen de scheidsrechters de wedstrijd direct onderbreken, indien dit geen nadeel oplevert voor het team dat de overtreding niet heeft begaan. Anders moet de bestraffing uitgesteld worden tot na afloop van de situatie.

Regel 13:2 is in principe niet van toepassing in het geval van een overtreding op grond van de spelregels 4:2-3 of 4:5-6, waarbij de wedstrijd direct door een fluitsignaal van de tijdwaarnemer onderbroken moet worden.

13:3 Indien een overtreding wordt begaan op het moment dat de bal niet in het spel is, die normaal gesproken leidt tot een vrije worp op grond van spelregel 13:1a-b, dan wordt de wedstrijd hervat met de worp die past bij de gegeven onderbreking (zie echter ook spelregel 8:11a, speciale instructies tijdens de laatste 30 seconde van de wedstrijd en de elektronische team time-out-systeem spelregels).

13:4 Aanvullend op de situaties beschreven in spelregel 13:1a-b, wordt een vrije worp gebruikt om de wedstrijd te hervatten (dat wil zeggen wanneer het spel is onderbroken), zelfs als geen overtreding van de spelregels heeft plaatsgevonden:

a) wanneer **een team** op het moment van de onderbreking in balbezit is, behoudt dit team het balbezit;
b) wanneer **geen team** in balbezit is, krijgt het team dat als laatste in balbezit was opnieuw het balbezit.

13:5 Wanneer een beslissing voor een vrije worp wordt genomen tegen het team, dat bij het fluitsignaal van de scheidsrechter in balbezit is, moet de speler die op dat moment de bal heeft, deze direct op de plaats waar hij zich bevindt laten vallen of neerleggen (8:8b).

De uitvoering van de vrije worp

13:6 De vrije worp wordt normaal gesproken zonder fluitsignaal van de scheidsrechter genomen (zie echter 15:5b) in principe op de plaats waar de overtreding is begaan. Er gelden een aantal uitzonderingen hierop:

In de situaties beschreven onder 13:4a-b wordt de vrije worp na het fluitsignaal uitgevoerd op de plaats waar de bal zich bevond op het moment dat de wedstrijd werd onderbroken.

Wanneer een scheidsrechter of een waarnemer (van de IHF of een continentale federatie of nationale bond) de wedstrijd onderbreekt vanwege een overtreding van een speler of een teamofficial van het verdedigende team en dit tot een vermaning of een persoonlijke straf leidt, dan moet de vrije worp worden uitgevoerd op de plaats waar de bal zich bevond toen de wedstrijd werd onderbroken, als deze plaats gunstiger is als de plaats waar de overtreding plaatsvond.

Dezelfde uitzondering als in voorgaande alinea geldt, wanneer een tijdwaarnemer de wedstrijd onderbreekt wegens overtredingen van spelregels 4:2-3 of 4:5-6.

Zoals aangegeven in spelregel 7:11 worden vrije worpen die wegens passief spel worden toegekend, uitgevoerd op de plaats waar de bal zich bevond op het moment van de spelonderbreking.

Ongeacht de basisprincipes opgenomen in de voorgaande alinea's, kan een vrije worp nooit vanuit het eigen doelgebied van het werpende team of binnen de vrijeworplijn van de tegenstander worden uitgevoerd.

Wanneer een dergelijke positie als hiervoor aangegeven zich voordoet, moet de positie voor uitvoering van de vrije worp verplaatst worden naar de dichtstbijzijnde plaats direct buiten de aangegeven gebieden.

Commentaar:
Wanneer de juiste plaats voor het nemen van de vrije worp aan de vrijeworplijn van het verdedigende team ligt, moet de uitvoering in principe precies op die plaats gebeuren. Hoe verder de plaats voor het nemen van de vrije worp van de vrijeworplijn van het verdedigende team verwijderd is, hoe groter de tolerantie moet zijn om de vrije worp op korte afstand van de exacte plaats te laten nemen. Deze tolerantie neemt geleidelijk toe tot 3 meter, welke is bereikt bij de uitvoering van een vrije worp direct buiten het doelgebied van het werpende team.

De beschreven tolerantie is niet van toepassing bij een overtreding van spelregel 13:5 als deze overtreding wordt bestraft op basis van spelregel. 8:8b. In die gevallen moet de uitvoering van de vrije worp altijd op de exacte plaats geschieden waar de overtreding plaatsvond.

13:7 Spelers van het werpende team mogen de vrijeworplijn van de tegenstander niet aanraken of overschrijden voordat de vrije worp is genomen. Zie ook de speciale beperkingen ten gevolge van spelregel 2:5.

De scheidsrechters moeten de posities van de spelers van het werpende team die zich tussen de vrijeworplijn en de doelgebiedlijn bevinden, corrigeren voordat de vrije worp wordt uitgevoerd, indien deze foute posities de wedstrijd beïnvloeden (15:3, 15:6). De vrije worp wordt dan na een fluitsignaal genomen (15:5b).

Dezelfde procedure is van toepassing (spelregel 15:7, 2de alinea) als spelers van het werpende team het gebied betreden tussen de vrijeworplijn en de doelgebiedlijn tijdens de uitvoering van de vrije worp (voordat de bal de hand van de werper heeft verlaten) en als de uitvoering van de worp niet voorafgegaan werd door een fluitsignaal.

Raken of overschrijden spelers van het aanvallende team na het fluitsignaal van de vrije worp de vrijeworplijn, voordat de bal de hand van de werper heeft verlaten, dan moet een vrije worp aan het verdedigende team worden toegekend (15:7, 3e alinea, 13:1a).

13:8 Tijdens de uitvoering van een vrije worp moeten de tegenstanders minstens 3 meter van de werper verwijderd zijn. Bij de uitvoering van de vrije worp aan hun vrijeworplijn mogen zij zich echter direct buiten hun doelgebiedlijn opstellen.

Het onrechtmatig hinderen bij de uitvoering van de vrije worp wordt bestraft volgens spelregel 15:9, 8:7c en 8:8g ~~8:8f~~.

Regel 14: De 7-meterworp

De beslissing voor een 7-meterworp

14:1 Een 7-meterworp wordt **toegekend** bij:

a) het onreglementair verhinderen van een vrije doelkans op het gehele speeloppervlak door een speler of teamofficial van de tegenstander;

b) een onreglementair fluitsignaal door iemand anders dan de scheidsrechters op het moment van een vrije doelkans;

c) het verhinderen van een vrije doelkans door het ingrijpen van iemand die niet aan de wedstrijd deelneemt, bijvoorbeeld een toeschouwer die het speelveld betreedt of door middel van een fluitsignaal de spelers laat stoppen (uitgezonderd indien 9:1 commentaar van toepassing is);

d) Als een overtreding wordt gemaakt op grond van spelregel 8:11a of 8:11b (zie echter 8:11 laatste alinea)

Deze spelregel is ook van toepassing in geval van “overmacht” bijvoorbeeld bij een plotselinge stroomstoring waardoor de wedstrijd bij een vrije doelkans wordt onderbroken. Zie toelichting 6 voor de definitie van een vrije doelkans.

14:2 Wanneer een speler van het aanvallende team ondanks een overtreding (14:1a) de bal en zijn lichaam volledig onder controle houdt, is er geen reden om een 7-meterworp te geven, ook niet als de vrije doelkans niet wordt benut.

In alle situaties die mogelijkerwijs leiden tot een 7-meterworp, mogen de scheidrechters pas dan ingrijpen, als duidelijk vastgesteld is dat deze beslissing inderdaad terecht en noodzakelijk is. Wanneer de aanvaller ondanks het onreglementair ingrijpen van de verdediger een doelpunt maakt dan is er uiteraard geen grond om een 7-meterworp te geven. Is daarentegen duidelijk waarneembaar dat de speler inderdaad vanwege de begane overtreding de controle over bal of lichaam heeft verloren en daarom de vrije doelkans niet meer aanwezig is dan moet een 7-meterworp worden gegeven.

Spelregel 14:2 is niet van toepassing voor overtredingen op grond van spelregel 4:2-3 of 4:5-6, wanneer de wedstrijd is onderbroken door een fluitsignaal van de tijdwaarnemer, waarnemer of de scheidsrechters.

14:3 Bij de toekenning van een 7-meterworp kunnen de scheidsrechters een time-out geven, echter alleen als er sprake is van een wezenlijke vertraging, bijvoorbeeld bij het wisselen van de doelverdediger of van de werper. De beslissing om een time-out te geven moet voldoen aan de principes en criteria als bedoeld in toelichting no.2.

De uitvoering van de 7-meterworp

14:4 De 7-meterworp moet na een fluitsignaal van de scheidsrechter binnen 3 seconden als schot op het doel worden uitgevoerd (15:7, 3^{e} alinea; 13:1a).

14:5 De speler die de 7-meterworp gaat nemen moet zich opstellen achter de 7-meterlijn, niet verder dan 1 meter achter de lijn (15:1, 15:6). Na het fluitsignaal van de scheidsrechter mag de werper de 7- meterlijn niet aanraken of overschrijden, voordat de bal zijn hand heeft verlaten (13:1a, 15:7 3^{e} alinea).

14:6 Na de uitvoering van de 7-meterworp mag de bal door de werper of door een van zijn medespelers pas dan weer worden gespeeld, wanneer deze een tegenstander of het doel heeft geraakt (13:1a, 15:7 3e alinea).

14:7 Bij de uitvoering van een 7-meterworp moeten de medespelers van de werper zich buiten de vrijeworplijn bevinden, totdat de bal de hand van de werper heeft verlaten (15:3, 15:6). Indien de medespelers dit niet doen, moet een vrije worp gegeven worden tegen het team dat de 7-meterworp uitvoert (13:1a, 15:7 3e alinea).

14:8 Bij de uitvoering van de 7-meterworp moeten de tegenstanders zich buiten de vrijeworplijn bevinden en minstens 3 meter verwijderd zijn van de 7-meterlijn, totdat de bal de hand van de werper heeft verlaten. Anders moet de 7-meterworp worden overgenomen, indien deze niet in het doel gaat. Er volgt echter geen persoonlijke straf.

14:9 Overschrijdt de doelverdediger de doelverdedigersgrenslijn (4-meterlijn) (1:7, 5:11) voordat de bal de hand van de werper heeft verlaten, dan moet de 7-meterworp worden overgenomen, tenzij een doelpunt werd gemaakt. Het resulteert echter niet in een persoonlijke straf voor de doelverdediger.

14:10 Het is niet meer toegestaan van doelverdediger te wisselen zodra de werper met de bal in zijn hand op de juiste plaats klaar staat en gereed is om de 7-meterworp uit te voeren. Elke poging om toch een doelverdedigerswissel uit voeren, moet worden bestraft als onsportief gedrag (8:7c; 16:1b; 16:3d).

Regel 15: Algemene aanwijzingen voor de uitvoering van worpen (beginworp, inworp, uitworp, vrije worp, 7-meterworp)

De werper

15:1 Voordat de worp kan worden uitgevoerd moet de werper zich in de juiste positie bevinden (voorgeschreven voor de worp). De werper moet de bal in de hand hebben (15:6).

Tijdens de uitvoering van de worp, met uitzondering van de uitworp (zie 12:2) en de beginworp met het beginworp-gebied (10:3b), moet de werper permanent met één deel van dezelfde voet contact houden met de grond, totdat de bal is gespeeld (zie echter 10:3b). De andere voet mag herhaaldelijk van de vloer worden opgetild en weer worden neergezet (zie ook spelregel 7:6).

De werper moet in de juiste positie blijven totdat de worp is uitgevoerd (15:7, 2e en 3e alinea).

Commentaar:
Voor de uitvoering van een worp (met uitzondering van de uitworp) moet de werper rechtop staan, zo dat geen andere lichaamsdelen dan de voeten contact maken met de vloer tijdens de uitvoering van de worp.

15:2 Een worp wordt geacht te zijn uitgevoerd, wanneer de bal de hand van de werper heeft verlaten (zie echter 12:2, 10:3a 2e alinea en 10:3b).

De werper mag de bal niet opnieuw aanraken voordat deze een andere speler of het doel heeft geraakt (15:7, 15:8). Zie ook de verdere beperkingen van 14:6.

Elke worp kan direct tot een doelpunt leiden, uitgezonderd een uitworp die niet tot een eigen doelpunt kan leiden (dat wil zeggen door bijv. de bal in het eigen doel te laten vallen).

De teamgenoten van de werper

15:3 De teamgenoten moeten de voorgeschreven posities innemen (15:6). De spelers moeten de correcte posities aanhouden totdat de bal de hand van de werper heeft verlaten, uitgezonderd 10:3a, 2e alinea (zie echter 10:3b).

De bal mag gedurende de uitvoering van de worp niet worden overgegeven aan of aangeraakt worden door een teamgenoot (15:7 2e en 3e alinea).

De verdedigende spelers

15:4 De verdedigende spelers moeten de voorgeschreven posities innemen en moeten de correcte posities aanhouden totdat de bal de hand van de werper heeft verlaten (10:3b, 12:2, 15:9).

Het innemen van incorrecte posities door de verdedigende spelers bij de uitvoering van een beginworp, inworp of vrije worp moeten door de scheidsrechters niet worden gecorrigeerd, wanneer dit geen nadeel oplevert voor de aanvallende spelers bij directe uitvoering van de worp. Als nadeel ontstaat dan moeten de posities worden gecorrigeerd.

Fluitsignaal voor de hervatting

15:5 De scheidsrechters dienen voor hervatting van de wedstrijd te fluiten:

a) altijd in geval van een beginworp (10:3) of 7-meterworp (14:4);
b) in geval van een inworp, uitworp of vrije worp:
   - bij hervatting na een time-out;
   - bij hervatting met een vrije worp volgens spelregel 13:4;
   - wanneer vertraging is opgetreden bij de uitvoering;
   - na een correctie van de posities van spelers;
   - na een verbale berisping of een waarschuwing.

Voor de duidelijkheid kan de scheidsrechter fluiten in elk ander geval voor het hervatten van de wedstrijd.

In principe zal de scheidsrechter niet voor hervatting fluiten, tenzij en totdat is voldaan aan de vereisten van de posities van de spelers volgens 15:1, 15:3 en 15:4 (zie echter 13:7, 2^{e} alinea en 15:4, 2^{e} alinea). Als de scheidsrechter fluit voor de uitvoering van de worp, ondanks incorrecte posities van de spelers, dan zijn die spelers volledig gerechtigd om in het spel in te grijpen.

Na het fluitsignaal moet de werper de bal binnen 3 seconden spelen.

Sancties

15:6 Overtredingen door de werper of zijn teamgenoten voorafgaand aan de uitvoering van de worp, dat wil zeggen in het bijzonder in de vorm van incorrecte posities en het aanraken van de bal door teamgenoten, zullen tot een correctie leiden (zie echter 13:7, 2^{e} alinea).

15:7 De consequenties van overtredingen door de werper of zijn teamgenoten gedurende de uitvoering hangen primair af van het feit of de uitvoering is voorafgegaan door een fluitsignaal voor hervatting (15:1-3).

In principe moet elke overtreding bij de uitvoering van een worp die niet is voorafgegaan door een fluitsignaal leiden tot een correctie en het opnieuw nemen van de worp na een fluitsignaal. Echter het voordeel principe van spelregel 13:2 is hier van toepassing. Als het team van de werper direct na incorrecte uitvoering van de worp de bal verliest, dan wordt de worp als uitgevoerd beschouwd en gaat de wedstrijd verder.

In principe moet elke overtreding bij de uitvoering van een worp die is voorafgegaan door een fluitsignaal worden bestraft. Dit is bijvoorbeeld van toepassing als de werper opspringt bij de uitvoering, de bal meer dan 3 seconden vasthoudt of de juiste positie verlaat voor de bal zijn hand heeft verlaten. Dit is ook van toepassing als de teamgenoten zich begeven naar niet toegestane posities, nadat het fluitsignaal heeft geklonken en de bal de hand van de werper nog niet heeft verlaten (zie 10:3a, 2^{e} alinea).

In deze situaties is de oorspronkelijke worp verspeeld en krijgen de tegenstanders een vrije worp toegewezen (13:1a) op de plaats van de overtreding (zie echter spelregel 2:6). Het voordeelprincipe uit spelregel 13:2 is ook hier van toepassing. Dat wil zeggen dat, als het team van de werper balverlies leidt voordat de scheidsrechter de kans heeft gehad om in te grijpen, de wedstrijd gewoon doorgaat.

15:8 In principe moet elke overtreding direct volgend op, maar verband houdend met de uitvoering van een worp, worden bestraft zoals een overtreding van 15:2, 2e alinea. Bijvoorbeeld de werper raakt de bal voor de tweede keer aan, voordat deze door een andere speler of het doel is geraakt. Het kan ook het tippen van de bal of het pakken van de bal nadat de bal in de lucht is of op de grond is gelegd. Dit wordt bestraft met een vrije worp (13:1a) voor de tegenstander. Net als in het geval van 15:7, 3e alinea, is ook hier het voordeelprincipe van toepassing.

15:9 Uitgezonderd hetgeen is aangegeven in de spelregels 14:8, 14:9, 15:4, 2e alinea en 15:5, 3e alinea, moeten verdedigende spelers worden bestraft als ze de uitvoering van een worp door de tegenstander bemoeilijken, bijvoorbeeld door niet direct de juiste positie in te nemen of zich daarna naar een incorrecte positie te begeven.
Dit is van toepassing ongeacht of het gebeurt voorafgaand aan de uitvoering of tijdens de uitvoering van de worp (voordat de bal de hand van de werper verlaten heeft). Dit is eveneens van toepassing of de worp nu wel of niet was voorafgegaan door een fluitsignaal voor hervatting.

Regel 8:7c of 8:8g ~~8:8f~~ is van toepassing in samenloop met spelregels 16:1b en 16:3d.

Indien een worp negatief wordt beïnvloed door de tussenkomst van een verdediger, zal dat in principe leiden tot een vrije worp voor het team in balbezit. In het geval van een 7-meterworp die negatief wordt beïnvloed door de tussenkomst van een verdediger, dient de 7-meterworp opnieuw te worden genomen.

Regel 16: De straffen.

Waarschuwing

16:1 Een waarschuwing is de juiste straf bij:

a) overtredingen, die progressief bestraft moeten worden (8:3, met in acht name van 16:3b en 16:6d);
b) onsportief gedrag, dat progressief bestraft moet worden (regel 8:7).

Commentaar:
Een speler kan niet meer dan 1 waarschuwing krijgen en een team in het totaal niet meer dan 3. Daarna moet de volgende straf minstens een tijdelijke uitsluiting zijn.
Een speler die al een tijdelijke uitsluiting heeft gekregen, kan geen waarschuwing meer krijgen.

Aan de teamofficials gezamenlijk wordt niet meer dan 1 waarschuwing gegeven.

16:2 De scheidsrechters moeten de waarschuwing aangeven aan de speler of official, die de overtreding heeft begaan én aan de secretaris/tijdwaarnemer door een gele kaart omhoog te houden (gebaar 13).

Tijdelijke uitsluiting

16:3 Een tijdelijke uitsluiting is de juiste straf:

a) bij het foutief uitvoeren van een spelerswissel, bij het betreden van het speelveld door een extra speler of bij het ingrijpen in de wedstrijd door een speler vanuit de wisselzone (4:5-6), maar let op spelregel 8:10b (II);
b) bij overtredingen in de zin van spelregel 8:3 voor het geval dat de speler en/of het team al het maximale aantal waarschuwingen heeft gehad (zie 16:1 commentaar);
c) voor overtredingen in de zin van spelregel 8:4;
d) bij onsportief gedrag van een speler in de zin van spelregel 8:7, voor het geval dat de speler en/of het team al het maximale aantal waarschuwingen heeft gehad;
e) bij onsportief gedrag van een teamofficial volgens spelregel 8:7 voor het geval een teamofficial al een waarschuwing heeft gehad;
f) bij onsportief gedrag van een speler of teamofficial in de zin van spelregel 8:8 (zie ook 4:6);
g) als gevolg van een diskwalificatie van een speler of een teamofficial (16:8 2e alinea; let echter op 16:11b);
h) bij onsportief gedrag van een speler of teamofficial vóór de hervatting van het spel, nadat deze speler juist een tijdelijke uitsluiting heeft gekregen (16:9a).

Commentaar:
Het is niet mogelijk de teamofficials van één team meer dan één tijdelijke uitsluiting te geven. In het geval dat een teamofficial een tijdelijke uitsluiting heeft gekregen conform spelregel 16:3d-e, is het deze betreffende teamofficial toegestaan om in de wisselzone te blijven en zijn taken uit te voeren. Het aantal spelers op het speelveld zal echter voor 2 minuten worden gereduceerd.

16:4 Na een time-out moet de tijdelijke uitsluiting aan de speler of teamofficial, die de overtreding heeft begaan alsmede aan de secretaris/tijdwaarnemer duidelijk worden aangegeven door het voorgeschreven teken, te weten het opsteken van een gestrekte arm met twee uitgestoken vingers (gebaar 14).

16:5 Een tijdelijke uitsluiting geldt altijd voor 2 minuten speeltijd. De derde tijdelijke uitsluiting voor dezelfde speler leidt altijd tot diskwalificatie (16:6d).

De tijdelijk uitgesloten speler mag gedurende de tijd van tijdelijke uitsluiting niet aan de wedstrijd deelnemen en zijn medespelers mogen hem ook niet op het speelveld vervangen.

De tijdelijke uitsluiting begint als de wedstrijd door middel van een fluitsignaal weer wordt hervat.

Als de tijd van de tijdelijke uitsluiting aan het einde van de eerste helft nog niet is verstreken, dan loopt deze vanaf het begin van de tweede helft verder. Hetzelfde geldt bij het einde van de tweede helft, een eventuele verlenging en tijdens de verlenging.

Indien een tijdelijke uitsluiting nog niet verstreken is aan het einde van de verlenging, is de uitgesloten speler niet gerechtigd deel te nemen aan de 7-meterworpen, conform het commentaar bij spelregel 2:2.

Diskwalificatie

16:6 Een diskwalificatie is de juiste straf bij:

a) overtredingen in de zin van spelregel 8:5 en 8:6;
b) zeer onsportief gedrag door een speler of teamofficial op of buiten het speelveld volgens spelregel 8:9 en uiterst onsportief gedrag volgens spelregel 8:10;
c) onsportief gedrag van een teamofficial volgens spelregel 8:7, indien teamofficials van hetzelfde team al eerder een waarschuwing en een tijdelijke uitsluiting gekregen hebben volgens spelregel 16-1b en 16:3e;
d) een derde tijdelijke uitsluiting van dezelfde speler (16:5);
e) zeer duidelijk of herhaald onsportief gedrag tijdens het nemen van 7-meterworpen (Commentaar bij spelregel 2:2 en spelregel 16:10).

16:7 De scheidsrechters moeten de diskwalificatie aangeven aan de speler of official, die de overtreding heeft begaan én aan de secretaris/tijdwaarnemer door een rode kaart omhoog te houden (gebaar 13, zie ook spelregel 16:8).

16:8 Een diskwalificatie van een speler of teamofficial geldt altijd voor de rest van de speeltijd. De speler of official moet het speelveld en de wisselzone meteen verlaten. Na het verlaten van het speelveld en de wisselruimte mag de speler of de official geen enkele vorm van contact hebben met het team.

De diskwalificatie van een speler of teamofficial tijdens de speeltijd, op of buiten het speelveld, gaat altijd gepaard met een tijdelijke uitsluiting voor het team. Dit betekent, dat het team op het speelveld teruggebracht moet worden met 1 speler (16:3g). Het terugbrengen van het aantal spelers op het speelveld zal echter 4 minuten duren, indien een speler is gediskwalificeerd volgens spelregel 16:9b-d.

Een diskwalificatie vermindert het aantal spelers of officials dat een team tot haar beschikking heeft (16:11b uitgezonderd). Het team mag na het verstrijken van de tijd van de tijdelijke uitsluiting het aantal spelers op het speelveld weer met een speler aanvullen.

Na diskwalificaties op grond van spelregel 8:6 of 8:10a-b moet een schriftelijk rapport worden opgesteld. Bij diskwalificaties mét rapport moeten “de teamverantwoordelijke” en de eventuele waarnemer(s) onmiddellijk na de beslissing (zie toelichting no.7) hierover worden ingelicht.

Bij een diskwalificatie met een schriftelijk rapport toont de scheidsrechter ook een blauwe kaart ter informatie, nadat eerst de rode kaart getoond is.

Meer dan één overtreding in dezelfde situatie

16:9 Indien een speler of teamofficial zich, tegelijkertijd of achtereenvolgens, schuldig maakt aan meer dan één overtreding voordat de wedstrijd is hervat en deze overtredingen verschillende straffen vereisen, dan wordt in principe alleen de zwaarste straf gegeven.

In tegenstelling tot wat hierboven is beschreven zijn er uitzonderingen waarbij het team gereduceerd moet worden met 4 minuten:

a) Indien een **speler**, die een tijdelijke uitsluiting heeft gekregen, zich onsportief gedraagt vóór de wedstrijd is hervat, dan krijgt deze speler een bijkomende tijdelijke uitsluiting (16:3h). Indien deze bijkomende tijdelijke uitsluiting de derde voor die speler is, wordt hij gediskwalificeerd;

b) Indien een **speler**, die is gediskwalificeerd (direct of vanwege de derde tijdelijke uitsluiting) zich vóór de hervatting van de wedstrijd onsportief gedraagt, wordt het team een bijkomende straf opgelegd. Het team wordt hierdoor op het speelveld voor 4 minuten met één speler verminderd (16:8, 2e alinea);

c) Indien een **speler**, die een tijdelijke uitsluiting heeft gekregen, zich zeer of uiterst onsportief gedraagt vóór de wedstrijd is hervat, wordt deze speler bijkomend gediskwalificeerd (16:6b). De beide straffen betekenen dat het team op het speelveld voor 4 minuten met één speler wordt verminderd (16:8, 2e alinea);

d) Indien een **speler**, die is gediskwalificeerd (direct of vanwege de derde tijdelijke uitsluiting) zich vóór de hervatting van de wedstrijd zeer of uiterst onsportief gedraagt, wordt het team een bijkomende straf opgelegd. Het team wordt hierdoor op het speeloppervlak voor 4 minuten met een speler verminderd (16:8, 2^{e} alinea).

Overtredingen tijdens de speeltijd

16:10 De straffen voor overtredingen tijdens de speeltijd zijn weergegeven in de spelregels 16:1, 16:3 en 16:6.

Tot de speeltijd wordt ook gerekend alle pauzes, time-outs, team time-outs en verlengingen. In alle andere vormen van wedstrijdbeslissende procedures (bijvoorbeeld: het nemen van 7-meterworpen) geldt alleen spelregel 16:6.

Zodoende moet bij elke vorm van zeer duidelijk of herhaald onsportief gedrag de verdere deelname van deze speler voorkomen worden (zie commentaar bij spelregel 2:2).

Overtredingen buiten de speeltijd

16:11 Bij onsportief gedrag, zeer onsportief gedrag, uiterst onsportief gedrag en elke vorm van bijzonder meedogenloze handelingen (zie spelregels 8:6-10) van een speler of teamofficial in de wedstrijdomgeving, maar buiten de speeltijd, moet op de volgende manier worden bestraft:

Voor de wedstrijd:

a) bij onsportief gedrag volgens spelregel 8:7-8 moet een waarschuwing worden gegeven, welke mee tellen voor het totaal aantal waarschuwingen voor de speler, team official en/of het team;

b) bij gedrag in de zin van spelregel 8:6 en 8:10a moet een diskwalificatie worden gegeven tegen de speler of de official, waarbij het team met 14 spelers en 4 officials mag beginnen. Spelregel 16:8 2^{e} alinea geldt alleen bij overtredingen tijdens de wedstrijd, zodat deze diskwalificatie geen tijdelijke uitsluiting tot gevolg heeft.

Straffen voor vergrijpen voorafgaand aan de wedstrijd kunnen op elk moment tijdens de wedstrijd effectief worden, zodra de schuldige persoon wordt herkend als deelnemer aan de wedstrijd en dit op het moment van het incident niet mogelijk was.

Na de wedstrijd:

c) een schriftelijk rapport.

Regel 17: De scheidsrechters

17:1 Iedere wedstrijd wordt door twee gelijkwaardige scheidsrechters geleid die worden bijgestaan door een secretaris en een tijdwaarnemer.

17:2 Het toezicht op het gedrag van de spelers en teamofficials begint voor de scheidsrechters bij het betreden van de locatie waar de wedstrijd wordt gespeeld en eindigt bij het verlaten van deze locatie.

17:3 De scheidsrechters zijn, voor aanvang van de wedstrijd, verantwoordelijk voor de controle van het speelveld, de doelen en de ballen. Zij beslissen welke ballen gedurende de wedstrijd gebruikt mogen worden (1 en 3:1).

Bovendien controleren de scheidsrechters of beide teams in de voorgeschreven speelkleding aanwezig zijn, controleren zij het wedstrijdformulier en de uitrusting van de spelers. Zij zien er op toe, dat het aantal spelers en officials in het wisselzone binnen de toegestane grenzen blijft en stellen de aanwezigheid en identiteit vast van de teamverantwoordelijke van elk team. Elke onregelmatigheid moet worden verholpen (4:1-2 en 4:7-9).

17:4 De toss (10:1) wordt door één scheidsrechter uitgevoerd in aanwezigheid van de andere scheidsrechter en de teamverantwoordelijke van elk team of een teamofficial of speler (bijvoorbeeld de aanvoerder) namens de teamverantwoordelijke.

17:5 In principe moet de gehele wedstrijd door dezelfde scheidsrechters worden geleid.

Het is de verantwoordelijkheid van de scheidsrechters dat de wedstrijd wordt gespeeld volgens de spelregels en de scheidsrechters moeten elke overtreding bestraffen (zie echter 13:2 en 14:2).

Als één van de scheidsrechters niet in staat is om de wedstrijd voort te zetten, zal de andere scheidsrechter alleen verder gaan, wanneer het niet mogelijk is een reserve of vervangend(e) scheidsrechter/scheidsrechterskoppel te vinden.

Opmerking:
De IHF, de continentale federaties of nationale bonden hebben het recht af te wijken van deze spelregels (17:5 1^{e} en 3^{e} alinea) voor zover het wedstrijden betreft onder haar verantwoordelijkheid.

17:6 Als beide scheidsrechters bij een overtreding tegen hetzelfde team fluiten, maar van mening verschillen over de ernst van de straf, zal, de gezamenlijke beslissing die de scheidrechters na overleg bereiken van toepassing zijn. Indien zij niet tot een gezamenlijke beslissing kunnen komen, dan zal altijd de zwaarste straf worden gegeven.

17:7 Als beide scheidsrechters bij een overtreding fluiten of de bal heeft het speeloppervlak verlaten en de beide scheidsrechters hebben een tegengestelde mening over de vraag welk team balbezit moet krijgen, geldt de gemeenschappelijke beslissing van de scheidsrechters, die zij na kort overleg met elkaar nemen. Indien het hen niet lukt om tot een gezamenlijke beslissing te komen, heeft de opvatting van de veldscheidsrechter voorrang.

Een time-out is verplicht. Na het overleg tussen de scheidsrechters wordt, na een duidelijk teken over de wijze waarop de wedstrijd wordt voortgezet, de wedstrijd met een fluitsignaal hervat (2:8d, 15:5).

17:8 Beide scheidsrechters zijn verantwoordelijk voor het tellen (noteren) van de doelpunten. Bovendien noteren zij de waarschuwingen, tijdelijke uitsluitingen en diskwalificaties.

17:9 Beide scheidsrechters zijn verantwoordelijk voor de controle op de speeltijd. Ontstaat twijfel over de juistheid van de speeltijd, dan nemen zij een gezamenlijke beslissing (zie ook spelregel 2:3).

Opmerking:
De IHF, de continentale federaties of nationale bonden hebben het recht af te wijken van deze spelregels (17:8 en 17:9) voor zover het wedstrijden betreft onder haar verantwoordelijkheid.

17:10 Beide scheidsrechters zijn ervoor verantwoordelijk, dat het wedstrijdformulier na de wedstrijd correct wordt ingevuld.

Diskwalificaties overeenkomstig hetgeen is vastgelegd in spelregel 8:6 en 8:10 moeten op het wedstrijdformulier worden genoteerd.

17:11 Beslissingen van de scheidsrechters of waarnemers op grond van door hen vastgestelde feiten of oordeelsvorming zijn onaanvechtbaar.

Slechts tegen beslissingen die in strijd zijn met de spelregels kan protest worden aangetekend. Gedurende de wedstrijd zijn slechts de teamverantwoordelijken gerechtigd om de scheidsrechters aan te spreken.

17:12 De scheidsrechters hebben het recht de wedstrijd te onderbreken of te staken. Voordat een beslissing tot staken wordt genomen, moeten alle mogelijkheden om de wedstrijd voort te zetten worden bekeken.

17:13 De scheidsrechters mogen gebruik maken van video replay (VR) gedurende de wedstrijd, zoals gespecifieerd in de Video Replay Regulations. De IHF, Continentale federatie en Nationale Bonden beslissen in welke wedstrijden de scheidsrechters gebruik kunnen maken van Video Replay.

17:14 Scheidsrechters en waarnemers mogen voor interne communicatie gebruik maken van elektronische hulpmiddelen. De regels voor het gebruik van de elektronische hulpmiddelen worden door de betreffende federatie bepaald.

Regel 18: De tijdwaarnemer en de secretaris

18:1 In principe heeft de **tijdwaarnemer** de hoofdverantwoordelijkheid voor de speeltijd, de time-outs en de tijd van de tijdelijk uitgesloten spelers.

De **secretaris** heeft de hoofdverantwoordelijkheid voor de spelerslijsten, het wedstrijdformulier, het meespelen van spelers die na aanvang van de wedstrijd arriveren en het meespelen van niet deelnamegerechtigde spelers.

Andere taken, zoals de controle op het aantal spelers en teamofficials in de wisselzone, het uit het veld komen en betreden van het veld door wisselspelers en het tellen van het aantal aanvallen na een blessurebehandeling op het speelveld, worden als een gezamenlijke verantwoordelijkheid gezien. Deze beslissingen worden genomen op basis van hun waarnemingen.

In het algemeen zal alleen de tijdwaarnemer (en indien aanwezig een waarnemer van de betrokken federatie) de wedstrijd onderbreken indien dit noodzakelijk is.

Zie ook toelichting 7 voor het correcte optreden bij het ingrijpen door de secretaris/tijdwaarnemer bij de vervulling van enkele van hun hierboven beschreven verantwoordelijkheden.

18:2 Wanneer er geen elektronische klok aanwezig is moet de tijdwaarnemer de teamverantwoordelijke over de gespeelde tijd of de nog te spelen tijd informeren, in het bijzonder na een time-out.

Wanneer de elektronische klok geen automatisch signaal geeft, neemt de tijdwaarnemer de verantwoordelijkheid over voor het geven van het rustsignaal en het eindsignaal (zie spelregel 2:3).

Voor zover de elektronische klok niet is ingericht voor het vermelden van de tijdelijke uitsluitingen (bij IHF-wedstrijden minstens drie per team), dan plaatst de tijdwaarnemer een kaart op de tijdwaarnemer tafel. Op deze kaart wordt de tijd genoteerd waarop de tijdelijke uitsluiting afloopt en het nummer van de tijdelijk uitgesloten speler.

De uniforme IHF gebaren

Bij beslissingen voor vrije worp of inworp moeten de scheidsrechters direct de richting van de volgende worp aangeven (gebaar 7 of 9).

Daarna moeten zij afhankelijk van de situatie het voorgeschreven gebaar (de voorgeschreven gebaren) geven, om alle persoonlijke straffen aan te geven (gebaren 13-14).

Als het gezien de situatie nuttig blijkt te zijn om de overwegingen voor het geven van een vrije worp of 7-meterworp te verklaren, kan het van toepassing zijnde gebaar 1-6 of 11, ter informatie worden gegeven. Gebaar 11 moet echter altijd gegeven worden in situaties waar voorafgaand aan de vrije worp beslissing niet gebaar 17 is getoond.

De gebaren 12, 15 en 16 zijn in de voor die gebaren geldende situaties dwingend voorgeschreven.

De gebaren 8, 10 en 17 moeten gegeven worden, als ze door de scheidsrechters noodzakelijk worden geacht.

Lijst van gebaren:

1. Betreden van het doelgebied
2. Vang-, stuit- of tipfout
3. Loopfout of meer dan 3 seconden vasthouden van de bal
4. Omklemmen, vasthouden of duwen
5. Slaan
6. Aanvallersfout, aanlopen, aanspringen
7. Inworp - richting
8. Uitworp
9. Vrije worp + richting
10. Niet in acht nemen van 3 meter afstand
11. Passief spel
12. Doelpunt
13. Waarschuwing (geel) - diskwalificatie (rood) en informatie schriftelijk rapport (blauw)
14. Tijdelijke uitsluiting (2 minuten)
15. Speeltijdonderbreking
16. Toestemming, voor 2 deelnamegerechtigde personen, om het speelveld te betreden gedurende een time-out
17. Waarschuwingsgebaar voor passief spel

1. Betreden van het doelgebied

2. Vang-, stuit- of tipfout

3. Loopfout of meer dan 3 seconden vasthouden van de bal

4. Omklemmen, vasthouden of duwen

5. Slaan

6. Aanvallersfout, aanlopen, inspringen

7. Inworp + richting

8. Uitworp

9. Vrije worp + richting

10. In acht nemen van 3 meter afstand

11. Passief spel

12. Doelpunt

13. Waarschuwing (geel), Diskwalificatie (rood), Informatie schriftelijk rapport (blauw)

14. Tijdelijke uitsluiting (2-minuten)

15. Speeltijdonderbreking

16. Toestemming voor 2 personen om het speeloppervlak te betreden bij speeltijdonderbreking

17. Waarschuwingsgebaar voor passief spel

II. Toelichting op de spelregels

1. Uitvoering van de vrije worp na het eindsignaal (2:4-6)
2. Time-out (2:8)
3. Team time-out (2:10)
4. Passief spel (7:11-12)
5. Beginworp (10:3)
6. Definitie van een “vrije doelkans” (14:1)
7. Onderbreking door de tijdwaarnemer of waarnemer (18:1)
8. Geblesseerde speler (4:11)

1. Uitvoering van de vrije worp na het eindsignaal (2:4-6)

In veel gevallen is het team, dat na afloop van de speeltijd nog een vrije worp mag nemen, niet meer geïnteresseerd om een doelpoging te wagen, omdat de uitslag reeds duidelijk is of omdat de plaats waar de vrije worp moet worden genomen te ver af is van het doel van de tegenstander.

Hoewel de spelregels voorschrijven dat de vrije worp moet worden uitgevoerd, moeten de scheidsrechters een passende beslissing nemen en de worp als uitgevoerd beschouwen, als een speler van het team die de worp moet uitvoeren, zich in de buurt van de juiste plaats van uitvoering bevindt en de bal eenvoudig laat vallen of aan de scheidsrechter overhandigt.

In die gevallen waarin het duidelijk is dat het team een doelpoging wil wagen, moeten de scheidsrechters proberen een balans te vinden tussen het toestaan van de kans (zelfs als deze zeer klein is) en het voorkomen dat de situatie uitloopt op een tijdrovende en frustrerende voorstelling. Dit betekent dat de scheidsrechters de spelers van beide teams geordend en snel in de juiste positie moeten krijgen, zodat de vrije worp zonder oponthoud kan worden uitgevoerd. De beperkingen ten aanzien van de positie van spelers en het wisselen van spelers uit spelregel 2:5 moet worden gehanteerd (4:5 en 13:7).

De scheidsrechters moeten ook scherp letten op andere strafbare overtredingen van beide teams. Herhaalde overtredingen van verdedigers moeten bestraft worden (15:4, 15:9, 16:1b, 16:3d). Bovendien handelen de aanvallers vaak ook in strijd met de spelregels, bijvoorbeeld als één of meer aanvallers de vrijeworplijn overschrijden voordat de bal de hand van de werper heeft verlaten (13:7, 3e alinea) of wanneer de werper bij de uitvoering van de worp niet stilstaat of springt (15:1, 15:2, 15:3).

Het is heel belangrijk dat geen onreglementaire doelpunten worden toegekend.

2. Time-out (2:8)

Los van de in spelregel 2:8 beschreven situaties, waarbij het verplicht is om een time-out toe te kennen, wordt van de scheidsrechters verwacht dat zij ook in andere situaties een time-out in overweging nemen.

Enkele typische situaties waarbij een time-out niet verplicht is maar onder normale omstandigheden toch wordt gegeven, zijn:

a) invloeden van buitenaf, bijvoorbeeld het dweilen van het speelveld;
b) een speler lijkt geblesseerd;
c) een team dat het spel bewust vertraagt bijvoorbeeld de uitvoering van formele worpen of een speler werpt de bal weg of geeft deze niet af;
d) de bal raakt het plafond of iets dat boven het speelveld hangt (11:1) en springt daardoor weg van de plaats waar de inworp moet worden genomen waardoor dit tot een niet normale vertraging leidt;
e) het wisselen van een veldspeler door een doelverdediger om een uitworp uit te voeren.

Bij het vaststellen van de noodzaak om een time-out te geven in deze en andere situaties, moeten de scheidsrechters in het bijzonder in ogenschouw nemen of de spelonderbreking zonder time-out onredelijk nadeel zal opleveren voor één van de teams. Wanneer bijvoorbeeld tegen het einde van de wedstrijd een team een ruime voorsprong heeft, is het wellicht niet noodzakelijk om een time-out te geven bij een korte onderbreking om het speelveld te dweilen.
Wanneer het team, dat door het niet geven van een time-out benadeeld wordt, het team is dat op welke wijze dan ook het spel vertraagt, is het duidelijk dat er geen grond is om een time-out te geven.

Een andere belangrijke factor is de verwachte duur van de onderbreking. De duur van een blessurebehandeling is vaak moeilijk in te schatten. Daarom kan het veiliger zijn om een time-out te geven. Aan de andere kant moeten de scheidsrechters niet te snel voor een time-out beslissen, alleen omdat de bal het speelveld verlaten heeft. In die gevallen is de bal vaak snel terug zodat er snel verder gespeeld kan worden. Zo niet, dan moeten de scheidsrechters hun aandacht richten op het snel in het spel brengen van een reservebal (3:4) om zo een time-out te voorkomen.

3. Team time-out (2:10)

Elk team heeft het recht op één team time-out van één minuut per speelhelft van de reguliere speeltijd (echter niet gedurende de verlengingen).

Een teamofficial van een team, die een team time-out wil aanvragen, moet een “groene kaart” voor de tijdwaarnemer op de tafel leggen (aanbevolen wordt, dat de groene kaart een formaat heeft van ongeveer 15 x 20 cm waarop aan beide zijden een grote “T” staat).

Een team kan alleen een team time-out aanvragen, als het in balbezit is (bal in spel of bij spelonderbreking). Onder de voorwaarde dat het team het balbezit niet verliest, voordat de tijdwaarnemer heeft kunnen fluiten, wordt de team time-out direct aan het team toegekend. Als het team het balbezit verliest voordat de tijdwaarnemer fluit, moet de groene kaart aan het team worden teruggegeven.

De tijdwaarnemer onderbreekt de wedstrijd door een fluitsignaal en stopt de tijd (2:9). Hij geeft het gebaar voor time-out (nummer 15) en wijst met gestrekte arm naar het aanvragende team. De groene kaart wordt op de tafel gezet aan de zijde van het aanvragende team en blijft daar gedurende de duur van de team time-out staan.

De scheidsrechters bevestigen de team time-out, waarna de tijdwaarnemer een andere klok in werking stelt voor de controle van de duur van de team time-out. De secretaris noteert de tijd op het wedstrijdformulier bij het betreffende team en de betreffende speelhelft.

Gedurende de team time-out moeten de spelers en de teamofficials zich in de buurt van hun wisselruimte bevinden, op het speeloppervlak of in de wisselzone. De scheidsrechters blijven op het midden van het speelveld. Eén van hen zal zich kort voor overleg naar de wedstrijdtafel begeven ten behoeve van afstemming.

Overtredingen volgens spelregel 16 gedurende een team time-out hebben dezelfde gevolgen als overtredingen gedurende de speeltijd (16:10). Het is hierbij niet van belang of de betreffende speler of official zich op of buiten het speeloppervlak bevindt. Vanzelfsprekend kan ook een waarschuwing, een tijdelijke uitsluiting of diskwalificatie gegeven worden volgens de spelregels 16:1-3 en 16:6- 9 voor onsportief gedrag (8:7-10) of overtredingen die vallen onder spelregel 8:6b.

Na 50 seconden geeft de tijdwaarnemer door middel van een geluidssignaal aan dat de wedstrijd binnen 10 seconden moet worden hervat.

De teams zijn verplicht om bij het einde van de team time-out klaar te staan om de wedstrijd te hervatten. De wedstrijd wordt hervat met de worp die uitgevoerd moest worden toen de team time-out werd gegeven of met een vrije worp voor het team dat de team time-out heeft aangevraagd, op de plaats waar de bal zich vóór de onderbreking bevond.

De tijdwaarnemer start de klok bij het fluiten door de scheidsrechter.

Opmerking:
Als de IHF, de continentale federaties of nationale bonden afwijkende regels hanteren zoals beschreven bij de opmerking bij spelregel 2:10, heeft iedere team recht op een maximum van 3 team time-outs gedurende de reguliere speeltijd, maar niet gedurende de verlenging. Niet meer dan 2 team time-outs mogen worden toegekend in iedere helft van de reguliere speeltijd.

Tussen 2 team time-outs moet de tegenstander de bal minstens eenmaal in bezit hebben gehad. Er zijn 3 groene kaarten met nummers “1”, “2” en “3” beschikbaar voor elk team.

De teams krijgen kaarten met de nummers “1” en “2” in de 1e helft van de wedstrijd en “2” en “3” in de 2e helft als het team slechts 1 team time-out heeft genomen in de 1e helft. Als het team al 2 team time-outs heeft genomen in de 1e helft krijgen ze alleen kaart “3” in de 2e helft.

In de laatste 5 minuten van de reguliere speeltijd is slechts 1 team time-out per team toegestaan.

4. Passief spel (7:11-12)

A. Algemene richtlijnen

Algemeen spelconcept
De IHF heeft het doel met de regels voor passief spel om een aantrekkelijk speelwijze te stimuleren met hoge snelheid (tegenaanval, snelle midden uit), weinig onderbrekingen en een goede balans tussen aanval en verdediging.
Scheidsrechters zouden om die reden bij de beoordeling van passief spel de actieve verdediging, die geen gemeen spel, inhoudt moeten belonen.
Fasen van snel spel dat duidelijk tot doel hebben een scoringskans te creëren, dienen daarvoor niet meegenomen te worden in de directe beoordeling van passief spel.

Doelstellingen
De toepassing van de regels voor passief spel heeft de volgende doelstellingen:

- Het beperken van rustige fasen in de wedstrijd (voorbeelden: spelers lopen langzaam van eigen speelhelft naar de speelhelft van de tegenstander; tactisch spel dat alleen gebruikt wordt om tijdswinst te creëren);
- Het voorkomen van onaantrekkelijk spelmethodes en bewuste vertragingen in de wedstrijd;
- Het beperken van het aantal onderbrekingen in de wedstrijd;
- Het bevorderen van een actieve, bal gerichte verdediging die het doel heeft de bal te veroveren, en het onderbreken van de aanval van de tegenstander zonder het maken van overtredingen.

Dit houdt in dat de scheidsrechters passieve tendensen moeten herkennen en dienen te beoordelen op een consequente manier gedurende de wedstrijd.

Situaties
Passief spel kan voorkomen in alle fasen van de aanval van een team, bijvoorbeeld:

- Wanneer de bal langzaam wordt overgespeeld;
- Gedurende de eerste aanvalspositie (bijvoorbeeld de normale opbouwfase);
- Na de onsuccesvolle aanval situaties of aanvallende acties welk onderbroken worden door een vrije worp (bijvoorbeeld een kortere opbouwfase);
- Na onderbrekingen van de wedstrijd (bijvoorbeeld team time-out).

Passief spel komt vaker voor in de onderstaande situaties:

- De score ligt dichtbij elkaar richting het einde van de wedstrijd;
- Een team staat in ondertal (vijf tegen zes; vier tegen zes; andere situaties);
- Leeg doel situaties: het aanvallende team speelt zonder doelverdediger (zeven tegen zes; zes tegen zes; andere situaties)
- Actieve verdediging verstoort de snelheid van de aanval en voorkomt een doelgerichte verandering van deze snelheid (zie gedetailleerde criteria);
- Verschillende prestatieniveaus van beide teams (algemene superioriteit van één team, voornamelijk in de verdediging).
- Onsuccesvolle aanvallende acties van één team voor een langere periode.

Beoordeling van passief spel
Verschillende beoordelingscriteria moeten worden toegepast op alle onderdelen van de aanval van een team, van het krijgen van balbezit tot het verlies van balbezit, om een tendens tot passief spel te herkennen en te beoordelen. Er zijn echter specifieke situaties waarbij de scheidsrechters direct passief spel kunnen geven.
De criteria genoemd in de volgende specificaties zijn bijna nooit individueel van toepassing maar moeten in zijn geheel beoordeeld worden door de scheidsrechters.

Afgezien van dit, zijn er situaties (zie onder E), waarbij de scheidsrechters direct passief spel kunnen geven.

Opmerking:
Zelfs als het niet mogelijk is om passief spel te geven wanneer de bal niet in het spel is, dienen de acties van het team in balbezit ook meegenomen te worden wanneer het spel niet onderbroken is.

De scheidsrechters beoordeling om passief spel te geven dient gebaseerd te worden op de volgende criteria:

- **Algemene criteria** voor de wedstrijd (speciale situatie van de wedstrijd (ranglijst, belang van het uiteindelijke resultaat, knock-out systeem, etc.), algemene kenmerken van de wedstrijd, etc.);
- **Aanvullende criteria** in de specifieke wedstrijdsituatie (tijd, score, wedstrijdverloop, bestraffingen, extra tijd, prestatie van de teams, etc.);
- **Fasen van de wedstrijd** (snel spel met snelle tegenaanvallen (eerste, tweede en derde fase), snelle midden uit, eerste aanvalspositie met normale opbouwfase, kortere opbouwfase (reorganisatie);
- **Specifieke beoordelingscriteria** in de verschillende wedstrijd fasen (zie onder B. Het gebruik van het waarschuwingsgebaar).

In het bijzonder moet de impact van actief verdedigingswerk, welke aan de regels voldoet, altijd in aanmerking genomen worden.

B. Het gebruik van het waarschuwingsgebaar

Het waarschuwingsgebaar zou vooral in de volgende situaties gegeven moeten worden:

1. Na het heroveren van het balbezit: spelers lopen langzaam van hun eigen speelhelft van het veld naar de speelhelft van de tegenstander

Passief spel kan al beginnen op het moment dat een team balbezit krijgt op eigen speelhelft. Een belangrijk beoordelingscriterium hierbij is hoe het team zich beweegt vanaf eigen speelhelft naar de speelhelft van de tegenstander. Dit is ook van toepassing indien de bal niet in het spel is (*zie ook richtlijn nr. 2).*

Opmerking:
Soortgelijke situaties kunnen ook voorkomen gedurende aanvalsposities om de verdediging te vertragen.

Een veelvoorkomend beoordelingscriterium is:

- Na het terugveroveren van de bal, lopen spelers langzaam vanaf eigen speelhelft naar de speelhelft van de tegenstander.

Opmerking:
De scheidsrechters kunnen het waarschuwingsgebaar passief spel geven aan het begin van de eerste aanvalspositie met een normale opbouwfase indien de bal zeer langzaam naar de speelhelft van de tegenstander wordt gespeeld.

2. Een speler vertraagt de uitvoering van een formele worp

Voorbeelden:

- Een speler vertraagt de uitvoering van een vrije worp (hij doet net alsof hij niet weet waar de worp moet worden genomen)
- Het vertragen van een beginworp (de doelverdediger haalt de bal langzaam op, speelt deze opzettelijk slecht naar het midden of langzaam naar het midden lopen met de bal);
- Het vertragen van een uitworp of inworp.

Opmerking:

Bij eerste constatering van dergelijke vertragingen dienen de scheidsrechters de teams te verzoeken daarmee te stoppen. Het waarschuwingsgebaar voor passief spel kan niet gegeven worden zolang de bal niet in het spel is; het kan wel gegeven worden zodra de bal weer in het spel is. Daarbij komt wel dat de tijd dat de bal uit het spel was, moet worden beschouwd als onderdeel van de kortere/langere opbouwfase.

In specifieke situaties (bijvoorbeeld vlak voor het einde van de wedstrijd, ondertal), is het de scheidsrechters aanbeloven de tijd stil te zetten in plaats van de tijd door te laten lopen. De wedstrijd wordt dan hervat met de spelsituatie van vóór de onderbreking.

3. Waarschuwingsgevaar passief spel bij late spelerswissel gedurende de normale opbouwfase

Beoordelingscriteria zijn vooral:

- Alle spelers hebben al hun aanvalsposities ingenomen;
- Het team start de opbouwfase met het voorbereidende samenspel;
- Pas dan volgt er een spelerswissel van het aanvallende team.

Opmerking:

De scheidsrechters moeten zeker zijn dat een speler van het aanvallende team wordt gewisseld in plaats van de doelverdediger die terug komt in het speelveld (geen invloed op mogelijk passief spel)

- Bijkomend criterium: Het team wacht op de wisselende speler.

Commentaar:

Een team, dat vanaf de eigen speelhelft een snelle tegenaanval/beginworp speelt, maar er niet direct in slaagt om tot een doelpoging te komen, mag aansluitend nog overgaan tot een of meerdere snelle spelerswissels gedurende de transitie naar een normale opbouwfase, welke niet gezien zal worden als passief spel door de scheidsrechters.

4. Waarschuwingsgebaar bij een te lange opbouwfase

In principe moet een team de gelegenheid krijgen om een aanval op te bouwen met het daarbij behorende samenspel met een wisseling in snelheid. Er zijn twee verschillende opbouwfases:

Eerste aanvalspositie met een normale opbouwfase

Na het verkrijgen van balbezit, vindt de eerste aanvalspositie van een team plaats op de speelhelft van de tegenstander, indien er geen man-to-man verdediging plaats vindt op de speelhelft van het aanvallende team (mogelijk ook na een niet succesvolle snelle tegen aanval of snelle beginworp).

De eerste aanvalspositie kan langer duren door bijvoorbeeld het wisselen van spelers.

Kenmerkend voor de normale opbouwfase in de eerste aanvalspositie is het volgende:

- Wisselen van spelers;
- Spelers nemen hun aanvalsposities in;
- De bal wordt meermaals overgespeeld als voorbereiding en/of tactische aanvallende acties (bijvoorbeeld het lopen van wissels, wisselingen zonder verandering in snelheid) met tactische overeenstemming (communicatie) binnen het aanvallende team;
- Voorbereiden en initiëren van een doelgerichte aanvallende actie (bijvoorbeeld starten met individuele acties (één tegen één) of samenwerkende tactische acties (kruisen, wisselingen) etc.).

Opmerking:
Na een voorbereidende opbouwfases, moeten de volgende criteria gebruikt worden om te beslissen of een team een gerichte tactische aanvallende actie begint:

- Gerichte verandering van snelheid in alle aanvallende acties (overspelen, rennen, etc.)
- Aanvallende acties richting het doel in gevaarlijke zones;
- Acties waarbij de aanvallers contact maken met de verdedigers (bijvoorbeeld het vasthouden en/of illegaal sperren door de verdediger van de aanvaller).

Kortere opbouwfasen
Er zijn twee verschillende situaties waarin het aanvallende team kan beginnen met de volgende doelgerichte acties vanuit een kortere opbouwfase:

1. Het spel gaat verder na een niet succesvolle poging in de aanval (niet succesvolle poging **met geen** onderbreking van het spel (bijvoorbeeld formele worp)).

   Na een opbouwfase, speelt het aanvallende team een doelgerichte aanvallende actie met een verandering in snelheid, welke daarentegen niet leidt tot de voltooiing van de aanval (geen kans om te scoren, het aanvallende team herkrijgt balbezit na een gemist of geblokt schot, etc.).

2. Na een doelgerichte aanvallende actie, wordt het spel **onderbroken** en gaat het spel verder met een formele worp (vrije worp, inworp, etc.).

Het volgende is van toepassing op beide situaties:
Het team in de aanval kan een andere opbouwfase gebruiken voor het herorganiseren en voorbereiden van de volgende doelgerichte actie. Dit volgende opbouwfase dient **korter** te zijn.

Aanvullend criterium: Een kortere opbouwfase van 4 tot 6 passes wordt aangeraden na een vrije worp, een inworp of een uitworp nadat een schot geblokt werd door de verdediging.

Doorgang van het spel in verschillende situaties
De onderstaande tabel biedt een overzicht van verschillende situaties die kunnen beginnen met een normale of kortere opbouw fase.

Tabel 1: voortzetting van het spel in verschillende situaties

Situatie	Spel gaat verder met	
	Normale Opbouwfase	Kortere Opbouwfase
Snel spel		
Snelle tegenaanval/ beginworp (eerste, tweede, derde fase) – onderbreking door een vrije worp of beëindiging en overgang naar de opbouwfase	X	
Snelle tegenaanval/beginworp – gerichte overgang van de derde fase naar aanvalspositie (bal wordt verschillende keren overgespeelde met gerichte tactische acties) – onderbreking door een vrije worp of beëindiging en overgang naar de opbouwfase	X	
Snelle tegenaanval/beginworp – gerichte overgang van de derde fase naar aanvalspositie – faken van een transitie naar de normale opbouwfase – gerichte laatste actie – onderbreking door een vrije worp	X	
Beginnen van een aanvalspositie		
Normale opbouwfase – tactische acties met een niet succesvolle verandering in snelheid – reorganisatie (zonder onderbreking)		X
Normale opbouwfase – tactische acties met een niet succesvolle verandering in snelheid – onderbreking door een vrije worp		X
Normale opbouwfase – tactische acties met een niet succesvolle verandering in snelheid – geblokt schot of pass (het aanvallende team blijft in balbezit) Opmerking: de bal is los gedurende een bepaalde periode		X
Gedurende (een langere) aanvalspositie		
Vrije worp/inworp na een kortere opbouwfase		X
Niet succesvolle aanval na een kortere opbouwfase- spel gaat door		X
Kortere opbouwfase – tactische acties met een niet succesvolle verandering in snelheid – geblokt schot of pass (het aanvallende team blijft in balbezit) Opmerking: de bal is los gedurende een bepaalde periode		X
Team time-out		
Het team krijgt balbezit op eigen speelhelft – TTO wordt direct genomen	X	
Alle spelers staan in positie/het team begint aan de normale opbouwfase – TTO wordt direct genomen	X	
Normale opbouwfase - tactische acties met een niet succesvolle verandering in snelheid – TTO		X
Speciale situaties		
Uitsluiting voor het verdedigende team **(waarschuwingsgebaar passief spel wordt wel of niet gegeven)** – spel gaat verder zonder dat het waarschuwingsgebaar passief spel wordt gegeven	X	
7-meterworp – de bal wordt tegengehouden door de doelverdediger – het aanvallende team blijft in balbezit – aanvalspositie gaat verder	X	
Het aanvallende team schiet op doel **(waarschuwingsgebaar passief spel wordt wel of niet gegeven)** – de terugkomende bal van het doel of de doelverdediger gaat direct naar het aanvallende team of het aanvallende team krijgt een inworp	X	

5. Gebruikelijke beoordelingscriteria voor een excessief lang opbouwfase

De volgende observatiecriteria, welke vaak gecombineerd voorkomen, zijn relevant voor excessief lange opbouwfasen:

- Het aanvallende team krijgt het niet voor elkaar om een verandering in snelheid tussen de opbouwfase en doelgerechte aanvallende actie te bewerkstelligen die leidt tot een kans om te scoren;
- Spelers krijgen herhaaldelijk de bal terwijl ze stilstaan of van het doel af bewegen;
- Herhaaldelijk stuiten van de bal in stilstand/terwijl ze van het doel af bewegen (zonder direct impact van een tegenstander);

Commentaar:

Voorbereidende één tegen één acties, waarbij de speler met de bal, meestal terwijl hij de bal stuitert, de tegenstander probeert te bewegen in een bepaalde richting om een gerichte aanvallende actie te doen, dienen niet meegenomen te worden in de beslissing.

- Bal wordt meerdere keren overgespeeld tussen twee spelers zonder contact met de verdediging (geen gevaarlijke acties richting doel);
- De bal wordt teruggespeeld op eigen helft terwijl de verdediging geen druk uitoefent;
- Actief verdedigen onderbreekt de snelheid van passes/bewegingen van de aanvallers;
- In het algemeen: geen contact met de verdediging; wanneer een aanvaller voor de verdediger staat, draait de aanvaller voortijdig weg, wachtend op de scheidsrechters om het spel te onderbreken, of als de aanvaller geen verkrijgt extra ruimte ten opzichte van de verdediger;
- De bal wordt ver weggegooid van het doel en/of de verdedigers.

Opmerking:

Extra beoordelingscriteria voor kortere opbouwfasen

Na 4 tot 6 passes in een kortere opbouwfase (afhankelijk van het prestatieniveau van de teams), moet het aanvallende team de volgende aanval actie starten met een verandering van snelheid en gericht naar het doel (bijv. één tegen één, kruisen van spelers, overgang). De hier aangegeven hoeveelheid passes is een richtlijn/gevoel. De scheidsrechters mogen de passes niet tellen.

Indien een team een tweede of verdere kortere opbouwfase nodig heeft in dezelfde aanval, kan het aantal voorbereidende passes lager zijn dan vier tot zes. De scheidsrechters moeten het aanvallende team altijd ten minste drie passes toestaan voor een kortere opbouwfase, tenzij het aanvallende team de uitvoering van de worp heeft vertraagd.

Actief verdedigen

Ten opzichte van de balans tussen aanval en verdediging, moeten scheidsrechters vooral rekening houden met het effect van een actief verdedigende speelstijl.

Bij een actief verdedigende speelstijl proberen de verdedigers druk uit te oefenen op het aanvallende team zonder het spel te onderbreken (zonder overtredingen/vrije worpen).

Teams streven de volgende tactische doelen na met actief verdedigingsstrategieën:

- Aanvallen/blokken van passes/ruimte;
- Het achteruit dwingen van aanvallers (bijvoorbeeld aanvallers kunnen een pass niet correct ontvangen en moeten zich terugtrekken);
- Verstoren/onderbreken van het tempo in de aanval;
- Verstoren/onderbreken van het ritme van tactische acties;
- Provoceren van ongeplande passes of schoten;
- Provoceren van technische/tactische fouten.

Opmerking:

Scheidsrechters moeten een duidelijk onderscheid maken tussen een voornamelijk foutgerichte verdedigende houding en een actief verdedigende speelstijl die probeert druk uit te oefenen op de aanval (zonder fouten).

Overtredingen die leiden tot een vrije worp
Veel voorkomende onderbrekingen die leiden tot een vrije worp kunnen ook gebruikt worden om passief spel te beoordelen. Het beoordelingscriterium is:

- De aanvaller in balbezit laat een onderbreking toe (het stoppen van een vooruitgaande beweging richting het doel, wegdraaien van het doel, wachten op het fluitsignaal van de scheidsrechters).

Opmerking:
Aanvallende acties die duidelijk gericht zijn op het provoceren van overtredingen die leiden tot een vrij worp, in plaats van het creëren van scoringskansen, zijn indicaties voor passief spel.
Het is belangrijk om het verschil te zien in het tactische doel in vergelijking met normale één-tegen-één situaties, welke gericht zijn op een succesvolle doorbraak richting doel of een positioneel voordeel ten opzichte van de tegenstander.
Belangrijk: De kwaliteit van het regulier fysieke contact moet altijd beoordeeld worden door de scheidsrechters.

Algemene richtlijnen:
De scheidsrechters moeten altijd de situatie vanaf het begin van de gehele aanval beoordelen:

- Is er vanaf het begin een tendens naar passief spel?
- Wat is de situatie in de wedstrijd (score, speeltijd, bestraffingen, algemene superioriteit van één team, etc.)?

Tactische acties in aanval om scheidsrechters te misleiden
Als onderdeel van de huidige spelontwikkeling is te zien – voornamelijk in situaties waarin het aanvallende team met een speler minder speelt of zonder doelverdediger – dat teams aanvallende acties initiëren (bijvoorbeeld kruisen, lopen van wissels) zonder de intentie om daadwerkelijk een doelpunt te maken. Dergelijke acties hebben enkel als doel om scheidsrechters te misleiden en tijd te winnen.

Beoordelingscriteria zijn:

- Spelers lopen parallel aan de vrije worp lijn zonder contact te maken met de verdediging (vaak ver van het doel);
- Spelers in balbezit draaien zich vroeg af van het doel (vroege rotatie van het bovenlichaam in de richting van de pass; oogcontact met de ontvanger van de pass, **spelers kijken niet in de richting van het doel)**, vooral in één-tegen-één-situaties;
- Opbouwspelers doen alsof ze diepe passes geven aan de cirkelloper zonder een dreiging te vormen (ruimte openen voor een mogelijke pass in de diepte of breedte met reële scoringskansen);
- Frequente positiewisselingen zonder in de buurt te komen van de verdediging (bijvoorbeeld de ruimte tussen twee verdedigers in).

Beoordeling van passief spel bij zeven-tegen-zes
Het is belangrijk voor de scheidsrechters om de veranderde spelstructuur in acht te nemen. In het algemeen zien we verschillende tactieken wanneer een team met zeven tegen zes speelt:

- Minder bewegingen (geen duidelijke voorwaartse beweging of kruisingen);
- Opbouwspelers staan dichter op de verdediging;
- Veranderingen in snelheid met explosieve, snelle passes;
- Tactisch stuiten om verdedigers op hun positie te houden;
- Herhaaldelijke terugspeelpasses om de tegenstander aan één aanvallende kant te houden.

Anders gelden dezelfde beoordelingscriteria voor passief spel. Er moet rekening mee worden gehouden dat teams in deze situaties vaak lange aanvallen spelen, aangezien balverlies zou kunnen leiden tot een kans voor de tegenstander om op het lege doel te werpen.
Het gedrag van de verdedigers is een ander belangrijk beoordelingscriterium (actief verdedigen (zonder overtredingen) om het momentum van de aanvallers met numeriek voordeel te verstoren, moet worden beloond).

Managen van passief spel richting het einde van de wedstrijd
In het algemeen moet de lijn voor beslissingen voor passief spel gedurende de hele wedstrijd gelijk blijven. Echter, bij een aanval in de laatste minuut van de wedstrijd, wat vaak de allerlaatste aanval kan zijn, probeert het aanvallende team mogelijk een tactische gerichte actie op zetten vlak voor het einde van de wedstrijd om tot een scoringskans te komen.

Het tonen van het waarschuwingsgebaar voor passief spel enkele seconden voor het einde van de wedstrijd (conform de lijn van de hele wedstrijd) zou in dat geval geen zin hebben, omdat het geen gevolgen meer heeft.

Daarom moeten de scheidsrechters besluiten om het waarschuwingsgebaar passief spel te geven zodra aan duidelijke beoordelingscriteria voor passief spel wordt voldaan (balans tussen aanvallend en verdedigend team), afhankelijk van de situatie in de wedstrijd (resterende speeltijd, algemene situatie zoals stand en mogelijk eindresultaat) en het gedrag van het aanvallende team vanaf het moment dat van balbezit.

Het aanvallende team moet wel voldoende tijd krijgen voor een normale opbouwfase.

C. Hoe moet het waarschuwingsgebaar gegeven worden?

Indien een scheidsrechter (veld- of doelscheidsrechter) de ontwikkeling van passief spel onderkent, doet hij zijn arm omhoog (gebaar 17). Dit doet de scheidsrechter om aan te geven, dat het team geen poging onderneemt om tot een doelpoging te komen. De scheidrechters moeten het waarschuwingsgebaar passief spel tegelijkertijd laten zien, wanneer een speler de bal onder controle heeft.

Het waarschuwingsgebaar geeft aan, dat het team in balbezit geen poging onderneemt om een vrije doelkans te creëren of herhaaldelijk de voortzetting van het spel vertraagt.

Het waarschuwingsgebaar moet aangehouden worden tot:
- de aanval voorbij is of
- het gebaar niet langer geldig is (zie onderstaand aanwijzing).

Een aanval begint bij het in balbezit komen en eindigt op het moment, dat er een doelpunt wordt gemaakt of bij balverlies.

Het waarschuwingsgebaar is normaal gesproken gedurende de rest van de aanval van toepassing. Tijdens een aanval zijn er echter 2 situaties, waarin de beoordeling “passief spel” niet langer geldig is en het gebaar wordt opgeheven:

a) Het team in balbezit voert een schot op doel uit en de bal komt via het doel of van de doelverdediger weer terug het speeloppervlak in, of het aanvallende team krijgt een inworp of uitworp;
b) Een speler of een teamofficial van het verdedigende team krijgt een persoonlijke straf vanwege een overtreding of vanwege onsportief gedrag volgens spelregel 16.

In beide situaties moet het team in balbezit tijd worden gegeven voor een nieuwe normale opbouwfase.

Richtlijnen voor het laten zien van het waarschuwingsgebaar
Het waarschuwingsgebaar mag niet worden getoond
- Tijdens duidelijke en veelbelovende voorwaartse bewegingen van het aanvallende team;
- Wanneer tactische acties beginnen met een tempowisseling.

In het algemeen mag het waarschuwingsgebaar passief spel niet onmiddellijk na het nemen van een vrije worp worden getoond. Het aanvallende team dient eerst de mogelijkheid gegeven te worden voor een nieuwe opbouwfase (zie het overzicht in Tabel 1).

Wedstrijdsituaties waarbij het gepast is om het waarschuwingsgebaar te tonen:
- Passes richting de eigen speelhelft;
- Passes naar teamgenoten die zich achterwaarts bewegen;
- Potentiële passlijnen voor de speler met de bal worden actief geblokkeerd door actief verdedigingswerk;
- De speler met de bal draait zich af van het doel.

In het algemeen geldt dit wanneer het momentum, het tempo van de aanvalspositie of de ingezette tactische acties verloren gaan.

D. Hoe te handelen na het geven van het waarschuwingsgebaar?

Na het geven het waarschuwingsgebaar voor passief spel, heeft het aanvallende team een maximum van vier passes om de aanval met een schot op doel af te ronden (spelregel 7:11-12).

Opmerking:
Nationale Bonden hebben het recht binnen hun verantwoordelijkheidsgebied afwijkende regelingen te treffen met betrekking tot het aantal toegestane passes, afhankelijk van leeftijd en prestatieniveau. Het maximaal toegestane aantal passes is zes.

De volgende acties worden niet als pass beschouwd:
- Als een pass niet onder controle kan worden gebracht door een overtreding van het verdedigende team.
- Als een pass door een verdediger wordt geblokt of afgeweerd en als de bal daarna over de zijlijn of achterlijn gaat.
- Een doelpoging die wordt geblokt door een tegenstander en gaat over de zijlijn of achterlijn.

Opmerkingen ten aanzien van het maximaal aantal passes

1. **Voordat** de 4e pass is uitgevoerd:
   - Als de scheidsrechters een vrije worp of een inworp toekennen aan het aanvallende team als het waarschuwingsgebaar is getoond, betekent dit niet dat het aantal passes wordt onderbroken.
   - Als een pass of een schot op doel wordt geblokt door een veldspeler van het verdedigende team en de bal gaat terug naar het aanvallende team (zelfs een uitworp), wordt het geteld als een pass.

2. **Nadat** de 4e pass is uitgevoerd:
   - Als een vrije worp, inworp (of een uitworp) is toegekend aan het aanvallende team na de 4e pass, heeft het team de mogelijkheid om deze worp te combineren met één extra pass om de aanval af te ronden.
   - Hetzelfde geldt als een schot/worp na de 4e pass wordt geblokt door het verdedigende team en de bal gaat in de richting van de aanvallende speler of de bal gaat over de zijlijn of achterlijn. In deze gevallen heeft het aanvallende team de mogelijkheid om de aanval te beëindigen door middel van een extra pass.

3. **Voordat** de 5e pass is voltooid:

De scheidsrechters kunnen passief spel geven in de volgende situaties:
- De speler met de bal staat stil en zoekt gedurende langere tijd naar een mogelijkheid om af te spelen;
- De aanvallers proberen herhaaldelijk een overtreding van de verdediging uit te lokken om een vrije worp te krijgen;
- De aanvallers bewegen zich richting de eigen speelhelft;
- De speler met de bal speelt de bal terug richting de eigen speelhelft als gevolg van een actieve verdediging;
- De speler met de bal heeft geen mogelijkheid om de bal af te spelen vanwege actief verdedigingswerk.

E. Specifieke situaties waarbij de scheidsrechters direct over kunnen gaan op passief spel

In specifieke situaties kunnen scheidsrechters op elk moment overgaan tot passief spel, zelfs wanneer ze het waarschuwingsgebaar voor passief spel nog niet hebben gegeven.

1. Het afbreken van een duidelijke scoringskans

Beoordelingscriteria zijn:
- De aanvaller met de bal heeft een open, directe weg richting het doel (vrije ruimtes).
- Er staat geen directe tegenstander tussen het doel en de aanvaller met de bal.
- Aanvallers met de bal stoppen met naar voren bewegen en benutten de vrije doelkans niet of de kans om af te spelen naar een beter gepositioneerde medespeler. De scheidsrechters moeten hierbij wel het effect van de pass meewegen. Als de pass wordt gespeeld naar een medespeler in een betere positie, kan niet direct passief spel worden gefloten.

Typische wedstrijdsituaties:
- Het afbreken van een snelle tegenaanval (geen tegenstanders tussen aanvaller en het doel).
- Geen poging om op het doel te gooien, ondanks de mogelijkheid tot een vrije doelkans in een aanvalspositie of bij man-tegen-manverdediging (grote open ruimtes).

2. Open schoten vanaf de hoek

In een situatie met een open schot en voldoende vrije ruimte op de hoek springt de hoekspeler in het doelgebied met volledige controle over lichaam en bal (zonder contact of invloed van een tegenstander). In plaats van op doel te schieten, speelt de hoekspeler de bal terug naar een medespeler die in het speelveld staat. (zonder directe aanvalssamenwerking met medespelers die in het doelgebied springen).

3. Man-to-manverdediging op de helft van de tegenstander

Het verdedigende team speelt man-to-manverdediging op de speelhelft van de tegenstander. Het aanvallende team doet geen serieuze poging om het doel aan te vallen.

Beoordelingscriteria zijn:

- Acties (stuiten, dribbelen, passes) die niet gericht zijn op het aanvallen van het doel, waarbij de speler met de bal niet onder druk wordt gezet door een tegenstander;
- Er wordt een lange pass gespeeld naar de eigen helft, terwijl er andere opties beschikbaar waren;
- De speler met de bal stuit op de plek waar hij stilstaat.

5. De beginworp (10:3)

Uitvoering van de beginworp

Als leidraad voor de uitleg van spelregel 10:3 moeten de scheidsrechters zich realiseren dat de teams moeten worden aangemoedigd om de beginworp snel uit te voeren. Dit betekent, dat de scheidsrechters niet overdreven precies moeten zijn en niet naar mogelijkheden moeten zoeken om een team dat de beginworp snel wil uitvoeren terug te fluiten of te bestraffen.

Zo moeten de scheidsrechters vermijden, dat het opschrijven van doelpunten of andere taken hun mogelijkheid om snel de posities van spelers te overzien beïnvloeden. De veldscheidsrechter moet gereed zijn om direct te fluiten wanneer de werper de juiste plaats heeft bereikt, vooropgesteld dat geen correctie nodig is van andere spelers. De scheidsrechters moeten bovendien in aanmerking nemen dat de medespelers van de werper de middenlijn mogen overschrijden zodra het fluitsignaal heeft geklonken (Dit is een uitzondering op de basisregel bij de uitvoering van formele worpen).

Uitvoering zónder beginworp-gebied

Hoewel de spelregel zegt, dat de werper op de middenlijn moet staan op een afstand van maximaal 1,5 meter van het midden, moeten de scheidsrechters niet overdreven precies zijn en niet tot op de centimeter nauwkeurig kijken. Het is hoofdzaak dat wordt vermeden dat onredelijkheid en onduidelijkheid optreedt over wanneer en waar een beginworp wordt uitgevoerd.

Bovendien is het middelpunt op de meeste speeloppervlakken niet aangegeven en bij vele speeloppervlakken is de middenlijn zelfs door middencirkelreclame onderbroken. In die gevallen moeten zowel de werper als de scheidsrechters de juiste positie inschatten, waarbij elk vasthouden aan exactheid als onrealistisch en misplaats moet worden aangemerkt.

6. Definitie van een “vrije doelkans” (14:1)

Op grond van spelregel 14:1 is sprake van een “vrije doelkans”, indien:

a) een speler, die aan de doelgebiedlijn van de tegenstander staat en reeds bal en lichaam onder controle heeft, de gelegenheid krijgt om tot een worp op het doel te komen, zonder dat een tegenstander de kans heeft het schot op doel met toegestane middelen te voorkomen.

   Dit geldt ook, wanneer een speler nog niet in balbezit is, maar aanspeelbaar is en in balbezit kan komen. Er mag geen tegenstander de mogelijkheid hebben om de balaanname met toegestane middelen te voorkomen.

b) een speler, die bal en lichaam onder controle heeft, bij een snelle tegenaanval alleen op de doelverdediger afloopt (of dribbelt), zonder dat een tegenstander de kans heeft om voor hem te komen om de aanval te stoppen.

   Dit geldt ook, wanneer een speler nog niet in balbezit is, maar aanspeelbaar is en in balbezit kan komen en de doelverdediger deze balaanname verhindert door een botsing volgens spelregel 8:5 commentaar. In dit bijzondere geval zijn de posities van de verdedigers niet van belang.

c) een doelverdediger zijn doelgebied heeft verlaten en een tegenstander, met bal en lichaam onder controle, een ongehinderde kans heeft om de bal in het lege doel te werpen.

7. Onderbreking door tijdwaarnemer of waarnemer (18:1)

Als de tijdwaarnemer of een waarnemer ingrijpt, als de wedstrijd al is onderbroken, dan wordt de wedstrijd weer hervat met de worp die correspondeert met de reden van de onderbreking.

Als de tijdwaarnemer of de waarnemer ingrijpt en daarbij de wedstrijd onderbreekt als de bal in het spel is, dan gelden de volgende spelregels:

A. Bij een foutieve wissel of het illegaal betreden van het speelveld door een speler (regels 4:2-3, 5-6)

De tijdwaarnemer of de waarnemer moet de wedstrijd onmiddellijk onderbreken, zonder rekening te houden met het “voordeel” concept volgens spelregels 13:2 en 14:2. Als wegens een dergelijke onderbreking vanwege een overtreding van het verdedigende team een vrije doelkans wordt verijdeld, moet volgens spelregel 14:1a een 7-meterworp worden toegekend. In alle andere gevallen wordt de wedstrijd met een vrije worp hervat.

De schuldige speler wordt volgens spelregel 16:3a bestraft. Echter, indien een extra speler conform spelregel 4:6 het speelveld betreedt bij een vrije doelkans, dan moet deze speler volgens spelregel 16:6b in combinatie met spelregel 8:10b worden bestraft.

B. Bij een onderbreking vanwege andere redenen, bijvoorbeeld vanwege onsportief gedrag in de wisselzone

a. Door de tijdwaarnemer

De tijdwaarnemer moet wachten tot de volgende spelonderbreking en dan de scheidsrechters informeren.

Onderbreekt de tijdwaarnemer de wedstrijd voortijdig, dan wordt de wedstrijd weer gestart met een vrije worp van het team dat op het tijdstip van onderbreking in balbezit was.

Wordt de wedstrijd voortijdig onderbroken door een overtreding van het verdedigende team en wordt daardoor een vrije doelkans verijdeld, dan moet volgens 14:1b een 7-meterworp worden toegekend. Hetzelfde geldt, indien een tijdwaarnemer de wedstrijd wegens een aangevraagde team time-out onderbreekt en de scheidsrechters, op grond van de verkeerde timing, deze team time-out weigeren. Indien door de onderbreking van de wedstrijd een vrije doelkans wordt verijdeld, dan moet een 7-meterworp worden toegekend.

De tijdwaarnemer is niet bevoegd een persoonlijke straf uit te spreken tegen een speler of teamofficial. Dit geldt ook voor de scheidsrechters als zij de overtreding niet zelf hebben waargenomen. In een dergelijk geval kunnen zij alleen maar een informele vermaning uitspreken. Bij overtredingen volgens spelregel 8:6 of 8:10 moeten zij dan bovendien een schriftelijk rapport maken.

b. Door een waarnemer

Waarnemers van de IHF, een continentale of een nationale federatie, die ingezet worden bij een wedstrijd, hebben het recht om de scheidsrechters te informeren over een beslissing in strijd met de spelregels, (met uitzondering van die gevallen, waarbij sprake is van beslissingen op basis van waarneming van feiten door de scheidsrechters) of met betrekking tot een overtreding van het wisselzonereglement.

De waarnemer kan de wedstrijd onmiddellijk onderbreken. In dat geval wordt de wedstrijd hervat met een vrije worp voor het team dat niet schuldig was aan de overtreding, die leidde tot de onderbreking.
Is de onderbreking veroorzaakt door een overtreding van het verdedigende team en wordt door de overtreding een vrije doelkans verijdeld, dan wordt een 7-meterworp toegekend volgens spelregel 14:1a.

De scheidsrechters zijn verplicht om persoonlijke straffen uit te voeren conform de instructies van de waarnemer.

De feiten, in verband met overtredingen volgens de spelregels 8:6 of 8:10 moeten bovendien schriftelijk worden gerapporteerd.

8. Geblesseerde speler (4:11)

Als een speler op het speelveld geblesseerd lijkt, moeten de volgende maatregelen genomen worden:

a) Indien de scheidsrechters er zeker van zijn dat een geblesseerde speler medische verzorging nodig heeft op het speelveld, dan dienen zij onmiddellijk gebaar nr. 15 en nr. 16 te geven. Vervolgens zal de speler, nadat hij de medische verzorging op het speelveld heeft gehad, moeten voldoen aan spelregel 4:11 2e alinea.

   In alle andere gevallen vragen de scheidsrechters eerst de speler om op te staan voor medische verzorging buiten het speelveld. Als dit voor de betreffende speler niet mogelijk is, geven de scheidsrechters het gebaar nr. 15 en nr. 16 en is spelregel 4:11 2e alinea van toepassing.

   Overtredingen van deze spelregel worden bestraft als onsportief gedrag.
   Indien een speler, die medische verzorging op het speelveld heeft gehad en 3 aanvallen van **zijn team** niet mag deelnemen aan de wedstrijd, een tijdelijke uitsluiting krijgt dan mag deze speler na afloop van de tijdelijke uitsluiting het speelveld betreden (ongeacht het aantal aanvallen van zijn team).

   Als een teamofficial weigert om de noodzakelijke medische verzorging op het speelveld te verrichten, nadat het gebaar nr. 15 en nr. 16 is gegeven, wordt de teamverantwoordelijke progressief bestraft (spelregel 4:2 3e alinea).

b) De tijdwaarnemer/secretaris of de waarnemer zijn verantwoordelijk voor het tellen van het aantal gespeelde aanvallen. Na drie aanvallen informeren de tijdwaarnemer/secretaris of de waarnemer het betreffende team dat de betreffende speler weer mag deelnemen aan de wedstrijd.

   Een aanval start op het moment dat het team in balbezit komt en eindigt op het moment dat een doelpunt is gescoord of het aanvallende team het balbezit verliest.

   Als het team in balbezit is en een teamgenoot heeft medische verzorging nodig, dan wordt dit gezien als de eerste aanval van het team.

c) Spelregel 4:11 2e alinea is niet van toepassing in de volgende gevallen:
   - Indien de vereiste blessurebehandeling op het speelveld een gevolg is van een overtreding en deze overtreding leidt tot een progressieve bestraffing van de tegenstander.
   - Indien de doelverdediger aan het hoofd is geraakt door de bal en medische verzorging nodig heeft binnen het speelveld.

III. Wisselzonereglement

1. De wisselzones bevinden zich links en rechts van het verlengde van de middenlijn tot aan het einde van de betreffende wisselbanken en indien de ruimte het toelaat, ook achter de wisselbanken (zie afbeelding 1, spelregel 1).

   Het reglement voor evenementen en wedstrijden van de IHF en de continentale federaties schrijft voor, dat de wisselbanken van de teams 3,5 meter vanaf de middenlijn beginnen en daarmee ook de zogenoemde 'coaching zones'. Deze richtlijn geldt ook als aanbeveling voor wedstrijden op andere niveaus.

   Aan de zijlijn vóór de wisselbanken mogen, over een afstand van minstens 8 meter aan beide zijden van de middenlijn, geen voorwerpen van welke aard ook staan.

2. Slechts de spelers en de teamofficials die op het wedstrijdformulier staan, mogen zich in de wisselzone bevinden (regel 4:1-2).

   Mocht de aanwezigheid van een tolk noodzakelijk zijn, dan moet deze achter de wisselbank plaatsnemen.

3. De teamofficials van een team moeten in de wisselzone volledig gekleed zijn in sport- of burgerkleding. Kleuren, die tot verwarring met de spelers van de tegenstander kunnen leiden, zijn niet toegestaan.

4. De secretaris en de tijdwaarnemer ondersteunen de scheidsrechters bij de controle op de bezetting van de wisselzone voor en tijdens de wedstrijd.

   Als het voor de wedstrijd tot overtredingen van het wisselzonereglement komt, mag de wedstrijd pas beginnen indien de overtredingen zijn opgeheven. Komt het tijdens de wedstrijd tot zulke overtredingen, dan mag de wedstrijd na de eerstvolgende spelonderbreking pas weer beginnen als de overtreding is verholpen.

5. De **teamofficials** hebben het recht en de plicht om hun team tijdens de wedstrijd te leiden en te begeleiden op een faire en sportieve wijze en met in achtneming van de spelregels. In principe dienen zij op de wisselbank te zitten.

   Het is de officials echter **toegestaan** zich in de 'coaching zone' te bewegen . De 'coaching zone' begint 3,5 meter vanaf de middellijn en eindigt op 8 meter van de desbetreffende achterlijn, en omvat, voor zover mogelijk, de ruimte direct achter de wisselbank. Het einde van de 'coaching zone' moet worden gemarkeerd door een 50 centimeter lange en 5 centimeter brede lijn of plakstrip die aansluit op de zijlijn aan de buitenzijde van het speelveld.

   Het staan of bewegen in deze 'coaching zone' is toegestaan om tactische aanwijzingen te geven en medische begeleiding te geven. In principe mag slechts één official tegelijkertijd staan of bewegen, maar in zijn gedrag mag hij zich niet richten tot de deelnemers in het speelveld. Overtredingen in dit verband moeten progressief worden bestraft.

   Het is een official uiteraard toegestaan om de 'coaching zone' te verlaten wanneer hij een team time-out wil aanvragen. Het is de officials echter **niet** toegestaan de 'coaching zone' met de groene kaart te verlaten om aan de tijdwaarnemerstafel te wachten tot het moment van aanvragen.

De teamverantwoordelijke mag ook de ‘coaching zone’ verlaten in bijzondere situaties, bijvoorbeeld bij noodzakelijk overleg met de secretaris/tijdwaarnemer.

In beginsel dienen de spelers in de wisselruimte op de wisselbank te zitten.

Het is de spelers echter **toegestaan** zich:

- voor warming-up, zonder bal, achter de wisselbank te bewegen, als de beschikbare ruimte dat toelaat en het niet storend is.

Het is de teamofficials en de spelers **niet toegestaan**:

- op provocerende, protesterende of op enige andere wijze op onsportieve manier (spraak, mimiek of gebaren) een scheidsrechter, waarnemer, secretaris/tijdwaarnemer, speler, teamofficial of toeschouwer te benaderen;
- de wisselruimte te verlaten met het doel de wedstrijd te beïnvloeden.

In het algemeen wordt van officials en spelers verwacht dat zij in de wisselzone van het eigen team blijven. Mocht een official toch de wisselzone verlaten, dan verliest hij het recht zijn team te leiden en aanwijzingen te geven en moet hij naar de wisselzone terugkeren om dit recht weer te verkrijgen.

Meer in het algemeen geldt, dat de spelers en teamofficials gedurende de gehele wedstrijd onder het gezag van de scheidsrechters blijven en dat de normale spelregels voor persoonlijke straffen van toepassing blijven ook als de speler of teamofficial besluit om een positie in te nemen buiten het speelveld en de wisselzone. Daarom dient onsportief gedrag en uiterst onsportief gedrag op dezelfde manier te worden bestraft als wanneer de overtreding plaatsvond op het speelveld of in de wisselzone.

6. Bij overtreding van het gestelde in het wisselzonereglement zijn de scheidsrechters of de waarnemer verplicht overeenkomstig de spelregels 4:2 3e alinea, 16:1b, 16:3d-f of 16:6b-d (waarschuwing, tijdelijke uitsluiting, diskwalificatie) te handelen.

IV. Richtlijnen en Interpretaties

Markeringen van het speelveld (Spelregel *1, wisselruimtereglement sectie 1)*
De markeringslijn van de 'coaching zone' moet worden gezien als informatief.
Deze lijn is 50 cm lang en wordt aangebracht op 350 cm (buiten het speeloppervlak, parallel aan de middenlijn). De lijn begint op 30 cm aan de buitenkant van de zijlijn (aanbevolen afmetingen).

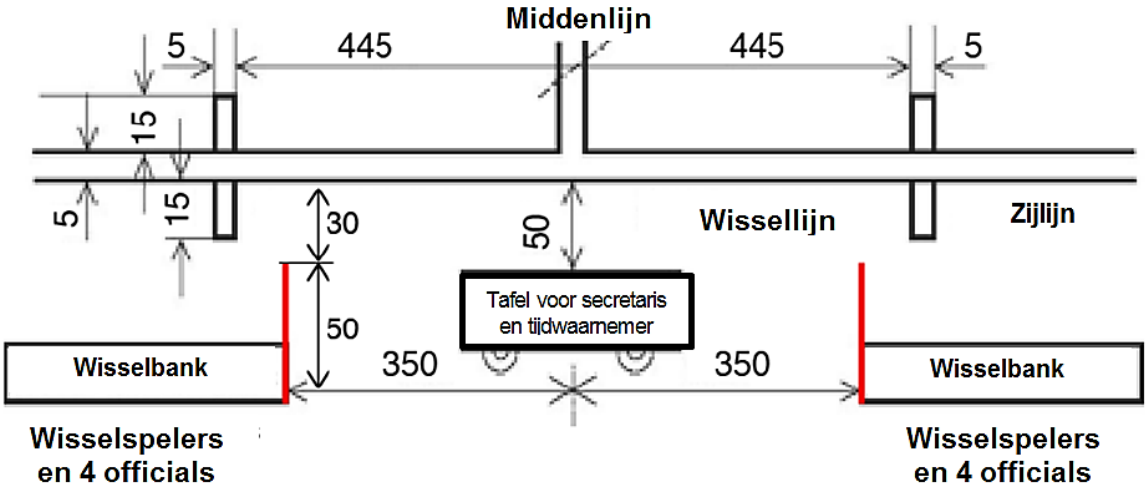

Verankering van de doelen *(Spelregel 1:2)*
De doelen moeten stevig bevestigd zijn aan de vloer, aan de wand achter het doel of voorzien zijn van een anti-kantelsysteem. Deze nieuwe richtlijn is toegevoegd om ongelukken te voorkomen.

Geblesseerde doelverdediger in combinatie met een vrije worp *(Spelregel 2:5)*
Als de doelverdediger geblesseerd raakt en daarna na het eindsignaal nog een vrije worp genomen moet genomen, mag het verdedigende team de doelverdediger wisselen. Deze uitzondering geldt niet voor de verdedigende veldspelers.

Vrije worp na het eindsignaal (spelregels 2:6 en 8:11a)
In geval van overtredingen of onsportief gedrag door verdedigers tijdens de uitvoering van een vrije worp of 7-meterworp na het eindsignaal, moet deze verdediger persoonlijk worden bestraft conform de spelregels 16.3, 16.6 of 16.9. De worp moet opnieuw worden uitgevoerd (spelregel 15.9, alinea 3). Regel 8:11a is in dergelijke gevallen niet van toepassing.

Team Time-Out *(Spelregel 2:10, Toelichting no. 3)*
De laatste vijf minuten van de speeltijd beginnen als de klok 55:00 of 5:00 aangeeft.

Het gebruik van reserveballen (spelregel 3:3)
De IHF, de continentale bonden of nationale bonden hebben het recht het gebruik van reserveballen, die niet op de tijdwaarnemerstafel liggen toe te staan. De scheidsrechters beslissen over het gebruik van de reservebal conform spelregel 3.4.

Vervanging van spelers en officials *(Spelregels 4:1 - 4:2)*
Indien een team nog niet het maximale aantal spelers (spelregel 4:1) of officials (spelregel 4:2) heeft bereikt, is het toegestaan:

- iemand als official toe te voegen die oorspronkelijk als speler deelnamegerechtigd was;
- iemand als speler toe te voegen die oorspronkelijk als official deelnamegerechtigd was.

Het maximale aantal toegestane spelers, respectievelijk officials mag niet worden overschreden.

De oorspronkelijke registratie als speler of official moet op het wedstrijdformulier worden verwijderd. Het is niet toegestaan een speler of official die tijdens de wedstrijd is verwijderd te vervangen door een andere speler of official. Verder is het niet toegestaan een deelnemer met een bepaalde functie te verwijderen op het wedstrijdformulier om een vervanging mogelijk te maken met het doel om binnen het maximaal aantal toegestane deelnemers te blijven. Het is niet toegestaan iemand zowel als speler en als official te registreren.

De IHF, de continentale federaties of nationale bonden hebben het recht af te wijken van deze spelregels voor zover het wedstrijden betreft onder haar verantwoordelijkheid.

Persoonlijke bestraffing (waarschuwing, tijdelijke uitsluiting) zal bij wijziging van de functie meegenomen worden in de persoonlijke lijn van bestraffen, waarbij voor de strafopbouw het maximale aantal straffen voor speler, respectievelijk official dient te worden aangehouden.

Het wisselen van spelers *(Spelregel 4:4)*

Spelers moeten het speeloppervlak altijd verlaten of betreden over de eigen wissellijn. Dit geldt niet voor geblesseerde spelers die het speelveld verlaten als de speeltijd is onderbroken.

Deze spelers moeten niet worden gedwongen het speeloppervlak te verlaten over de wissellijn, wanneer het duidelijk is dat voor hen een medische behandeling in de wisselruimte of kleedkamers noodzakelijk is. Tevens moeten de scheidsrechters de vervangende speler toestaan het speeloppervlak te betreden voordat de geblesseerde speler het speeloppervlak heeft verlaten om zo de onderbreking tot een minimum te beperken.

Betreden van het speeloppervlak *(Spelregel 4:4-4:6)*

Er is sprake van een foutieve wissel als zowel de speler die het speeloppervlak verlaat, als de speler die het speelveld betreedt, minstens één voet tegelijkertijd op het speeloppervlak hebben.

Het betreden van het speelveld als extra speler vindt plaats wanneer de speler met beide voeten op het speeloppervlak staat en geen teamgenoot het speelveld aan het verlaten is.

Een overtreding ten opzichte van de wissellijnen vindt plaats wanneer een speler die het speeloppervlak verlaat of betreedt, met beide voeten aan de verkeerde kant van de wissellijn of de middenlijn staat.

Extra speler *(spelregel 4:6, 1^{e} alinea)*

Als een speler het speeloppervlak betreedt zonder dat sprake is van een wissel/vervanging, krijgt deze extra speler een tijdelijke uitsluiting.

Als het niet mogelijk is de schuldige speler aan te wijzen dient als volgt te worden gehandeld:

- De waarnemer of de scheidsrechters adviseren de teamverantwoordelijke de “schuldige speler” aan te wijzen;
- De aangewezen schuldige speler zal een tijdelijke uitsluiting krijgen (persoonlijke bestraffing);

- Indien de teamverantwoordelijke weigert een “schuldige speler” aan te wijzen, wijst de waarnemer of de scheidsrechters een schuldige speler aan. Deze speler zal een tijdelijke uitsluiting krijgen (persoonlijke bestraffing).

Opmerking:
- *Alleen spelers die op het moment van de speeltijdonderbreking op het speeloppervlak aanwezig zijn kunnen als “schuldige speler” worden aangewezen.*
- *Indien de “schuldige speler” zijn derde tijdelijke uitsluiting krijgt wordt hij gediskwalificeerd conform spelregel 16:6d.*

Speler die met verkeerde kleur of nummer het speelveld betreedt (spelregels 4:7 en 4:8)
Een overtreding met betrekking tot de spelregels 4.7 en 4.8 zal niet leiden tot wisseling van balbezit. Het zal alleen leiden tot de onderbreking van de wedstrijd om de speler ertoe te bewegen de fout te herstellen. De wedstrijd wordt hervat met een worp voor het team dat in balbezit was.

Technische apparatuur in de wisselzone (spelregels 4:7-4:9)
De IHF, de continentale bonden of nationale bonden hebben het recht technische apparatuur in de wisselzone toe te staan. Deze apparatuur moet op een eerlijke manier worden gebruikt en mag geen apparatuur zijn voor communicatie met een uitgesloten official of speler.

Niet toegestane voorwerpen, helmen, gezichts- en kniebeschermers *(spelregel 4:9)*
Alle type en afmetingen van gezichtsmaskers en helmen zijn niet toegestaan. Niet alleen volledige maskers, maar ook maskers die delen van het gezicht bedekken zijn niet toegestaan.

Kniebeschermers met metalen onderdelen zijn niet toegestaan. De kunststof/plastic voorwerpen moeten geheel met stof zijn bedekt.

Indien een enkelbrace wordt gebruikt, moeten alle harde delen van metaal of kunststof bedekt zijn.

Elleboogbeschermers zijn alleen toegestaan als ze gemaakt zijn van zacht materiaal.

Het is bonden en scheidsrechters niet toegestaan uitzonderingen op het bovenstaande toe te staan. Als echter een teamverantwoordelijke zich in geval van twijfel tot de waarnemer of scheidsrechters richt, zullen zij op basis van de voorschriften van spelregel 4:9 en de richtlijnen een beslissing nemen. Hierbij zijn “niet gevaarlijk” en “onterecht voordeel” de belangrijkste uitgangspunten.

Deze besluitvorming is vastgesteld in samenwerking met de Medische Commissie van de IHF. Voor nader advies (aanbevolen maatregelen voor scheidsrechters en technische waarnemers) verwijzen we naar de bijlage 1 en bijlage 2.

Klevende middelen/hars *(spelregel 4:9)*
Gebruik van klevende middelen is toegestaan. Op de schoenen is een voorraad klevende stof (harsdepot) toegestaan. Dit is niet schadelijk voor de gezondheid van de tegenstander.

Het is echter niet toegestaan een voorraad klevende stof (harsdepot) aan te brengen op de hand en de pols. Dat brengt de gezondheid van de tegenstander in gevaar, omdat de klevende stof mogelijk in een oog of gezicht zou kunnen komen. Conform spelregel 4:9 is dat niet toegestaan.

Nationale bonden hebben het recht aanvullende beperkingen op te leggen.

Bijstaan van geblesseerde spelers *(spelregel 4:11)*

Indien meerdere spelers van hetzelfde team geblesseerd zijn geraakt bijv. als gevolg van een botsing, mogen de waarnemer of de scheidsrechters aan meerdere personen toestemming verlenen het speeloppervlak te betreden om de geblesseerde spelers bij te staan, met een maximum van twee personen per geblesseerde speler. Bovendien monitoren de waarnemer en de scheidsrechters de verzorgers die toegelaten zijn op het speeloppervlak.

Geblesseerde doelverdediger (*regel 6:8)*

De doelverdediger wordt geraakt door een bal (in het spel) en is niet meer in staat recht op te komen. In deze gevallen staat de bescherming van de doelverdediger voorop. Voor de voortzetting van de wedstrijd zijn verschillende scenario's mogelijk:
Een bal die vanuit het doelgebied terugkomt in het veld blijft "in het spel".

a) De bal gaat over de zijlijn, de achterlijn of de bal blijft binnen het doelgebied liggen of rollen.
   Correcte toepassing van de spelregels: Onmiddellijk onderbreken van de wedstrijd, daarna afhankelijk van de situatie op het moment van onderbreken, hervatten van de wedstrijd met een, uitworp of een vrije worp.

b) De scheidsrechters onderbreken de wedstrijd voordat de bal over de zijlijn of achterlijn gaat of voordat de bal binnen het doelgebied blijft liggen of rollen.
   Correcte toepassing van de spelregels: de wedstrijd hervatten met een worp overeenkomstig de situatie.

c) De bal is in de lucht boven het doelgebied.
   Correcte toepassing van de regels: Wacht één of twee seconden tot één van de teams in balbezit is, onderbreek de wedstrijd en hervat de wedstrijd met een vrije worp voor het team dat in balbezit is.

d) De scheidsrechter fluit op het moment dat de bal nog in de lucht is.
   Correcte toepassing van de spelregels: Hervat de wedstrijd met een vrije worp voor het team dat als laatste in balbezit was.

e) De bal stuit van de doelverdediger die niet meer in staat is te handelen terug naar een speler van het aanvallende team.
   Correcte toepassing van de spelregels: Onderbreek de wedstrijd onmiddellijk, hervat de wedstrijd met een vrije worp voor het team dat in balbezit is.

***Opmerking**:*
In deze situaties is het nooit mogelijk een 7-meterworp toe te kennen. De scheidsrechters onderbraken de wedstrijd bewust ter bescherming van de doelverdediger. Daardoor is hier geen sprake van een "onterecht fluitsignaal" zoals bedoeld in spelregel 14:1b.

Passen, begin tippen *(spelregel 7:3)*
In overeenstemming met spelregel 7:3c en 3d wordt het voor het eerst neerzetten van de voet nadat de bal tijdens een sprong is ontvangen niet als een pas beschouwd, maar als “nulpas”. Let wel, “de bal ontvangen” betekent het ontvangen van de bal vanuit een pass.

Dribbelen en dan de bal in de lucht vangen tijdens een sprong wordt niet beschouwd als “de bal ontvangen” volgens deze spelregel. Neerzetten van een voet nadat het tippen is beëindigd moet daarom zonder uitzondering als een pas worden beschouwd.

Het tellen van het aantal passes na het begin van het waarschuwingsgebaar voor passief spel *(spelregel 7:11)*
Zie hiervoor de uitleg in bijlage 3.

Diskwalificatie van de keeper *(spelregel 8:5)*
Dit is van toepassing wanneer de doelverdediger uit het doelgebied komt of zich op een vergelijkbare positie buiten het doelgebied bevindt en een frontale botsing met een tegenstander veroorzaakt. Het is niet van toepassing wanneer:

a) de doelverdediger in dezelfde richting loopt als een tegenstander, bijvoorbeeld nadat hij het speeloppervlak opnieuw betreedt vanuit de wisselzone.
b) de bal zich tussen de aanvaller en keeper bevindt en de aanvaller die achter de bal aanloopt de mogelijkheid heeft om de botsing te voorkomen.

In dergelijke situaties nemen de scheidsrechters een beslissing op basis van hun waarneming van feiten.

Ingrijpen van extra spelers of officials *(spelregels 8:5, 8:6, 8:9, 8:10b)*
In gevallen waarin een extra speler of official ingrijpt in de wedstrijd is de beslissing over de bestraffing en de voortzetting van de wedstrijd afhankelijk van de volgende criteria:
- Betreft het een speler of een official?
- Wordt een vrije doelkans verhinderd?

Rekening houdend met deze criteria kunnen zich de volgende situaties voordoen: ·
a) Tijdens een vrije doelkans is een extra speler aanwezig op het speeloppervlak zonder dat sprake is van een wissel.
   Correcte toepassing van de spelregels: 7-meterworp, diskwalificatie met schriftelijk rapport.
b) Foutieve wissel: tijdens een vrije doelkans is een extra speler door een foutieve wissel aanwezig op het speeloppervlak; de tijdwaarnemer of waarnemer fluit terwijl sprake is van een vrije doelkans.
   Correcte toepassing van de spelregels: 7-meterworp en een tijdelijke uitsluiting.
c) Tijdens een vrije doelkans betreedt een official van de tegenstanders het speeloppervlak.
   Correcte toepassing van de spelregels: 7-meterworp, diskwalificatie met een schriftelijk rapport.
d) Zoals onder c), maar er is geen sprake van een vrije doelkans.
   Correcte toepassing van de spelregels: vrije worp en progressieve bestraffing van de official.

Verdere maatregelen na diskwalificatie met schriftelijk rapport *(spelregel 8:6, 8:10a, b)*
De criteria voor de zwaarste straf zijn vastgelegd in de spelregels 8:6 (voor bijzonder gevaarlijke, opzettelijke en valse overtredingen) en spelregel 8:10 (voor uiterst onsportief gedrag); zie ook spelregel 8:3 sectie 2.

Omdat de gevolgen van een straf volgens spelregel 8:6 of 8:10, gedurende de wedstrijd, niet verschillen van de straf volgens de spelregels 8:5 en 8:9 (diskwalificaties zonder schriftelijk rapport) heeft de IHF de volgende aanvullende bepaling voor beide spelregels toegevoegd:
"... moet na de wedstrijd ook een schriftelijk rapport worden ingediend, zodat de verantwoordelijke instantie in staat wordt gesteld om een beslissing tot verdere maatregelen te nemen."

Deze aanvullende bepaling (het schriftelijk rapport) vormt de basis voor de verantwoordelijke instantie om tot strafvervolging over te gaan. De formulering "... in staat wordt gesteld" (regel 8:6) mag in geen geval worden uitgelegd dat de verantwoordelijke instantie de beslissingsvrijheid heeft om tot strafvervolging over te gaan. In dat geval zou dit neerkomen op een wijziging van de feitelijke vaststelling van de scheidsrechters.
Een strafverzwaring bij een diskwalificatie zonder rapport (cf. spelregel 8:5 en 8:9) is niet meer van toepassing.

Criteria voor de diskwalificatie zonder of met schriftelijk rapport *(spelregels 8:5, 8:6)*
De volgende criteria helpen bij het onderscheid tussen spelregel 8:5 en 8:6:

a) Wat moeten we verstaan onder "meedogenloos”?
- acties gericht op het lichaam;
- acties zonder enig respect voor de tegenstander;
- ongeremde acties;
- acties met een kwaadaardige opzet.

b) Wat moeten we verstaan onder "bijzonder gevaarlijk"?
- acties tegen een tegenstander die zich niet kan beschermen;
- ernstige en uiterst riskante acties waardoor de gezondheid van de tegenstander in gevaar wordt gebracht.

c) Wat moeten we verstaan onder “opzettelijke actie”?
- het opzettelijk of bewust inzetten van een actie die schadelijk kan zijn voor de tegenstander;
- een opzettelijke actie gericht op het lichaam van de tegenstander, met als doel het spelen door de tegenstander onmogelijk te maken.

d) Wat moeten we verstaan onder “kwaadaardige actie”?
- een onverwachte of verborgen actie tegen een onvoorbereide tegenstander.

e) Wat moeten we verstaan onder “zonder enige relatie met de spelsituatie”?
- acties gepleegd ver weg van de speler die in balbezit is;
- acties zonder enige relatie tot de tactiek van het spel.

Betreden van het doelgebied door een veldspeler (spelregel 8:7f)
Als een team zonder een doelverdediger speelt en dit team verliest de bal en een veldspeler van dat team betreedt het eigen doelgebied om daarmee een voordeel te behalen wordt deze speler progressief bestraft.

Spugen (spelregels 8:9, 8:10a)
Spugen op iemand wordt beschouwd als uiterst onsportief gedrag. Een dergelijke actie moet in overeenstemming met spelregel 8:10a worden bestraft met een diskwalificatie met schriftelijk rapport.

Het onderscheid tussen “raak spugen” (straf volgens spelregel 8:10) en “niet raak spugen” (een poging die niemand raakt, straf volgens spelregel 8:9), dat eerder geïntroduceerd werd, blijft ongewijzigd.

Laatste 30 seconden (spelregels 8:11a, 811b)

Hieronder verstaan we de laatste 30 seconden van de reguliere speeltijd (einde 2e helft) en aan het einde van de tweede helft van zowel de eerste als de eventuele tweede verlenging. De start van de laatste 30 seconden van wedstrijd vangt aan, wanneer de klok 59 minuten en 30 seconden (of 69:30, 79:30) aangeeft of 0 minuten en 30 seconden bij een aflopende klok.

Het niet respecteren van de afstand (spelregel 8:11a)

“Niet in acht nemen van de voorgeschreven afstand” leidt tot diskwalificatie en 7-meterworp als een formele worp tijdens de laatste 30 seconden van de wedstrijd niet kan worden uitgevoerd.
De spelregel is van toepassing als de overtreding is gemaakt tijdens de laatste 30 seconden van de wedstrijd of op hetzelfde moment als het eindsignaal (zie spelregel 2.4, eerste alinea). In dit geval zullen de scheidsrechters beslissen op basis van hun waarnemingen van feiten (spelregel 17.11).
Als de wedstrijd gedurende de laatste 30 seconden wordt onderbroken vanwege een spelregelovertreding die niet direct verband houdt met het voorbereiden of het uitvoeren van een formele worp (bijvoorbeeld foutief uitgevoerde spelerswissel, onsportief gedrag in de wisselzone), moet spelregel 8:11a eveneens worden toegepast.
Als de formele worp bijvoorbeeld wordt uitgevoerd, maar geblokt wordt door een speler die te dichtbij staat en het resultaat van de worp actief wordt verstoord of als de werper tijdens de uitvoering onreglementair wordt gehinderd, moet spelregel 8.11a ook worden toegepast.
Als een speler minder dan drie meter van de werper verwijderd is, maar de uitvoering niet actief verstoort, zal er geen straf gegeven moeten worden. Als de speler die te dichtbij staat deze positie gebruikt om de worp te blokkeren of de pass van de werper te onderscheppen, is spelregel 8:11a wel van toepassing.

Diskwalificatie tijdens de laatste 30 seconden (spelregel 8:11b)

In het geval van een diskwalificatie van een verdedigende speler op grond van de spelregels 8:5 en 8:6 tijdens de laatste 30 seconden van de wedstrijd, leiden alleen overtredingen volgens het commentaar bij spelregel 8:6 tot een diskwalificatie met schriftelijk rapport en een 7-meterworp.

Overtredingen van een verdedigende speler op grond van spelregel 8:5 gedurende de laatste 30 seconden van de wedstrijd leiden tot een diskwalificatie en een 7-meterworp, echter zonder schriftelijk rapport.

Voordeel verkrijgen tijdens de laatste 30 seconden (spelregel 8:11b*, laatste alinea)*

De scheidsrechters onderbreken de wedstrijd en kennen direct een 7-meterworp toe, als de bal niet verder gespeeld kan worden door de overtreding. Wanneer een overtreding wordt gemaakt, maar de bal doorgespeeld kan worden en de speler die de bal ontvangt geen doelpunt scoort of als de wedstrijd verder gaat met een pass dan dient op dat moment een 7-meterworp te worden toegekend.

Spelregel 8:11b is van toepassing wanneer de **overtreding** plaatsvindt tijdens de speeltijd of gelijktijdig met het eindsignaal (zie spelregel 2:4, 1^{e} alinea). In dit geval nemen de scheidsrechters een beslissing op basis van hun waarnemingen van de feiten (spelregel 17:11).

Een diskwalificatie van de doelverdediger voor het verlaten van het doelgebied op grond van spelregel 8:5 commentaar, leidt tot een 7-meterworp tijdens de laatste 30 seconden van de

wedstrijd, indien aan de voorwaarden van spelregel 8:5 laatste alinea wordt voldaan of het een overtreding betreft op grond van spelregel 8:5.

Gebruik van videobewijs (spelregel 9:2)
Wanneer een beslissing vereist is betreffende het al dan niet toekennen van een doelpunt na het gebruik van de video technologie, zal er een verlengde termijn zijn voor het afkeuren van een doelpunt. Volgens spelregel 9.2 is het afkeuren van een doelpunt slechts mogelijk tot de beginworp is uitgevoerd. Bij een beslissing na het gebruik van de video technologie, kan een doelpunt worden afgekeurd tot de volgende wisseling van balbezit.

Uitvoering inworp (spelregel 11:4)
Een inworp wordt uitgevoerd in de richting van het speelveld en passeert als directe worp de zijlijn.

7-meter beslissing met leeg doel (spelregel 14.1 en Toelichting 6c)
De definitie van een vrije doelkans in situaties zoals beschreven in Toelichting 6c, wanneer er een duidelijke en onbelemmerde mogelijkheid is om de bal in het lege doel te gooien, vereist dat de speler balbezit heeft en duidelijk probeert direct op het lege doel te schieten. Deze definitie van een vrije doelkans is van toepassing ongeacht het type overtreding, of de bal wel of niet in het spel is en bij elke formele worp die wordt uitgevoerd vanuit een correcte positie van de werper en zijn teamgenoten.

Uitvoering van een worp (spelregel 15)
Spelregel 15:7, 3^{e} alinea en spelregel 15:8 bevatten voorbeelden van mogelijke fouten bij het uitvoeren van een worp. Dribbelen en de bal op de grond leggen (alvorens de bal weer vast te nemen) is een overtreding, evenals het uitvoeren van een worp als de bal nog contact heeft met de vloer (uitzondering uitworp).

In deze gevallen moeten fouten worden afgehandeld volgens de spelregels 15:7 en 15:8 (correctie of bestraffing).

Gediskwalificeerde spelers/officials (spelregel 16:8)
Gediskwalificeerde spelers en officials moet het speeloppervlak en de wisselzone onmiddellijk verlaten en mogen daarna geen contact meer hebben met hun team.

In gevallen waarin de scheidsrechters na het hervatten van de wedstrijd een overtreding vaststellen door een gediskwalificeerde speler of official moet een **schriftelijk rapport** worden opgesteld.

Het is echter **niet** mogelijk om in de wedstrijd een gediskwalificeerde speler of official verder te straffen. Hun gedrag kan niet leiden tot een verdere vermindering van het aantal spelers op het speeloppervlak. Dit geldt ook als een gediskwalificeerde speler het speeloppervlak betreedt.

Uiterst onsportief gedrag na een diskwalificatie (spelregel 16:9)
Als een speler, nadat hij is gediskwalificeerd, zich schuldig maakt aan uiterst onsportief gedrag volgens regel 8.10a, zal deze speler bestraft worden met een extra diskwalificatie met schriftelijk rapport. Tevens wordt het team verminderd met één speler voor 4 minuten.

Spelers worden door het gedrag van het publiek in gevaar gebracht, (spelregel 17:12)
Spelregel 17:12 moet ook worden toegepast als toeschouwers zich gedragen op een manier die spelers in gevaar brengt, bijvoorbeeld met behulp van een laserstraal of het gooien met verschillende soorten voorwerpen. In dit geval moeten de volgende maatregelen worden genomen:

- Indien nodig wordt de wedstrijd onmiddellijk gestaakt en wordt niet voortgezet;
- Het publiek wordt gevraagd om te stoppen met het verstoren van de wedstrijd;
- Indien nodig, worden de betreffende toeschouwers van de tribunes verwijderd. De wedstrijd wordt pas weer hervat wanneer alle betrokken toeschouwers de zaal hebben verlaten;
- De thuisploeg wordt gevraagd om extra veiligheidsmaatregelen te treffen;
- Er volgt een schriftelijk rapport.

Als de wedstrijd reeds is onderbroken bij het constateren van de onregelmatigheid is spelregel 13:3 (naar analogie) van toepassing.

Als de wedstrijd wordt onderbroken op het moment dat sprake is van een vrije doelkans, is spelregel 14:1c van toepassing.

In alle andere gevallen moet een vrije worp worden toegekend aan het team dat in het bezit van de bal was, vanaf de plaats waar de bal was toen de wedstrijd werd onderbroken.

Bijlage
1) Hulp bij tellen van 4 passes

Bijlage 1 – hulp bij tellen van de passes

Voorbeelden of een pass wordt geteld? (voordat de 4e pass is gegeven)

	Actie aanvaller 1	Actie verdediger	Actie aanvaller 2	Hoe gaat spel verder	Beslissing
1	Pass naar een teamgenoot	geen balcontact	krijgt bal onder controle	spel gaat verder	Pass telt
2	Pass naar een teamgenoot	raakt de bal	krijgt bal onder controle	spel gaat verder	Pass telt
3	Pass naar een teamgenoot	raakt/blokt de bal en de bal gaat terug naar aanvaller 1	geen bal contact	spel gaat verder	Pass telt
4	Pass naar een teamgenoot	bal gaat over de zijlijn/achterlijn	geen bal contact	In worp voor de aanvaller	pass telt
5	Pass naar een teamgenoot	overtreding op aanvaller 1 tijdens de pass	Krijg de bal niet onder controle	Vrije worp voor de aanvaller	pass telt niet
6	Pass naar een teamgenoot	overtreding op aanvaller 2	Krijg de bal niet onder controle	Vrije worp voor de aanvaller	pass telt niet
7	Schot op doel	Doelverdediger houdt de bal tegen/bal komt terug van het doel	krijgt de bal onder controle	spel gaat verder	Waarschuwingsgeba ar passief spel weg
8	Schot op doel	Doelverdediger houdt de bal tegen/bal komt terug van het doel	Bal gaat over de zijlijn	Inworp voor de aanvaller	Waarschuwingsgeba ar passief spel weg
9	Schot op doel	geen actie	Geen actie	Doelpunt, beginworp	Aanval ten einde
10	Schot op doel	Doelverdediger krijgt de bal onder controle	Geen actie	Uitworp	Balbezit verloren / aanval ten einde
11	Schot op doel	Doelverdediger houdt de bal tegen/bal komt terug van het doel	Teamgenoot van doelverdediger krijgt de bal onder controle	spel gaat verder	Balbezit verloren / aanval ten einde
12	Schot op doel	Verdediger blokt de bal en de bal gaat over de zijlijn of achterlijn	Geen actie	Inworp voor de aanvaller	pass telt niet
13	Schot op doel	Verdediger blokt de bal	Krijgt de bal onder controle	spel gaat verder	Pass telt
14	Schot op doel	Verdediger blokt de bal	aanvaller 1 krijgt bal onder controle	spel gaat verder	Pass telt
15	Schot op doel	Geen actie	Krijgt de bal onder controle	spel gaat verder	Pass telt

Voorbeelden van situaties na de 4e pass

	Actie aanvaller 1	Actie verdediger	Actie aanvaller 2	Hoe gaat spel verder	Beslissing
1	Schot op doel	Geen actie	krijgt bal onder controle	Vrije worp voor verdediger	Passief spel
2	Schot op doel	Verdediger raakt de bal	krijgt bal onder controle	Spel gaat verder	Extra pass toegestaan
3	Schot op doel	Verdediger blokt de bal	Aanvaller krijgt de bal onder controle	Spel gaat verder	Extra pass toegestaan
4	Schot op doel	Verdediger blokt de bal	Aanvaller 1 krijgt de bal onder controle	Spel gaat verder	Extra pass toegestaan
5	Schot op doel	Verdediger blokt de bal en gaat over de zijlijn of achterlijn	Geen actie	Inworp aanvaller	Extra pass toegestaan
6	Schot op doel	overtreding op aanvaller 1 gedurende het schot	Geen contact met de bal	Vrije worp aanvaller	Extra pass toegestaan
7	Schot op doel	Doelverdediger houdt de bal tegen/bal komt terug van het doel	Aanvaller krijgt de bal onder controle	Spel gaat verder	Waarschuwingsgebaar passief spel weg
8	Schot op doel	Doelverdediger houdt de bal tegen/bal komt terug van het doel	Bal gaat over de zijlijn	Inworp aanvaller	Waarschuwingsgebaar passief spel weg
9	Schot op doel	Geen actie	Geen actie	Doelpunt, beginworp	Aanval ten einde
10	Schot op doel	Doelverdediger krijgt de bal onder controle	Geen actie	Uitworp	Bal verloren/aanval ten einde
11	Schot op doel	Doelverdediger houdt de bal tegen/bal komt terug van het doel	Verdediger krijgt de bal onder controle	Spel gaat verder	Bal verloren/aanval ten einde

V. Richtlijnen voor het speelveld en de doelen

a) Het speelveldoppervlak (zie afbeelding 1, spelregel 1) bestaat uit een rechthoek van 40 x 20 meter. Dit zou gecontroleerd moeten worden door de twee diagonalen te meten. De buitenste hoek van het veld tot aan de tegenovergestelde hoek aan de andere kant van het veld zou, met in begrip van de lijnen, 44,72 meter moeten bedragen. De lengte per helft van de diagonaal zou 28,28 meter moeten zijn vanaf de buitenste hoek tot een het exacte middelpunt van de middenlijn.

Het speelveld is aangegeven door gemarkeerde lijnen. De breedte van de doellijnen (tussen de doelpalen) is 8 centimeter, net als de doelpalen. Alle andere lijnen hebben een breedte van 5 centimeter. In plaats van lijnen kunnen aan elkaar grenzende gebieden ook door verschillende kleuren aangegeven worden.

b) Het doelgebied voor de doelen bestaat uit een rechthoek van 3 x 6 meter en twee aansluitende kwartcirkels, elk met een straal van 6 meter. Het doelgebied kan worden gemaakt door een 3 meter lange lijn te trekken, parallel aan de doellijn op een afstand van 6 meter van de achterzijde van de doellijn tot de voorzijde van de doelgebiedlijn. Aan beide zijden loopt deze lijn over in twee bogen met het midden aan de achterzijde van de betreffende doelpaal, met een straal van 6 meter. De lijnen en bogen vormen samen de doelgebiedlijn. De afstand tussen waar de twee bogen de achterlijn raken is 15 meter (zie afbeelding 5).

c) De onderbroken vrije-worp lijn (9-meter lijn) is parallel en concentrisch met de doelgebiedlijn, met een afstand die 3 meter verder is dan de doelgebiedlijn. De strepen van de vrije-worplijn en de afstand daartussen is 15 centimeter. De segmenten zouden rechthoekig moeten zijn en de straal 9 meter. De afmetingen van de gebogen segmenten worden bepaald aan de buitenkant van de lijn (zie afbeelding 5).

d) De 1 meter lange 7-meterlijn moet worden getekend direct voor het doel, parallel aan de doellijn, op een afstand van 7 meter van de achterzijde van de doellijn tot aan de voorzijde van de 7-meterlijn (zie afbeelding 5).

e) De doelverdedigersgrenslijn (4 meter lijn) direct voor het doel is 15 centimeter lang. Het is parallel aan en 4 meter van de doellijn gemeten vanaf de achterzijde van de doellijn tot aan de voorzijde van de 4 meter lijn, wat betekent dat de breedte van beide lijnen zijn meegenomen in het bepalen van de 4 meter.

f) Het speelveld zou een veiligheidszonde van op zijn minst 1 meter aan de zijkant van het veld moeten hebben en 2 meter bij de achterlijn.

g) Het doel (zie afbeelding 2, spelregel 1) staat in het midden van de achterlijn. De doelen moeten stevig aan de vloer of aan de achterzijde aan de muur vastzitten. Het doel is 3 meter breed en 2 meter hoog. Het frame van het doel moet een rechthoek zijn, wat betekent dat de binnenste diagonalen 360.5 centimeter zijn met een maximale afwijking van 0.5 centimeter naar boven of beneden. De achterste zijden van de doelpalen moeten in dezelfde lijn staan als de achterzijde van de achterlijn, wat betekent dat de voorzijde van de doelpalen 3 centimeter voor de achterlijn buiten het doel staan.

De doelpalen en horizontale balken (latten) die samen komen moeten gemaakt worden van uniform materiaal (bijvoorbeeld hout, licht metaal of synthetisch materiaal) en hebben een vierkante doorsnede van 8 centimeter met gebogen hoeken van 4±1mm. Aan de drie zijden die zichtbaar zijn vanaf het speeloppervlak, moeten de doelpalen en de latten gekleurd zijn in banden van 2 kleuren die duidelijk contrasterend zijn met elkaar en de achtergrond. De twee doelen aan beiden kanten van het veld moeten er exact hetzelfde uitzien.

De gekleurde banden in de hoek bij de palen en lat zijn 28 centimeter in elke richting en dezelfde kleur. Alle andere banden zijn 20 centimeter. De doelen moeten een net hebben dat zo vast zit dat een bal die in het doel wordt gegooid niet direct terug kan stuiteren of door het doel heen kan gaan. Indien nodig kan een extra net worden opgehangen achter de doellijn. De afstand vanaf de doellijn tot dit extra net zou bij voorkeur ongeveer 70 centimeter moeten zijn, maar minimaal 60 centimeter.

h) De diepte van het doelnet zou op het hoogste punt 0,9 meter achter de doellijn moeten zijn en aan de grond 1,1 meter met een tolerantie van 0,1 meter. De afmetingen van de gaten in het net mogen niet groter zijn dan 10 x 10 centimeter. Het net moet op zijn minst iedere 20 centimeter vastzitten aan de palen en de lat. Het is toegestaan het doelnet en het extra net zo vast te binden dat een bal niet tussen de twee netten kan komen.

i) In het midden van de achterlijn dient op een afstand van ongeveer 1,5 meter een verticaal vangnet met een breedte van 9 tot 14 meter en een hoogte van 5 meter vanaf de vloer te hangen.

j) In het midden van de wisselzone aan een van de zijlijnen staat de tafel voor de tijdwaarnemer. De tafel heeft een maximale afmeting van 4 meter en zou geplaatst moeten zijn op 30 tot 40 centimeter boven het speelveld om een zo goed mogelijk beeld te hebben.

k) Alle afmetingen zonder specificatie van een tolerantie moeten corresponderen aan de ISO-norm (International Standard Organization –ISO 27681:1989).

l) Handbaldoelen zijn gestandaardiseerd bij het Europese Committe for Standardization, CEN (Comité Européen de Normalisation) als EN 749 in verbinding met EN 202.10-1.
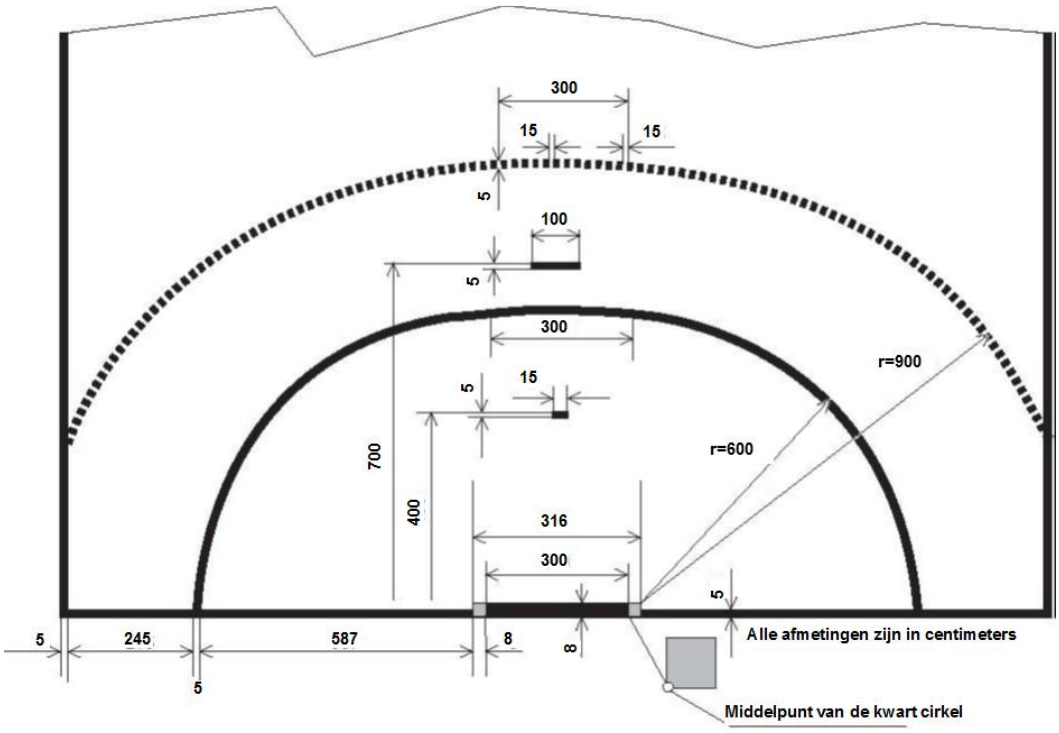
Afbeelding 5: Het doelgebied en omgeving